

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Zvezek 58
12. junij 2015

Vsebina

I Resolucije, priporočila in mnenja

MNENJA

Odbor regij

111. plenarno zasedanje 16. in 17. aprila 2015

2015/C 195/01	Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija širitve in glavni izzivi v obdobju 2014–2015	1
2015/C 195/02	Mnenje Evropskega odbora regij – Izvajanje bele knjige o prometu iz leta 2011	10
2015/C 195/03	Mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnost sektorja mleka.	15
2015/C 195/04	Mnenje Evropskega odbora regij – Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo	22
2015/C 195/05	Mnenje Evropskega odbora regij – Za boljše izvajanje Teritorialne agende Evropske unije 2020	30
2015/C 195/06	Mnenje Evropskega odbora regij – Priložnosti za učinkovito rabo virov v stavbnem sektorju	36

III Pripravljalni akti

ODBOR REGIJ

111. plenarno zasedanje 16. in 17. aprila 2015

2015/C 195/07	Mnenje Evropskega odbora regij – Naložbeni načrt in Evropski sklad za strateške naložbe	41
---------------	---	----

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

ODBOR REGIJ

111. PLENARNO ZASEDANJE 16. IN 17. APRILA 2015

Mnenje Evropskega odbora regij – Strategija širitve in glavni izzivi v obdobju 2014–2015

(2015/C 195/01)

Poročevalec:	Franz Schausberger (AT/EPP), odposlanec dežele Salzburg v Odboru regij
Referenčni dokument:	Strategija širitve in glavni izzivi v obdobju 2014–2015 COM(2014) 700 final

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Splošna politična priporočila

1. poudarja, da je vloga lokalnih in regionalnih predstavnikov v širitvenem procesu izjemno pomembna, ter spodbuja države v procesu širitve (Črna gora, Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Srbijo, Albanijo, Bosno in Hercegovino, Kosovo ⁽¹⁾, Turčijo in Islandijo) k nadaljevanju prizadevanj za decentralizacijo in regionalizacijo; meni, da je spoštovanje načela subsidiarnosti ključnega pomena;
2. podpira mnenje Evropske komisije, da je potrebno obdobje konsolidacije; vendar poudarja, da to ne sme privedi do zastoja. Petletno obdobje je treba razumeti kot fazo intenzivnih priprav in sprejemanja politik, potrebnih za izpolnjevanje meril članstva v EU;
3. poudarja pomen dejanske možnosti članstva v EU za države kandidatke in potencialne kandidatke kot ključnega dejavnika za stabilizacijo razmer in pomembne spodbude za izvajanje nujnih političnih in gospodarskih reform;
4. znova priporoča Komisiji, naj v prihodnjih poročilih o strategiji širitve izčrpnije obravnava položaj regionalne in lokalne samouprave, ter poudarja, da je treba v državah širitve okrepiti reformo na področju regionalizacije in decentralizacije, pri čemer jih je treba spodbujati, naj v celoti prilagodijo in uresničijo obsežen pravni okvir z vzpostavitvijo močnih podnacionalnih ravni upravljanja. Meni, da bi morale prenesene pristojnosti odražati raven odgovornosti, ki jo je treba prevzeti pri uvedbi pravnega reda EU na lokalni in regionalni ravni;

⁽¹⁾ To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa in je v skladu z RVSN 1244/99 ter mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

5. predlaga, da se brez morebitnega podvajanja poglobi sodelovanje s Svetom Evrope ter zlasti njegovim Kongresom lokalnih in regionalnih oblasti, ki sistematično spremlja skladnost ravnanja vseh držav članic Sveta Evrope z Evropsko listino lokalne samouprave. Ugotovitve in priporočila iz poročil Kongresa o spremljanju naj bi se upoštevali pri pripravi stališč EU o zadevnih državah;
6. pozdravlja začetek uporabe novega instrumenta za predpristopno pomoč, ki naj bi zagotovil 11,7 milijarde EUR za obdobje 2014–2020 za podporo državam v procesu širitve pri njihovih pripravah na pristop ter za pomoč pri regionalnem in čezmejnem sodelovanju;
7. priznava vlogo makroregionalne strategije za jadransko-jonsko regijo (EUSAIR) na področju usmerjanja in usklajevanja ter se zavzema, da bi sodelujočim državam kandidatkam (Črna gora, Srbija, Albanija) in potencialnim državam kandidatkam (Bosna in Hercegovina) pomagala pri hitrejšem zblíževanju v procesih širitve, zlasti na področju upravne zmogljivosti in v sektorjih, ki so bili opredeljeni v okviru posameznih stebrov. Stebri teh držav se usklajujejo v sodelovanju z eno državo članico, zato je to priložnost za izmenjavo znanja in metod učenja pri načrtovanju in porabi sredstev EU;
8. poziva k ustrezni vključenosti lokalnih in regionalnih oblasti držav kandidatk in potencialnih držav kandidatk v predpristopni proces;
9. priznava, da je javna uprava na vseh ravneh v večini držav v procesu širitve šibka, da ima omejene upravne zmogljivosti, visoko stopnjo politizacije in korupcije ter da je njeno delovanje nepregledno. Politizacija na centralni in lokalni ravni ostaja resna težava v večini držav kandidatk, poleg tega pa je treba obravnavati problematiko brisanja meje med državo in vladajočimi strankami, saj vzbuja pomisleke, ki spodbujajo zaupanje v javne ustanove;
10. poudarja, da je treba okrepiti demokratične institucije ter spoštovati temeljne pravice in načela pravne države, vključno s poštenimi volilnimi procesi in ustreznim delovanjem parlamentov, regionalnih skupščin in občinskih svetov ter konstruktivnim in neprekinjenim dialogom v celotnem političnem spektru. Bolj je treba spodbuditi vključenost civilne družbe;
11. je trdno prepričan, da je treba spoštovati načelo dobrososedskih odnosov med državami članicami EU, državami kandidatkami, potencialnimi državami kandidatkami in drugimi državami ter vlogo in pomen razvoja čezmejnega in regionalnega sodelovanja med temi državami;

Posebne ugotovitve v zvezi z državami v procesu širitve

Islandija

12. izraža obžalovanje zaradi odločitve islandske vlade, da umakne vlogo za članstvo v Evropski uniji;

Turčija

13. pozdravlja dejstvo, da Turčija ostaja zavezana pristopu EU, kar je pokazala s sprejetjem strategije o EU septembra 2014, ki naj bi oživila njen pristopni proces, in da je bilo leto 2014 „leto Evropske unije“;
14. pozdravlja, da so se novembra 2013 začela pogajanja o poglavju 22 o regionalni politiki in usklajevanju strukturnih instrumentov, ter poziva k nadaljnjim prizadevanjem za dokončno pripravo nacionalne strategije za regionalni razvoj. V zvezi s tem opozarja na sklepe Sveta za splošne zadeve iz decembra 2014 in poziva Turčijo k izvajanju potrebnih reform, ki bodo koristne tudi na ravni lokalnih skupnosti. Poziva Turčijo, naj spoštuje vse obveznosti, ki izhajajo iz dodatnega protokola k pridružitvenemu sporazumu; hkrati jo poziva, naj prizna Republiko Ciper;
15. izraža zadovoljstvo, da so bile lokalne volitve 2014 na splošno dobro organizirane in da so v glavnem potekale mirno, tudi na jugovzhodu države. Vendar poudarja, da je bila kampanja polarizirana in napeta ter da so v več mestih potekali protesti zaradi domnevnih goljufij;

16. poudarja, da se je po lokalnih volitvah leta 2014 številno velemestnih občin povečalo, njihove meje pa razširile; meni, da bo to vplivalo na pristojnosti na podnacionalni ravni, zlasti kar zadeva okolje;
17. podpira nadaljnje ukrepe za povečanje preglednosti ter spodbuja stalen boj proti korupciji, zlasti na ravni lokalnih organov;
18. izraža obžalovanje, da ni bil dosežen napredek za prenos pristojnosti na lokalne organe in da je fiskalna decentralizacija še vedno zelo omejena;
19. poziva k nadaljnjim prizadevanjem, da se delovna skupina OR za Turčijo povzdigne v skupni posvetovalni odbor;
20. z obžalovanjem ugotavlja, da je bil leta 2013 delež javnih prihodkov in odhodkov lokalne uprave nižji od 10 %;
21. pozdravlja dejstvo, da se je s pomočjo usposabljanja in strokovne pomoči okrepila vloga institucij, vključenih v izvajanje instrumenta predpristopne pomoči (IPA), ter priporoča nadaljnja prizadevanja za povečanje upravnih zmogljivosti lokalnih oblasti;
22. poudarja, da se je zaradi krize v Siriji močno povečalo število sirskih beguncem v Turčiji, ki naj bi jih bilo že več kot 1 600 000. Izraža pohvalo Turčiji za njeno dragoceno pomoč sirskim beguncem, ki pomenijo veliko breme za lokalne zmogljivosti in vire; poudarja ključno vlogo lokalnih oblasti, ki nujno potrebujejo podporo osrednje vlade ter zunanjih humanitarnih organizacij;
23. poudarja, da bo v okviru instrumenta IPA II država še naprej uživala ugodnosti predpristopne pomoči v obdobju 2014–2020 v višini okvirnega zneska več kot 620 milijonov EUR letno. Poudarja, da bo v okviru IPA II pomoč usmerjena v podporo reformnih prizadevanj na področju pravne države, javne uprave, demokratičnega in gospodarskega upravljanja, konkurenčnosti in rasti. Vendar je treba zmogljivosti za sofinanciranje projektov, ki jih financira EU na lokalni ravni, izboljšati;
24. meni, da je potrebnih več virov za dokončanje procesa decentralizacije upravljanja in za podporo razvoju na lokalni ravni;
25. poudarja, da druga faza fiskalne decentralizacije še ni zaključena v vseh občinah in da občine potrebujejo finančno vzdržnost za izvajanje pristojnosti, ki so bile prenesene nanje;
26. obžaluje, da ustrezni zakoni o regionalnem razvoju niso bili v celoti izvedeni in da organi, pristojni za regionalni gospodarski razvoj, nimajo zadostnih proračunskih sredstev;
27. izraža upanje, da bo Turčija dejavno podpirala prizadevanja ZN za iskanje pravične, celovite in trajne rešitve ciprskega vprašanja. Poziva jo, naj začne umik svojih sil z otoka in zaprto območje Famaguste prenese na ZN v skladu z resolucijo Varnostnega sveta ZN št. 550 (1984), pri čemer poudarja, da bi tako dejanje okrepilo zaupanje ter pomenilo resnično priložnost za mir ter gospodarski, družbeni in regionalni napredek obeh skupnosti;
28. poziva Turčijo k ohranitvi dobrih sosedskih odnosov z vsemi njenimi sosedami, kar je ključni predpogoj pristopnega procesa, zlasti kar zadeva umik grožnje s povodom za napoved vojne proti Grčiji kot tudi vprašanje Cipra. Pozdravlja dejstvo, da turške lokalne in regionalne oblasti na sejah delovne skupine Odbora regij EU-Turčija kažejo veliko naklonjenost do Evropske unije. Podpira sklepe Sveta EU z dne 24. oktobra in 16. decembra 2014 ter odločno podpira resolucijo Evropskega parlamenta z dne 13. novembra 2014 o turškem delovanju, ki povzroča napetost v izključni ekonomski coni Republike Ciper (P8_ TA(2014) 0052);

29. pozdravlja spremembo pravnega okvira v zvezi s političnimi strankami in predvolilnimi kampanjami; poudarja pomen znižanja 10-odstotnega volilnega praga, kar bi vsem družbenim skupinam v Turčiji omogočilo udeležbo v političnem življenju države v skladu s kopenhavskimi političnimi merili;

30. opozarja na velik pomen medverskega in medkulturnega dialoga kot sredstva za krepitev civilne družbe in mednarodnih partnerstev na vseh ravneh; poudarja, da je tak pomemben akter ekumenski patriarhat; poziva Turčijo, naj sprejme vse potrebne ukrepe in podpre njegovo vlogo ter mu omogoči javno rabo cerkvenega naziva, ga prizna za pravno osebo in dovoli ponovno odprtje semenišča na Halkiju;

31. izraža obžalovanje zaradi znatnega povečanja obsega korupcije v Turčiji v preteklem letu; poudarja potrebo po ustreznem pravnem okviru za boj proti korupciji; hkrati obžaluje nespoštovanje svobode izražanja, svobode vesti, svobode medijev in veroizpovedi ter svobode zbiranja in združevanja;

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija

32. je seznanjen s priporočili Komisije in Evropskega parlamenta Svetu za začetek pristopnih pogajanj na podlagi poročila o napredku Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije za leto 2013, v skladu s katerim država izpolnjuje politična merila. Zaskrbljeno ugotavlja, da politizacija na centralni in lokalni ravni zadnje čase narašča in da je treba čim prej obravnavati problematiko brisanja meje med državo in vladajočimi strankami, saj vzbujajo pomisleke, ki spodbujajo zaupanje v javne ustanove na vseh ravneh;

33. poudarja, da dobrososedski odnosi, vključno s sporazumno in vzajemno sprejemljivo rešitvijo vprašanja imena pod okriljem ZN, ostajajo ključnega pomena in da bodo lokalne in regionalne oblasti v zvezi s tem imele konstruktivno vlogo, tako da se bodo vzdržale dejanj in izjav, ki spodbujajo dobrososedske odnose z državami članicami EU;

34. izraža obžalovanje in nezadovoljstvo zaradi nedavnega škandala, povezanega z izsiljevanjem in prisluškovanjem po telefonu, ter izraža upanje, da bo vlada čim prej zagotovila pojasnila, v kolikor bi tak dogodek lahko negativno vplival na pristopni proces Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije;

35. izraža zaskrbljenost zaradi rastočega nezadovoljstva med državljani Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije in vse manjšega zanimanja za evropsko povezovanje, ne glede na znatni vpliv pristopa na domače politično prizorišče na vseh ravneh;

36. podpira možnost vključitve Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije v pobudo za jadransko-jonsko makroregijo;

37. pozdravlja delo, ki ga je opravil ZELS (Združenje enot lokalne samouprave) pri zastopanju podnacionalnih ravni v Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji;

38. izraža podporo prizadevanjem skupnega posvetovalnega odbora pri Odboru regij za krepitev upravne zmogljivosti na lokalni ravni, zlasti na področju okoljske zakonodaje, izobraževanja, temeljnih pravic, boja proti korupciji, pravic manjšin, kulturnih pravic in decentralizacije;

39. pozdravlja sedanje reforme javne uprave ter delo posebne skupine za reformo javne uprave; namerava prispevati k prizadevanjem za izboljšanje upravne zmogljivosti na lokalni ravni, katerih cilj je decentralizacija upravljanja, ki je ključni element Ohridskega okvirnega sporazuma;

40. obžaluje, da ustrezni zakoni o regionalnem razvoju še niso bili v celoti izvedeni in da organi, pristojni za regionalni gospodarski razvoj, nimajo zadostnih proračunskih sredstev;

41. poziva k večjim prizadevanjem za pregledno dodeljevanje finančne podpore lokalnim oblastem;

42. izraža obžalovanje, ker je opozicija zavrnila sodelovanje v rednih parlamentarnih dejavnostih, kar škodi demokratičnim institucionalnim strukturam na lokalni ravni;

43. izraža zaskrbljenost, ker je kljub napredku na področju zakonodaje javna uprava še vedno razdrobljena in pod političnim vplivom. Odločno poziva, da se povečata njena strokovnost in neodvisnost na vseh ravneh ter da se zagotovi spoštovanje načel preglednosti, zaposlovanja na podlagi zaslug in uravnotežene zastopanosti; vlado poziva k sprejetju programa za reformo upravljanja javnih financ;

Črna gora

44. pozdravlja spremembe zakona o teritorialni razčlenitvi Črne gore in novelo zakona o lokalni samoupravi; poudarja, da bi morala merila za oblikovanje novih občin vključevati finančno in upravno vzdržnost;

45. pozdravlja sprejetje akcijskega načrta 2014 za reformo lokalne samouprave; izraža zadovoljstvo, da je Črna gora sprejela obsežen strateški okvir za reformo javne uprave. Strategija za reformo javne uprave 2011–2016 zajema državno upravo in lokalno samoupravo; poziva k njeni čimprejšnji izvedbi;

46. pozdravlja dejstvo, da se je volilna zakonodaja izboljšala in da je bil končno sprejet zakon o volitvah občinskih svetnikov, vendar obžaluje, ker sprejetje ni vplivalo na financiranje predvolilnih kampanj za župane in predsednike občin. Poudarja tudi, da je treba uresničiti priporočila OVSE/ODIHR na področju volilne zakonodaje v skladu z evropskimi standardi in dobrimi praksami, vključno s pravico do neodvisne kandidature na volitvah in sorazmernim javnim financiranjem volitev, da se zagotovijo enaki pogoji za vse kandidate, ter finančno revizijo delovanja političnih strank;

47. opozarja, da je treba zakon o lokalni samoupravi uskladiti z novimi pravili o upravljanju javnih storitev;

48. poudarja, da mora Črna gora okrepiti upravne zmogljivosti vzpostavljenih struktur v okviru instrumenta za predpristopno pomoč in te strukture ustrezno usposobiti, da se poveča spodobnost črpanja predpristopnih sredstev;

49. poudarja, da je treba vzpostaviti pregledno, učinkovito in odgovorno lokalno upravo in da bi morala merila za ustanovitev novih občin vključevati finančno in upravno vzdržnost;

50. pozdravlja dejstvo, da je parlament soglasno sprejel resolucijo o približevanju Črne gore Evropski uniji ter da je parlamentarni odbor za evropsko povezovanje izvedel posvetovanja, razpravljal o pogajalskih stališč, ki jih je pripravila vlada, ter organiziral javne razprave o temah v zvezi z EU;

51. pozdravlja dejstvo, da je vlada ostala osredotočena na cilj članstva v EU in da je sprejela vrsto strateških dokumentov v okviru procesa vključevanja v EU;

52. pozdravlja dejstvo, da so predstavniki organizacij civilne družbe še naprej vključeni v dejavnosti državne in lokalne uprave, vključno z delovnimi skupinami za poglavja v okviru pristopnih pogajanj EU;

53. poudarja, da Črna gora še naprej dejavno prispeva k regionalni stabilnosti;

54. pozdravlja nadaljevanje zelo uspešnih srečanj med skupnim posvetovalnim odborom OR in Črno goro ter izraža upanje, da bo v prihodnjih letih vzpostavljeno obojestransko koristno sodelovanje s podnacionalnimi oblastmi Črne gore;

55. pozdravlja sprejetje skupnega poročila „Vse večja absorpcijska sposobnost predpristopnih sredstev EU in izboljšanje upravne zmogljivosti lokalne ravni v Črni gori“⁽²⁾ v okviru skupnega posvetovalnega odbora;

⁽²⁾ CdR3127-2013_00_00.

56. izraža zadovoljstvo, da se je skupni posvetovalni odbor 27. oktobra 2014 v Kotorju (Črna gora) sestal že četrtič, kjer je obravnaval akcijski načrt za reformo samouprave 2014 ter vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti v kmetijstvo in razvoj podeželja ter storitve splošnega gospodarskega pomena;

57. z zadovoljstvom ugotavlja, da si vlada močno prizadeva za sprejetje novega zakona o lokalni samoupravi, kot je bilo poudarjeno na zadnjem srečanju skupnega posvetovalnega odbora s Črno goro 27. oktobra 2014 v Kotorju;

58. izraža obžalovanje, da je zaradi zelo polariziranega političnega ozračja v državi opozicija zavrnila sodelovanje pri parlamentarnem delu, kar ovira doseganje napredka v prizadevanjih za izvedbo reform. Poziva vse politične stranke v vladi in opoziciji, da prek neprekinjenega dialoga in konstruktivnega sodelovanja na vseh ravneh ostanejo osredotočene na nacionalni načrt pristopa k EU;

Srbija

59. izraža zadovoljstvo, da so se pristopna pogajanja uradno začela 21. januarja 2014; pozdravlja pripravljenost in predanost Srbije na prvi medvladni konferenci EU in Srbije ter visoko raven pripravljenosti in predanosti, ki jo je srbska vlada izkazala pri pregledu usklajenosti s pravnim redom EU;

60. meni, da mora srbska vlada v postopek za pristop od vsega začetka vključiti predstavnike na lokalni ravni in predstavnike avtonomne pokrajine Vojvodine;

61. pozdravlja dejstvo, da je nova vlada še vedno v celoti zavezana nadaljevanju dialoga s Prištino, ki poteka ob pomoči EU, in spodbuja nadaljevanje reform na področju pravne države, sodstva ter boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu na vseh ravneh;

62. pozdravlja novo ministrstvo za javno upravo in lokalno samoupravo, ki je prvi korak na poti do bolj učinkovite javne uprave na lokalni ravni;

63. pozdravlja novo strategijo za reformo javne uprave, ki je bila sprejeta januarja 2014 ter vključuje organizacijsko politiko na osrednji in lokalni ravni, vključno z decentralizacijo. Poziva novo ministrstvo za javno upravo in lokalno samoupravo, naj vključi vse zainteresirane strani v opredeljevanje dejavnosti v okviru akcijskega načrta;

64. pozdravlja ustanovitev posebne skupine za reformo javne uprave, ki bo delovala kot forum za politični dialog med Evropsko komisijo in Srbijo, in poziva, da se dejavnosti te skupine organizirajo na podnacionalni ravni;

65. izraža obžalovanje, da sta zakonodaja, ki ureja status zaposlenih v lokalni upravi in njihove plače, ter strategija usposabljanja za lokalno upravo še vedno v pripravi;

66. poudarja, da je treba korupciji v lokalni upravi nameniti dodatno pozornost ter da so grožnje in nasilje zoper novinarje na lokalni ravni še vedno zaskrbljujoči;

67. poudarja, da bo v okviru instrumenta IPA II Srbija še naprej uživala ugodnosti predpristopne pomoči v obdobju 2014–2020 v višini skupnega okvirnega zneska 1,5 milijarde EUR. Izraža upanje, da bo ustrezen obseg predpristopne pomoči uporabljen na podnacionalni ravni;

68. opozarja, da je bil maja kot odziv na sodbo ustavnega sodišča iz decembra objavljen spremenjen statut za Vojvodino, ki je rezultat skupnega procesa državnega parlamenta in regionalne skupščine. Vendar izraža obžalovanje, da se je avtonomnost avtonomne pokrajine Vojvodine v primerjavi s predhodnim stanjem zmanjšala;

69. izraža obžalovanje, da vprašanje sodelovanja avtonomne pokrajine Vojvodine pri financiranju iz nacionalnega proračuna Srbije še ni bilo ustrezno obravnavano;

70. pozdravlja dejstvo, da avtonomna pokrajina Vojvodina še naprej zagotavlja visoko stopnjo varstva manjšin in da so medetnične razmere na splošno dobre;

71. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je zmogljivost upravljanja in vodenja na lokalni ravni še vedno šibka, da še vedno obstajajo velike razlike med občinami ter da sta nacionalni svet za decentralizacijo ter medresorska občinska finančna komisija še vedno nedejavna;

72. pozdravlja ustanovitev skupnega posvetovalnega odbora EU-Srbija leta 2015, ki bo spremljal pristopni proces ter sodeloval s srbskimi lokalnimi in regionalnimi predstavniki. Se veseli sodelovanja s srbskimi lokalnimi in regionalnimi oblastmi;

73. pozdravlja ustanovitev nacionalne konvencije o Evropski uniji kot platforme za sodelovanje s civilno družbo v procesu pristopnih pogajanj. Poziva k širšim posvetovanjem z boljšim časovnim razporedom;

Albanija

74. poziva albanske oblasti, naj uveljavijo neodvisnost upravnih volilnih organov veliko pred lokalnimi volitvami leta 2015;

75. ugotavlja, da mora Albanija na podlagi napredka, doseženega na parlamentarnih volitvah leta 2013, precej pred lokalnimi volitvami, ki bodo leta 2015, izvesti priporočila misije OVSE/Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope za opazovanje volitev, zlasti z vidika krepitev neodvisnosti upravnih volilnih organov;

76. pozdravlja imenovanje novega ministra, pristojnega za lokalne zadeve;

77. z zadovoljstvom ugotavlja, da so reforme na področju decentralizacije napredovale in da so se začele dejavnosti za pojasnitev funkcij lokalnih upravnih enot v okviru nove upravne strukture;

78. poziva k večjim prizadevanjem za nadaljevanje upravne reforme in krepitev upravne zmogljivosti lokalnih upravnih enot na finančno vzdržan način. Opozarja, da je dodelitev statusa države kandidatke Albaniji priložnost za dodatne reforme na področjih javne uprave, neodvisnosti sodstva, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter varstva človekovih pravic in pravic manjšin;

79. ugotavlja, da so bili skupni odhodki lokalne uprave leta 2013 ocenjeni na 2,2 % BDP, medtem ko so prihodki ostali pri 0,8 % BDP, lokalni davki pa so bili še naprej glavni vir prihodkov za lokalno upravo;

80. poudarja, da vzpostavljene lokalne upravne enote še niso v celoti začele izvajati novega zakona o javni službi;

81. izraža obžalovanje, da močna politizacija še vedno ovira odnose med osrednjo in lokalnimi vladami, omejuje vlogo združenj lokalnih oblasti ter vpliva na sodelovanje med temi združenji;

82. spodbuja lokalne oblasti k oblikovanju vključujočega dialoga s civilno družbo in lokalnimi skupnostmi;

83. izraža obžalovanje, da je zakon o teritorialni in upravni reformi, sprejet julija, znatno zmanjšal število lokalnih upravnih enot s 373 na 61, odpravil skupnosti ter ohranil 12 obstoječih regij brez upoštevanja pomislekov manjšin. Poudarja, da je treba ohraniti lokalno identiteto in bližino državljanom;

84. obžaluje, da sta upravljanje človeških virov in finančni nadzor v lokalnih upravah še naprej šibka;

Bosna in Hercegovina

85. pozdravlja pisne zaveze, ki jih je sprejelo predsedstvo BiH in ki so jih podpisali politični voditelji ter potrdil parlament Bosne in Hercegovine, o ukrepih za vzpostavitev funkcionalnosti in učinkovitosti institucij, za začetek reform na vseh ravneh upravljanja ter za pospešitev procesa sprave in okrepitev upravne zmogljivosti. Poudarja, da zdaj lahko začne veljati stabilizacijsko-pridružitveni sporazum, ter poziva nove voditelje, naj se z EU dogovorijo o načrtu za obsežen in vključujoč program reform za napredek države;

86. poudarja, da velik in neučinkovit javni sektor, za katerega so značilna številna prekrivanja pristojnosti na ravni centralne države, entitet ter občin in kantonov (zlasti v federaciji), še naprej ogroža fiskalno vzdržnost;

87. poudarja, da sedanje politične razmere v Bosni in Hercegovini negativno vplivajo na sposobnost države, da zagovarja enotno stališče o zadevah v zvezi z EU. Med različnimi ravnmi uprave je treba vzpostaviti mehanizme za usklajevanje o vprašanih, povezanih z EU.

88. poudarja, da je zakonodaja na ravni entitet v veliki meri v skladu z Evropsko listino o lokalni samoupravi, vendar je še vedno premalo jasnosti glede razdelitve pristojnosti med entitetami, kantoni in občinami, pri čemer imajo slednje nizko stopnjo finančne avtonomije;

89. obžaluje, da Bosna in Hercegovina na splošno ni napredovala pri izboljšanju delovanja in učinkovitosti vseh ravni upravljanja in da ni dosegla enakopravnosti treh ustanovnih narodov, kar je temeljna ovira za delovanje institucij in države;

90. z obžalovanjem ugotavlja, da se reforme na vseh ravneh upravljanja na splošno izvajajo počasi, ponekod pa so celo zastale, in da oblasti Bosne in Hercegovine niso dosegle napredka pri vzpostavljanju strukture, potrebne za posredno upravljanje sredstev EU;

91. zavrača nadaljnjo uporabo retorike razdvajanja, ki jo je mogoče zaslediti pri nekaterih političnih predstavnikih na vseh ravneh upravljanja, ter izražanje dvomov o sposobnosti Bosne in Hercegovine, da deluje kot država;

92. izraža obžalovanje, da volitve 12. oktobra 2014 niso potekale v skladu s sodbo Sejdić-Finci, kar znatno ovira nadaljnje usklajevanje med EU ter Bosno in Hercegovino;

93. pozdravlja dejavno sodelovanje okrožja Brčko v predpristopnih pripravah, njegovo močno zavezanost in njegov znaten napredek v zvezi z izvedenimi reformami, katerih obseg je znatno večji kot v drugih upravnih enotah v državi;

Kosovo ⁽³⁾

94. pozdravlja stabilizacijsko-pridružitveni sporazum med EU in Kosovom;

95. z zadovoljstvom ugotavlja, da Srbija in Kosovo dejavno in konstruktivno sodelujeta v dialogu, ki poteka ob pomoči EU;

96. poudarja, da so na Kosovu uspešno potekale županske in občinske volitve jeseni 2013 in predčasne parlamentarne volitve 8. junija 2014;

97. poudarja, da se prizadevanja za povečanje zmogljivosti lokalne uprave nadaljujejo in da je ministrstvo za lokalno samoupravo izboljšalo svoje smernice za občine;

⁽³⁾ To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa in je v skladu z RVSN 1244/99 ter mnenjem Meddržavnega sodišča o Kosovu. Izjava o neodvisnosti.

98. opozarja, da še vedno obstaja politično vmešavanje v javno upravo na osrednji in lokalni ravni ter da so potrebna nadaljnja prizadevanja za polno izvajanje ustreznih določb o preprečevanju korupcije in spodbujanju integritete v javni upravi;
99. meni, da morajo kosovske oblasti, zlasti na lokalni ravni, pokazati močnejšo zavezo za zaščito kulturne in verske dediščine;
100. pozdravlja dejstvo, da so lokalne oblasti na severu Kosova prvič zaprisegle v skladu s kosovskim zakonom;
101. poudarja, da se morajo nadaljevati prizadevanja lokalnih oblasti za povečanje preglednosti v odločanju, izvajanje decentralizacije ter zagotavljanje ustrezne podpore in virov za lokalne oblasti;
102. pričakuje hitro pojasnilo o nedavnih obtožbah v zvezi s korupcijo zoper predstavnike EULEX, da se prepreči spodkopavanje zaupanja v institucije EU;
103. izraža zaskrbljenost zaradi pomanjkanja kakršnega koli bistvenega napredka v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, ki pomenita znatno oviro za demokratičen, družbeni in gospodarski razvoj Kosova;
104. izraža zadovoljstvo, da je prišlo do določenega napredka, zlasti do volitev županov na celotnem ozemlju Kosova in do izvajanja vse večjega števila projektov na severu države, ki jih financira EU. Vendar poudarja, da je treba nadaljevati v smeri oblikovanja združenja srbskih občin, s čimer se bo odpravila potreba po vzporednih strukturah; sočasno opozarja, da bodo potrebna nadaljnja stalna prizadevanja za zблиžanje etničnih albanskih in srbskih skupnosti;
105. priporoča, da se Kosovo vključi v vse regionalne forume za sodelovanje na zahodnem Balkanu ter zlasti v tiste, ki se nanašajo na lokalno upravljanje; poleg tega priporoča, da se Kosovo in kosovske občine vključijo v evropske organe za lokalno upravljanje, kot je Svet evropskih občin in regij ali Kongres lokalnih in regionalnih oblasti. Podpira udeležbo Kosova v programih EU, ki bi Kosovu omogočili precejšnjo finančno podporo tudi za lokalno raven;
106. pozdravlja imenovanje občinskih uradnikov za evropsko povezovanje v 35 občinah.

V Bruslju, 16. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Izvajanje bele knjige o prometu iz leta 2011

(2015/C 195/02)

Poročevalec: Spyros Spyridon (EL/EPP), član občinskega sveta Porosa**I. POLITIČNA PRIPOROČILA ⁽¹⁾**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Promet kot osnovni dejavnik ekonomske, socialne in teritorialne kohezije

1. želi poudariti, da je mobilnost ljudi in blaga predpogoj za uresničitev temeljnih ciljev EU glede ekonomske, socialne in teritorialne kohezije in dokončnega oblikovanja enotnega trga. Promet prispeva h konkurenčnosti Evrope in njenih regij, EU pa ima na tem področju vodilno vlogo na svetovni ravni;
2. ugotavlja, da so stroški prevoza za blago in gospodinjstva sorazmerno visoki: v proračunih gospodinjstev znašajo 13,2 % oziroma pri ceni proizvodov do 15 %. Toda prevoz je še vedno 96-odstotno odvisen od nafte, ki jo v veliki meri pridobivajo v nestabilnih delih sveta;
3. opozarja, da niso bili določeni nobeni vmesni cilji, zato je napredek težko oceniti. Toda imenovanje nove Evropske komisije in bližnji pregled izvajanja bele knjige sta v času hitrih sprememb okolja (gospodarska kriza, širše geopolitično dogajanje, ki vpliva na promet) postavila temelje za delno oceno dosedanjega napredka;
4. poudarja, da so ambiciozni cilji bele knjige gonilo napredka. Odbor tudi ugotavlja, da so prometne politike in politike za okolje, inovacije in socialno politiko kot tudi ekonomske politike medsebojno odvisne, zato priporoča, da se ti cilji povežejo s cilji za zmanjšanje odvisnosti od nafte, omejitev obremenitve s hrupom in onesnaževanja zraka ter visokih stroškov, pa tudi s cilji boja proti podnebnim spremembam, ki jih povzročajo emisije toplogrednih plinov;
5. priporoča, naj Evropska komisija pri vmesnem pregledu in morebitni posodobitvi ciljev preuči tudi nove izzive, kot so geopolitično dogajanje, preusmerjanje prometnih tokov, pojavljanje novih tekmecev in novi tehnološki dosežki, socialni damping, pa tudi specifične pogoje v vsaki od držav članic in regij. Ravno tako bi morala določiti vmesne cilje za obdobje po letu 2020;
6. izreka priznanje Evropski komisiji, da je predvidela sprejetje vrste zakonodajnih ukrepov in pobud za železniški in letalski promet ter pristaniško politiko, ter poziva Evropski parlament in Svet, naj pospešita postopke, da bodo ti ukrepi in pobude čim prej sprejeti. Takšni ukrepi EU bi morali biti oblikovani v skladu z načelom subsidiarnosti in s čim krajšimi upravnimi postopki;
7. hkrati poziva, da bi bil vsaj enak obseg prizadevanj namenjen mestnemu javnemu prevozu, ki je pomemben del sistema javnega prevoza in lahko najbolj neposredno vpliva na okolje in kakovost življenja največjega števila prebivalcev na najgosteje naseljenih območjih EU;
8. opozarja, da je treba za večjo konkurenčnost evropskega prometnega sektorja in sektorja logistike v primerjavi s konkurenco iz drugih delov sveta predvsem najprej zagotoviti prosti pretok blaga in proizvodov na enotnem trgu EU.

⁽¹⁾ Opozoriti je treba, da v skladu s členom 55(2) poslovnika OR, „[k]adar se mnenja Odbora nanašajo na predloge zakonodajnih aktov [...], Odbor v njih ugotavlja, ali so predlogi v skladu z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti“.

Na konkurenčnost regij vpliva in jo določa kakovost prometa

9. želi izpostaviti širšo vlogo lokalnih in regionalnih oblasti pri načrtovanju mestnega in regionalnega prometa in mobilnosti ter njihov odločilen pomen za kakovost življenja in regionalno konkurenčnost. Lokalne in regionalne oblasti so odgovorne za načrtovanje in vzdrževanje omrežja, za parkirne površine in dostopnost ter za spremljanje izvajanja okoljskih standardov, zato morajo sodelovati na podlagi partnerstva in upravljanja na več ravneh. OR poziva k aktivnejši udeležbi lokalnih in regionalnih oblasti v procesu sprejemanja odločitev;

10. ugotavlja, da je načrtovanje prometa v mestnih središčih neposredno povezano z mestnim in prostorskim načrtovanjem. Odbor želi znova opozoriti na koncept načrtovanja trajnostne mobilnosti v mestih (vključno z oblikovanjem cen), pri čemer bi si morala EU prizadevati za uskladitev, ki pa ne bi bila zavezujoča;

11. vnovič opozarja, da je za zagotovitev kakovostnega vseevropskega prevoza nujno enako pozornost in podporo kakor vseevropskim prometnim omrežjem nameniti tudi krajem, od koder prometni tokovi izhajajo in kjer se končujejo. Na teh izhodiščnih in končnih točkah je treba zagotoviti celovito podporo in rešitve za vse načine in vrste prevoza;

12. opozarja, da čeprav bela knjiga navaja, da je za prihodnjo blaginjo treba zagotoviti učinkovit promet v vseh regijah, Evropska komisija področje prometa vse pogosteje obravnava kot kateri koli drug segment prostega trga, in to ne le pri presoji državne pomoči. Javni prevozniki (ali prevozniki v lasti javnega subjekta) se pogosto znajdejo v težkem položaju, ko zasebna podjetja prevzamejo donosne proge in povezave (včasih po dampinških cenah, da bi si v prihodnosti zagotovile monopol), javni subjekti in prevozniki (vključno s subjekti v lasti javnih subjektov) pa opravljajo zgolj prevoz na progah in povezavah, ki ustvarjajo izgubo. Če bela knjiga promet obravnava ne le kot poslovni sektor, temveč kot sredstvo za zagotavljanje konkurenčnosti in blaginje EU in njenih regij, je treba korenito spremeniti pristop do javnih in podobnih subjektov, v primerjavi z odnosom do zasebnih subjektov. Seveda zasebniki prevoz povsem logično dojemajo le kot način ustvarjanja poslovnega dobička in jih ohranjanje konkurenčnosti posameznih regij in EU kot celote ne zanima;

13. za kratke razdalje podpira spodbujanje nemotoriziranih oblik prometa (kolesarjenje, hoja), saj so bolj ekološka, cenejša in pogosto tudi hitrejša možnost. To bo mogoče doseči z vzpostavitvijo ustreznih prometnih omrežij ter sprejetjem ukrepov za spodbujitev drugačnega načina razmišljanja, zlasti kar zadeva promoviranje in uporabo te oblike prometa;

14. v zvezi s tovornim prometom na dolge razdalje se zavzema za spodbujanje intermodalnosti med trajnostnimi načini prevoza in prehod s prevoza po cesti na trajnostne oblike prevoza, kot so železniški prevoz ter prevoz po morju in rekah;

15. želi opozoriti na pomen ustreznih in zadostno finančno podprtih prometnih omrežij in prevoznih sredstev za geografsko in demografsko prikrajšana območja, kot so območja, v katerih je prebivalstvo zelo razpršeno, ter otoške, najbolj oddaljene, čezmejne in gorske regije, kot temeljnega dejavnika za uresničitev teritorialne kohezije. Potrebe takšnih regij niso dovolj upoštevane v politikah in programih EU, ki se nanašajo na promet. Odbor je mnenja, da je za povezovanje okoljskih zahtev z zahtevami izvajalcev prometnih storitev in potrebo po določitvi razumnih tarif za uporabnike potrebno skrbno načrtovanje;

16. opozarja, da je v novih državah članicah zaradi pomanjkanja kakovostnih osnovnih prometnih povezav, ne le na področju omrežij TEN-T, temveč zlasti na področju osnovnih regionalnih in lokalnih povezav (obvoznice v občinah, običajne regionalne in lokalne ceste, od katerih je odvisna mobilnost delovne sile itd.), ki so življenjskega pomena za konkurenčnost teh regij, potreben povsem drugačen pristop k problematiki in podpori prometa kot v starih državah članicah, kjer je ta infrastruktura že zgrajena;

17. poudarja, da so za kohezijo čezmejnih območij in razvoj čezmejnega sodelovanja pomembne čezmejne prometne povezave na lokalni in regionalni ravni, in opozarja na dejstvo, da to žal ni bilo v zadostni meri upoštevano pri opredeljevanju programov čezmejnega sodelovanja za obdobje 2014–2020;
18. poudarja, da se je treba zavzemati za visoke standarde prevoza za ranljive skupine prebivalstva ter v regijah, ki se soočajo z demografskimi izzivi;
19. opozarja na bistveno povezavo med zanesljivim, prilagodljivim in kakovostnim prometnim sistemom ter konkurenčnostjo turistične industrije;
20. je razočaran, ker je bil doslej dosežen le majhen napredek na področju intermodalnega izdajanja vozovnic, zlasti za večmodalni prevoz prek regionalnih in nacionalnih meja, in na tem področju do leta 2020 pričakuje znaten napredek;
21. opozarja, da pri vseevropskih informacijah o večmodalnem prevozu in izdajanju vozovnic dejansko ni bil dosežen skoraj nikakršen napredek in da večina držav članic EU danes še vedno nima niti nacionalnega sistema stalnih voznih redov, ki bi združeval vse vozne rede v državi ter omogočal iskanje in rezervacije povezav v javnem prevozu znotraj ene države. Prav informacije o večmodalnem prevozu pa so eden od dejavnikov, ki lahko izrazito povečajo zanimanje potnikov za uporabo javnega prevoza; meni tudi, da bi bilo treba pri vzpostavljanju takih sistemov in povezav med njimi uporabiti ne le statične informacije iz stalnih voznih redov, temveč tudi izjemne možnosti pridobivanja informacij iz sistemov GNSS, zlasti evropskega navigacijskega sistema Galileo;
22. pozitivno ocenjuje doseženi napredek na področju pravic potnikov. Vendar pa Odbor ugotavlja, da so tako informacije o teh pravicah kot same pravice neenotne in odvisne od vrste prometa, zato poziva k večji doslednosti, ki bo v korist uporabnikov. Odbor tudi zahteva, da se te pravice, ki jih priznava Evropska unija, v večji meri uporabljajo v tistih državah članicah, ki trenutno izkoriščajo vse možne izjeme, da lahko omejijo njihovo uporabo;
23. poudarja, da je z vidika informacij o potovanjih in nujenja storitev najtežja etapa „prvi in zadnji kilometer“, torej del poti, na katerem je prevoz navadno v pristojnosti lokalnih in regionalnih oblasti. Zato je treba lokalne in regionalne oblasti vključiti v uresničevanje in preučevanje posameznih rešitev, da bo sistem kot celota dobro deloval;
24. obžaluje, da samo štiri države članice v celoti izvajajo uredbo o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu, in odločno poziva vse ostale države članice, naj odpravijo obstoječe izjeme;
25. opozarja, da neuskkljeni standardi med posameznimi državami članicami izkrivljajo konkurenco in verjetno preusmerjajo promet, kar ima posledice za okolje, komuniciranje in upravljanje;
26. z vzpostavitvijo dobre prometne infrastrukture in primerne ravni njene dostopnosti bodo vse regije postale gospodarsko močnejše in privlačnejše za neposredne naložbe, kar bo okrepilo njihovo konkurenčnost in konkurenčni položaj EU kot celote;
27. meni, da je treba pojasniti pristojnosti nacionalnih izvršilnih organov v zvezi z zaščito pravic potnikov pri čezmejnih potovanjih;

Prizadevanja za celosten, zanesljiv, čist in varen evropski prometni sistem

28. opozarja na neenak razvoj in razdrobljenost prometnega omrežja v evropskih regijah, zlasti v železniškem in cestnem prometu; da bi spodbudili konkurenco, so potrebni kakovostno prometno omrežje in prožni finančni instrumenti, zato meni, da je razvoj vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T) bistvenega pomena, zlasti za krepitev železniškega tovornega prometa in razvoj celovitega omrežja regionalnih letališč;

29. se zavzema za internalizacijo zunanjih stroškov (socialnih in okoljskih stroškov, vključno s stroški, povezanimi z nesrečami, onesnaževanjem zraka, hrupom in zastoji) ter uporabo načela odgovornosti uporabnika oziroma povzročitelja, zato da se možnosti na trgu uskladijo z zahtevami trajnosti. Pri tem je treba preveriti, ali bi z nadaljnjimi ukrepi lahko postopno uvedli obvezujoč usklajen sistem za internalizacijo za gospodarska vozila v celotnem avtocestnem omrežju, s čimer bi odpravili sedanji položaj, ki od mednarodnih špediterjev zahteva evrovinjeto, pet nacionalnih vinjet ter osem različnih tablic in pogodb za plačevanje cestnine, da lahko neovirano vozijo po tistih evropskih cestah, za katere se plačuje cestnina;

30. opaža doseženi napredek glede varnosti v cestnem prometu, hkrati pa tudi razlike v zakonodaji in standardih med posameznimi državami članicami, na primer v zvezi s prevozom nevarnih proizvodov. Odbor znova poziva k oblikovanju znanstvenega modela za internalizacijo stroškov, zlasti pri prometnih nesrečah;

31. ugotavlja, da varnost potnikov v potniškem, zlasti letalskem prometu ni odvisna le od tehnične kakovosti, temveč tudi od rednega ocenjevanja posadk in nenehnih izboljšav varnostnih standardov, zato poziva pristojne organe, naj v zvezi s tem sprejmejo takojšnje ukrepe;

32. pozdravlja pobudo Shift2Rail in promocijo projekta Modri pas, obenem pa opozarja na dejstvo, da pri preusmeritvi na železniški promet in promet po plovnih poteh oziroma pomorski promet ni bilo doseženega dovolj napredka, čeprav so ceste in zračne poti preobremenjene. Vlaki in ladje lahko prispevajo tudi k uresničevanju ciljev v zvezi z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov in nesreč, zaradi česar je treba spodbujati razvoj in uresničitev vseevropskega prometnega omrežja TEN-T, poenotenje meril in predpisov med različnimi železniškimi upravami ter lajšati dostop novim prevoznikom v okviru svobodne konkurence;

33. pozitivno ocenjuje uvedbo instrumenta za povezovanje Evrope, vendar izraža zaskrbljenost, da bo zaradi Junckerjevega načrta iz proračuna za ta instrument izčrpane 2,7 milijarde EUR, čeprav je ta proračun že sedaj premajhen za vzpostavitev vseevropskega prometnega omrežja; Odbor zato obžaluje, da Evropska unija očitno ni vložila dovolj sredstev v učinkovit in trajnosten prometni sistem ter v prehod na okolju prijaznejši prevoz;

34. ob upoštevanju nedavnega poročila Evropskega računskega sodišča poziva države članice, naj sprejmejo ukrepe za odpravo ozkih grl v prometu po plovnih poteh (mostovi, zapornice, širina rek itd.), uskladitev delovanja, dokončno vzpostavitev infrastrukture in izvajanje načrtov vzdrževanja;

35. ugotavlja, da v besedilu ni nobenega sklicevanja na celostni promet na morju oziroma po celinskih plovih poteh in v zraku, kakor tudi ne na razvoj vodnih letal, ter poziva, da se te načine prevoza vključi v načrtovanje prometa;

36. podpira pobudo o enotnem evropskem nebu in poziva Evropsko komisijo, naj pripravi pregleden sistem dodeljevanja slotov, da se izboljša uporaba letališč zaradi konkurenčnosti. Odbor opaža, da pri vzletih in pristankih nastajajo zamude, zaradi česar naraščajo stroški, in se zavzema za preučitev morebitnega okoljskega učinka emisij onesnaževal v troposferi zaradi povečanja višine letenja;

37. poziva k usklajenemu ukrepanju za okrepitev večmodalnega prevoza, zlasti z vzpostavitvijo potrebnih povezav do vozlišč (kot so letališča, pristanišča in intermodalna transportna središča), ter opozarja, da je potrebno usklajevanje na mejah držav članic, ki bi ga lahko prevzela evropska združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS);

38. odobrava napredek pri iskanju alternativnih virov in metod za financiranje velikih projektov na področju prometa, za katere sta potrebna dolgoročno načrtovanje in financiranje. Vendar pa opozarja na neenak pristop pri podpori alternativnih virov in na pomanjkanje različnih stopenj podpore, ki bi bila odvisna od „čistosti“ določenega alternativnega pogona. Zato poziva k učinkovitejši podpori vrst pogona brez emisij ali s čim nižjimi emisijami in za katere je infrastruktura že dokazano na voljo in deluje (npr. tramvajski in trolejbusni prevoz);

39. poudarja, da bodo morali uporabniki zaradi tehnološkega in zakonodajnega razvoja v celotnem sektorju prometa pridobiti nova znanja in spretnosti. Odbor poziva države članice in Evropsko komisijo, naj upoštevajo, da je potrebno stalno usposabljanje, ter preučijo, kakšni bodo stroški zanj v fazi projektiranja in načrtovanja, tako da ga bo mogoče dosledno izvajati;

40. opozarja na hitre spremembe delovnih pogojev v sektorju prometa in poziva Evropsko komisijo in države članice, naj uskladijo standarde in socialne pravice, s tem pa izboljšajo delovne pogoje in preprečijo nepošteno konkurenco;

41. poudarja, da so za čistejši promet potrebni vzporedni ukrepi za spodbujanje uporabe javnega prevoza ter raziskave glede čistejših goriv in učinkovitejših motorjev, zato je bistveno izvajanje politik, ki spodbujajo uporabo hibridnih vozil in prevoza z električno vleko;

42. poudarja pomen tehnoloških inovacij na podlagi alternativnih goriv in prenovljene infrastrukture za trajnostno, okolju prijazno in nizkoogljično gospodarstvo, da bi evropske družbe povečale izvoz, spodbudile rast in ustvarjale delovna mesta;

Evropa bi morala izvoziti svoj uspešni model prometa

43. znova poudarja, da podpira prizadevanja Evropske unije na mednarodni ravni, da bi z dejavno udeležbo na mednarodnih forumih izvozila svoje modele prometa;

44. kakovost in varnost prometnih omrežij v Evropi, ki temeljijo na visokih standardih, so zgled za tretje države, hkrati pa prispevajo k javni varnosti in kakovosti življenja v Evropi. Izvoz evropskih standardov in odpiranje mednarodnih trgov obenem pomenita krepitev konkurenčnosti evropske industrije;

45. ugotavlja, da je sektor prometa izjemno kompleksen in da vključuje področja, kot so infrastruktura, informacijske tehnologije, raziskave in inovacije, specifikacije vozil in vedenje uporabnikov, če jih naštejemo zgolj nekaj. OR poziva države članice in institucije EU, naj se ustrezno posvetijo učinkovitemu usklajevanju teh področij s čim manj birokracije in v tesnem sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi, da bo mogoče doseči kar najboljše rezultate.

V Bruslju, 16. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Prihodnost sektorja mleka

(2015/C 195/03)

Poročevalec: René Souchon (FR/PES), predsednik regije Auvergne

EVROPSKI ODBOR REGIJ

I. PREGLED OZADJA**Razvoj razmer na trgu mleka in mlečnih izdelkov**

1. ugotavlja, da Evropska komisija v poročilu COM(2014) 354 final z dne 13. junija 2014, ki je bilo pripravljeno na podlagi podatkov, pridobljenih do sredine marca 2014, ocenjuje, da so razmere na trgu mleka kratkoročno in srednjeročno ugodne ter da bi morala ukinitve kvot potekati gladko. Komisija priznava, da ostaja nekaj vprašanj še odprtih, vendar ocenjuje, da je v tem trenutku še prezgodaj za oceno učinka ukinitve kvot, in želi z novimi zakonodajnimi predlogi počakati do leta 2018;

2. meni, da se je od marca 2014 ta zelo ugodni razvoj trga in cen preobrnil zaradi treh dejavnikov: velike svetovne proizvodnje, zmanjšane svetovne povpraševanja in ruskega embarga. Ker se je močno povečala tudi evropska proizvodnja, so ti trije elementi že prispevali k velikemu znižanju cene mleka;

3. ugotavlja, da napovedi za prvo polletje 2015 kažejo na padec cen in zalog mlečnih izdelkov, ki bi bil lahko hujši kot leta 2009, in to s precejšnjimi razlikami med državami članicami, včasih tudi znotraj same države članice;

Izvajanje svežnja ukrepov za mleko

4. ugotavlja, da sodeč po poročilu Komisije pogodbeno urejanje odnosov ostaja omejeno, kar otežuje ponovno uravnoteženje razmerja moči v korist proizvajalcev. Zadruga, ki zagotovijo več kot 60 % mleka v Evropi, so se odpovedale pogodbenemu urejanju odnosov in nadzoru proizvodnje, saj so vnaprej napovedale, da bodo zbrale vse mleko včlanjenih proizvajalcev. Vse to močno zmanjšuje domet ukrepov iz svežnja ukrepov za mleko;

5. ugotavlja, da zelo veliko povečanje proizvodnje in zbiranja po vsej Evropski uniji v letu 2014 jasno kaže, da pogodbeno urejanje odnosov ni in ne bo imelo učinkov na nadzor skupne ponudbe v Evropski uniji, saj mlekarne odslej odkrito tekmujejo med seboj;

6. ugotavlja, da trgovci kot končni člen v prehranski verigi mleka pogosto uporabljajo mleko in mlečne izdelke kot drobnoprodajne izdelke, ki prinašajo največ izgube, ker jih ponujajo po nizkih cenah za pritegnitev kupcev, to znižanje pa porazdelijo v obratni smeri vzdolž prehranske verige vse do proizvajalcev, ki v končni fazi nosijo posledice te agresivne politike trženja, tako da v številnih primerih znesek, ki ga prejme proizvajalec, ne krije proizvodnih stroškov;

7. ugotavlja, da so se posebni ukrepi, ki jih sveženj ukrepov za mleko ni predvidel in so bili sprejeti kot odziv na ruski embargo, izkazali za povsem nezadostne glede na izgube od avgusta 2014;

8. ugotavlja, da se možnost uravnavanja ponudbe proizvodov z zaščitnimi označbami porekla (ZOP), ki je v svežnju ukrepov za mleko dovoljena, kot kaže še vedno zelo malo izkorišča (zgolj za tri vrste sirov v Franciji in dve v Italiji); želi si pridobiti več informacij Komisije o prošnjah, ki se še obravnavajo, ter se zavzema za promocijo te možnosti v državah članicah in za to, da Komisija poenostavi dostop do sistema zaščitene označbe porekla (ZOP) in zaščitene geografske označbe (ZGO);

Napovedi za obdobje po kvotah

Kratkoročno:

Učinek na proizvodnjo mleka in mlečnih izdelkov na ravni Evropske unije

9. ugotavlja, da analiza, opravljena za konferenco „Sektor mleka EU: razvoj po letu 2015“, ki je potekala 24. septembra 2013, in poročilo Komisije za obdobje 2014–2024 kaže, da je rast proizvodnje mleka v EU odvisna predvsem od svetovnega trga, ki predstavlja samo 7 % svetovne proizvodnje, vendar je zelo konkurenčen. Mleko v prahu predstavlja dve tretjini celotne količine mlečnih izdelkov, ki jih proizvajajo tri glavne izvoznice: EU, Nova Zelandija in Združene države Amerike. Po napovedih OECD in FAO se bo svetovno povpraševanje po mleku in mlečnih izdelkih do leta 2023 povečevalo za približno 2 % letno. Obstaja stalna potreba po opredeljevanju in razvijanju novih trgov, povečevanju deleža EU na svetovnem trgu, zagotavljanju pravičnega dostopa za izvoznike EU in spodbujanju rasti izvoza. Izboljšanje prenosa znanja, raziskave, inovacije in ukrepi za izboljšanje kakovosti in označevanja bodo mleku in mlečnim izdelkom EU zagotovili večjo dodano vrednost in izboljšali njihovo konkurenčnost na notranjem in svetovnem trgu;

10. ugotavlja, da omenjena analiza iz septembra 2013 predvideva, da se bo sčasoma vse večji delež mleka, proizvedenega v Evropski uniji, predelal v izdelke z višjo dodano vrednostjo, in sicer na škodo proizvodnje nepredelanelega nepakiranega mleka;

11. ugotavlja, da analiza priznava naraščajoče neravnovesje v porazdelitvi dodane vrednosti znotraj oskrbovalne verige z mlečnimi izdelki in to v korist predelovalcev;

12. ugotavlja, da je splošno sprejeto prepričanje, da bo ukinitve kvot privedla do dodatne koncentracije proizvodnje mleka v večjih proizvodnih obratih in v nekaterih regijah EU;

13. meni, da EU nima ustreznih operativnih instrumentov, s katerimi bi lahko omejila nestanovitnost cen mleka na kmetijah;

14. ugotavlja tudi, da je velik delež nedavnih naložb v evropski sektor mleka namenjen bolj razpršilnim sušilnikom za proizvodnjo mleka v prahu kot pa predelavi mleka v izdelke z visoko dodano vrednostjo, kot so siri (50 % za mleko v prahu v primerjavi z 20 % za sire ⁽¹⁾);

15. meni, da koncentracija proizvodnje v večjih proizvodnih obratih sama po sebi ni jamstvo za učinkovitost ali prihodke, kot kaže danski primer;

Predvidljivi teritorialni učinki in njihovi stranski vplivi

16. ugotavlja, da za obdobje po ukinitvi kvot več raziskav ⁽²⁾ potrjuje, da se poveča koncentracija proizvodnje mleka v najbolj produktivnih območjih z največjo gostoto proizvodnje mleka in najnižjimi stroški zbiranja, na območjih z omejenimi možnostmi ali občutljivih območjih pa prihaja do krčenja ali celo opuščanja proizvodnje. Opozarja, da je v teh regijah, ki so bodisi oddaljene, gorske ali najbolj oddaljene, proizvodnja mleka kot gospodarska dejavnost težko nadomestljiva ter ima tudi pomembno socialno in okoljsko vlogo;

17. obžaluje, da ni oziroma da je zelo malo posebnih študij o prihodnosti območij z omejenimi možnostmi v primeru postopnega opuščanja proizvodnje mleka, v poročilu Komisije iz leta 2014 pa se ugotavlja le, „da je še prezgodaj govoriti o večjih učinkih svežnja ukrepov za mleko na sektor mleka v regijah z omejenimi možnostmi“;

18. še posebej obžaluje pomanjkanje posebnih študij, ki se osredotočajo na regije, v katerih je proizvodnja mleka odločilna ne samo za ustvarjanje in ohranjanje delovnih mest, temveč pomeni tudi strateško spodbudo za druge gospodarske panoge, kot je turizem. O teh območjih se redko govori z vidika števila kmetij in lokalnih delovnih mest, nikoli pa v smislu prispevka k javnim dobrinam (kakovost voda in pokrajine, biotska raznovrstnost, kakovost proizvodov, zeleni turizem in regionalne tržnice itd.) ali k drugim gospodarskim sektorjem;

19. ugotavlja, da zadnje študije Komisije in strokovnjakov napovedujejo pospešeno opuščanje proizvodnje mleka v skoraj vseh vzhodnih državah Evropske unije (razen na Poljskem), čeprav mlečna živinoreja tam pogosto predstavlja glavno kmetijsko dejavnost, kar negativno vpliva na zmožnost podeželskih območij, da zadržijo svoje prebivalstvo;

20. ocenjuje, da je ravno tako nujno za „vmesna“ območja v sistemu poljedelstva/živinoreje številčno opredeliti izgubo vseh delovnih mest, ki bi jo prinesla opustitev proizvodnje mleka zaradi pridelovanja žitaric;

⁽¹⁾ Poročilo Evropske komisije *Prospects for EU agricultural markets and income 2014–2024* (Obeti za kmetijske trge v EU in prihodke 2014–2024).

⁽²⁾ *Smooth Phasing out of the milk quotas in the European Union* (Nemoteno postopno odpravljanje mlečnih kvot v Evropski uniji), raziskava podjetij Progress Consulting in Living prospects za Odbor regij, november 2014.

21. opozarja, da obstoječi ukrepi, ki predstavljajo varnostno mrežo, kot so javne intervencije in pomoč za zasebno skladiščenje, niso primerno orodje za obravnavo nenehne nestanovitnosti sektorja mleka in kriz v tem sektorju, ki jih je ruski embargo še otežil, zlasti v baltskih državah in na Finskem;

Srednjeročno:

22. ugotavlja, da zadnje napovedi, ki jih je objavila Evropska komisija, kljub ukinitvi kvot predvidevajo omejeno povečanje evropske proizvodnje, in sicer zaradi vse strožjih okoljskih zahtev v nekaterih državah članicah. Toda povečanje proizvodnje v letu 2014 je pokazalo, da je kombinacija dobre cene mleka in dobre letine krme privedla do znatnega in povsem nepričakovanega presežka mleka;

23. ugotavlja, da bi po mnenju Komisije povprečna cena mleka v obdobju 2016–2024 morala znašati okrog 350 EUR na tono, z možnim nihanjem od 300 do 400 EUR na tono v osmih letih od desetih, še večje nihanje pa se predvideva v dveh letih od desetih;

24. meni, da so takšna nestanovitnost ter velike motnje in negotovost, ki jih ta prinaša sektorju mleka in mlečnih izdelkov v Evropi, nezdržljivi z velikimi naložbami v živinorejo in s pojavom novih proizvajalcev ter da so te težave občutne zlasti v gorskih in najbolj oddaljenih regijah z največjimi omejitvami in najmanjšimi možnostmi za ekonomijo obsega;

25. meni tudi, da se podjetja v Evropski uniji soočajo z veliko konkurenco drugih svetovnih izvoznikov, maloštevilnih, a močnih (Nova Zelandija, Združene države Amerike, Avstralija), ki so že v preteklosti imeli dostop do azijskih trgov in odločilno vplivajo na ceno mlečnih izdelkov na svetovnem trgu;

26. meni, da ne gre zamenjevati rasti svetovnega trga in rasti svetovnega povpraševanja, saj je slednja precej zanesljiva tako srednjeročno kot dolgoročno, svetovni trg pa raste veliko bolj naključno in zajema le 7 % proizvodnje ter presežke nekaterih držav;

27. meni, da je nedopustno, da je cena mleka na kmetijah v Evropi tako tesno povezana s svetovnimi gibanji, če pa je 90 % proizvodnje Evropske unije namenjene evropskemu trgu;

Tveganja in priložnosti za evropski sektor mleka, ki so povezani s trgovinskimi sporazumi, o katerih se razpravlja

28. meni, da bodo povpraševanje po mlečnih izdelkih in možnosti izvoza izpostavljeni posledicam različnih prostotrgovinskih sporazumov in regionalnih trgovinskih sporazumov, o katerih potekajo pogajanja;

29. ugotavlja, da je z vidika evropske mlečne živinoreje in potrošnikov glavno tveganje, povezano s temi sporazumi, znižanje standardov kakovosti in zdravstvene varnosti za Evropejce, pa tudi nepriznavanje zaščitene oznake porekla, kot to zahteva mlečna industrija;

30. ravno tako ocenjuje, da sporazum o uskladitvi in občutnem znižanju carinskih dajatev, o katerem trenutno potekajo pogajanja z Združenimi državami Amerike in ki je omenjen v pogajalskem mandatu EU, pomeni priložnosti, pa tudi tveganja za sektor mleka, zlasti zaradi carinskih stopenj za mlečne izdelke, ki so zelo pogosto precej višje od evropskih, ameriški proizvajalci mleka pa so z zakonom o kmetijstvu za obdobje 2014–2018 (*Farm Bill* 2014–2018) deležni še večje podpore;

31. ugotavlja, da je Evropska unija tik pred sklenitvijo gospodarskega partnerstva z državami zahodne Afrike, katerega cilj je odprava carinskih dajatev za to skupino držav za najmanj 75 % izvoza, med drugim tudi za mleko v prahu. A veliko večji izvoz Evropske unije bo uničil razvoj mlečne živinoreje in malih proizvajalcev mleka v teh državah ter pospešil selitev prebivalstva podeželskih območij v mesta in v Evropo;

II. POLITIČNI PREDLOGI IN PRIPOROČILA

Polno izkoristiti razpoložljiva sredstva na evropski ravni

Zvišati raven varnostne mreže

32. ugotavlja, da v okviru nove skupne kmetijske politike (2014–2020) sektor mleka razpolaga z varnostno mrežo, povezano z regulativnim okvirom, ki Komisiji v izjemnih okoliščinah omogoča ustrezen odziv;
33. meni, da je trenutna raven varnostne mreže (217 EUR na tono) določena prenizko, da bi proizvajalce res lahko zaščitila v primeru padca cene mleka;
34. Komisiji predlaga, naj zagotovi, da intervencijska cena v večji meri odraža stroške proizvodnje in se prilagaja glede na razmere na trgu. Sedanjio intervencijsko ceno, ki ni bila spremenjena vse od leta 2008, je treba prilagoditi, da bo odražala vse višje proizvodne in vhodne stroške, in jo redno pregledovati;

Izboljšati instrumente iz svežnja ukrepov za mleko

35. ugotavlja, da se v državah, ki so uvedle obvezne pogodbe za mleko, z vzpostavljanjem organizacij proizvajalcev ni doseglo cilja, zaradi katerega so bile te ustanovljene. Predelovalci so se namreč o pogodbah še naprej pogajali neposredno s proizvajalci, ki so jih prisilili v zelo kratke pogodbe brez jamstva glede cene mleka; zato predlaga, da se namesto neposrednih pogodb med proizvajalci in mlekarnami raje vzpostavijo regionalne in območne organizacije proizvajalcev, ki niso vezane na eno samo mlekarno, podobne tistim, ki obstajajo in delujejo v Quebecu. Te bi lahko izkoristile veliko večjo pogajalsko moč;
36. meni, da je bistveno okrepiti vlogo organizacij proizvajalcev, da bodo imele jasno gospodarsko vlogo pri uravnavanju cen in ponudbe;
37. predlaga, da se učinkovitost pogodbenega urejanja odnosov izboljša z razširitvijo tega instrumenta na vso verigo, zlasti z vključitvijo velikih distributerjev;
38. predlaga, naj se spodbuja vključevanje proizvajalcev mleka v organizacije za predelavo mleka in sodelovanje v njih, s čimer bi se zmanjšalo število členov v proizvajalni verigi;
39. predlaga, naj se spodbuja potrošnja mlečnih izdelkov znotraj EU in sprejmejo pravila o označevanju, ki bi zagotovila vse informacije o izvoru, načinu proizvodnje, uporabljenih industrijskih postopkih itd.;
40. predlaga, da se pri trženju prepovejo prakse, katerih namen je zmanjševanje pomena mleka in mlečnih izdelkov, da se ti v trgovskih politikah ne bi uporabljali kot izdelki za pritegnitev kupcev, zaradi česar prinašajo največjo izgubo;
41. predlaga, da se izboljša delovanje evropskega observatorija za trg mleka in zagotovijo potrebna sredstva, da bo ta observatorij lahko postal pravi instrument usmerjanja in ne zgolj naknadnega opazovanja. V ta namen bi bilo treba v okviru observatorija vzpostaviti učinkovit sistem zgodnjega opozarjanja v primeru pojava nove krize na trgu. Zato je bistveno, da observatorij zagotavlja mesečne podatke, ki so podrobnejši od podatkov na ravni držav članic, da bi lahko upoštevali raznolikost razmer v evropskih regijah; Komisija bi morala državam članicam in zainteresiranim stranem posredovati zgodnja opozorila in takoj sprejeti vse potrebne ukrepe;

Izkoristiti ukrepe iz prvega stebra

42. opozarja, da se države članice lahko odločijo za prostovoljno vezano podporo proizvajalcem mleka v določenem deležu njihovega nacionalnega okvira v prvem stebru, posebna izplačila pa lahko dodelijo tudi za območja z naravnimi omejitvami, in sicer v višini 5 % nacionalnega okvira. Za najbolj oddaljene regije Evropske unije obstaja program možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI), s katerim se upoštevajo geografske in gospodarske omejitve teh območij, vendar njegov namen ni reševati kriz, ki so posledica deregulacije trga z mlekom;

43. meni, da je treba zaradi povečanih proizvodnih stroškov in stroškov predelave v najbolj oddaljenih regijah nameniti dodatna sredstva za program POSEI, da bi proizvajalcem mleka lahko zagotovil nadomestilo za posledice deregulacije trgov in omogočil ohranitev njihove konkurenčnosti v primerjavi s proizvajalci v drugih delih Evrope;

44. vendar se boji, da se glede na prosto izbiro vsake države članice v Evropski uniji lahko pojavijo zelo različne vrste in ravni podpore živinorejcem in da so prerazporeditve pogosto prenizke glede na razlike v stroških proizvodnje;

Izkoristiti ukrepe iz drugega stebra

45. ugotavlja, da se lahko države članice na posebne potrebe sektorja mleka odzovejo s strateškim pristopom, tako da izdelajo prilagojene tematske podprograme in da si za cilj postavijo omejitve prestrukturiranja panoge;

46. ugotavlja, da podpora za območja z naravnimi omejitvami in drugimi posebnimi omejitvami predvideva višja kompenzacijska plačila za izgubo prihodkov in višje stroške proizvodnje;

47. meni, da bi se ta ureditev morala uporabljati tudi za proizvajalce mleka, ki se nahajajo na območjih z naravnimi omejitvami. Tovrstna plačila so zlasti pomembna za preprečevanje opuščanja kmetijskih površin in odseljevanja s podeželja;

48. vendar ugotavlja, da so se znatno znižala proračunska sredstva, ki so na voljo za politiko razvoja podeželja na ravni Evropske unije, kar bi lahko povzročilo zamudo pri posodabljanju malih kmetijskih gospodarstev, zaradi česar ta ne bi mogla izpolniti zahtev glede varstva okolja;

49. da bi zagotovili obetavnejšo prihodnost, spodbuja trajnostne naložbe na kmetijah in dejavnosti v okviru pospeševanja kmetijstva, da bi izboljšali mlečnost in učinkovitost na gospodarstvih, npr. z boljšimi zmogljivostmi za molžo, z boljšo vzrejo in sistemi IKT, ter zagotovili varnejše delovno okolje; skladno s tem podpira dodatne ukrepe Evropske komisije in EIB, da bi sektorju zagotovili naložbe in likvidnost;

50. izraža zaskrbljenost, da utegne obveznost sofinanciranja, ki velja za ukrepe iz drugega stebra, povzročiti velike razlike med proizvajalci, saj se proračunske možnosti držav članic razlikujejo;

51. priznava, da si je treba prizadevati za skladnost politik EU na področju boja proti podnebnim spremembam in zagotoviti prehransko varnost, ter priporoča, da se podprejo sistemi proizvodnje mleka, ki so z vidika emisij ogljika najbolj učinkoviti in okoljsko najbolj trajnostni;

52. priporoča, da se v okviru dolgoročnega strateškega pristopa razvije podpora za proizvodnjo mleka v regijah z omejenimi možnostmi in okrepi pravni okvir;

Drugi ukrepi

53. predlaga okrepitev sheme pomoči za oskrbo izobraževalnih ustanov s sadjem in zelenjavo, bananami ter mlekom in obžaluje odločitev Evropske komisije v okviru delovnega programa za leto 2015, da ustavi zakonodajni predlog, ki je bil že predmet razprave v Evropskem parlamentu in Svetu, medtem ko čaka na rezultate nove ocene programov „sadje v šolah“ in „mleko v šolah“;

54. meni, da bi razdeljevanje mleka v šolah lahko imelo konkretne učinke na regionalni ravni, saj bi spodbudilo oskrbo z lokalnimi, z okoljskega vidika zelo dobrimi proizvodi, ki bi bila usmerjena na lokalne skupnosti v okviru kratkih oskrbovalnih verig in s katero bi otroke lahko spet povezali s kmetijstvom;

55. meni, da bi morali v celoti izkoristiti ukrepe na področju raziskav, da bi razvili inovativne mlečne izdelke visoke dodane vrednosti na trgih, ki beležijo visoko rast, kot so zdravilni prehranski proizvodi in prehranski proizvodi za dojenčke in športnike;

56. meni, da je treba prednost dati raziskavam, razvoju in inovacijam, da bi predelovalcem mleka omogočili večjo konkurenčnost na mednarodni ravni;

Primeri razpoložljivih instrumentov zunaj Evropske unije

57. ugotavlja, da je v ZDA zakon o kmetijstvu iz leta 2014 spremenil načine podpore za sektor mleka. Novi program za zaščito marž proizvajalcev mleka predlaga plačilo odškodnine, ko je razlika med ceno mleka in stroški krme za živino nižja od določene vrednosti. Minimalna marža pri stroških krme se zajamči iz javnih sredstev; lahko se izberejo višje stopnje marže, kar bremeni proizvajalce. Ta nova ureditev nima zgornje omejitve za velike črede in bo spodbudila povečanje proizvodnje ter izvoza ZDA;

58. ugotavlja, da v Kanadi prilagajanje proizvodnje notranjemu trgu in indeksacija cene mleka temeljita na realnih stroških proizvodnje in ne na svetovnih trgih. Ta mehanizem je zaslužen za veliko bolj stabilno in višjo ceno mleka v primerjavi z Evropo. Takšna ureditev za nadzor ponudbe temelji na organiziranosti proizvajalcev, ki so združeni v okviru enega samega urada za prodajo v vsaki provinci;

59. predlaga Evropski komisiji, naj se pri premisleku o vrsti podpore in sistemu organiziranosti proizvajalcev mleka na velikih proizvodnih območjih zgleduje po navedenih modelih;

Predlogi na evropski ravni

60. ugotavlja, da je odbor Evropskega parlamenta za kmetijstvo in razvoj podeželja na seji 23. in 24. januarja 2013 sprejel sporazumni predlog sprememb v zvezi s poročilom Dantin (o enotni skupni ureditvi trgov) glede ureditve, ki predvideva, da se v primeru resne krize uvede pomoč proizvajalcem, ki prostovoljno zmanjšajo obseg proizvodnje;

61. predlaga oblikovanje evropskega observatorija za novoustanovljene obrate, ki bi analiziral z njimi povezane podatke v sektorju mleka;

62. ugotavlja, da je program za tržno odgovornost, ki ga je predlagala konfederacija European Milk Board in ki naj bi se izvajal, ko trgu mleka grozi neravnovesje, prilagodljiv in nedrag predlog, ki bi ga bilo treba preučiti in oceniti njegovo izvedljivost in učinkovitost. Za preizkus bi se uporabilo leto 2014;

63. ker prostovoljni kodeksi ravnanja ne prinašajo rezultatov, priporoča, da Komisija predstavi predloge za zagotovitev, da so vsi udeleženci v verigi preskrbe s hrano, zlasti na področju tekočega mleka in mlečnih izdelkov, deležni pravične obravnave, in za omejitev morebitnih protikonkurenčnih praks, ki niso skladne z ohranjanjem trajnostnih verig preskrbe;

64. se sprašuje zlasti o možnostih, ki jih za izvajanje tovrstnega predloga ponuja enotna skupna ureditev trgov, predvsem v členih 219, 221 in 222;

Sklepne ugotovitve

65. ugotavlja, da je v številnih državah članicah in regijah proizvodnja mleka pomemben temelj regionalnega gospodarstva in ustvarjanja dodane vrednosti v kmetijstvu. Predelava mleka v številne vrste sira na podlagi tisočletnih posebnih tradicij v vsaki evropski regiji in državi odločilno prispeva k identiteti območij, prispeva pa tudi k pozitivni podobi evropske kmetijsko-živilske industrije v svetu. Poleg tega sirarstvo prispeva k ohranjanju delovnih mest na podeželju, zagotavlja varovanje krajine in zmanjšuje izgubo kmetijskih površin zaradi urbanizacije;

66. priporoča evropskim organom, naj nujno razvijejo dodatne prilagodljive in učinkovite instrumente za stabilizacijo trga mleka in s tem prihodkov proizvajalcev mleka v kriznih obdobjih, in to tudi s povečanjem učinkovitosti ukrepov za obvladovanje tveganja, zlasti za stabilizacijo prihodkov pred nihanjem tržnih cen in za zaščito cene mleka; meni, da so za zagotovitev zanesljive preskrbe s hrano potrebni poenostavitve in zmanjšanje birokracije ter odprava upravnih obremenitev;

67. priporoča organom Evropske unije, naj spodbujajo izvoz evropskih mlečnih izdelkov z uradno oznako kakovosti (ZGO, ZOP itd.) v tretje države, tako da spodbujajo naložbe v logistične izvozne platforme, podprejo usposabljanje strokovnjakov in spodbujajo usmerjene promocijske dejavnosti na trgih v vzponu;

68. priporoča evropskim organom, naj okrepijo zaščito evropskih proizvodov z ZOP in ZGO v okviru mednarodnih sporazumov v pripravi, tudi v smislu boja proti ponaredkom in imitacijam evropskih proizvodov;
69. poziva, naj se v primeru „mlečnih planin“ (gorskih območij z obsežno proizvodnjo mleka) in mlečnih območij severno od 62. vzporednika ustvari konvergenca kompenzacijskih odškodnin zaradi naravnih ovir, naj se ponovno uvede pomoč za zbiranje mleka (sofinancirana iz proračuna skupne kmetijske politike) in naj se podpreta promocija in razvoj oznake „s planin“ za mlečne izdelke, če je zagotovljena zadostna raven neodvisnosti pri preskrbi s krmo;
70. poziva, naj se pripravi obsežen načrt razvoja podeželja za baltske države, Bolgarijo, Romunijo, Slovenijo, velik del Poljske in Grčijo. V teh državah namreč prevladujejo majhne črede, mleko pa se proizvaja na večini kmetij, zato se zdi, da bo po ukinitvi kvot zanje prihodnost negotova, čeprav ravno te kmetije danes tvorijo osrednji del strukture podeželja.

V Bruslju, 16. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

Mnenje Evropskega odbora regij – Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo

(2015/C 195/04)

Poročevalka:	Cristina Mazas Pérez-Oleaga (ES/EPP), ministrica za gospodarske zadeve, obdavčevanje in zaposlovanje, avtonomna skupnost Kantabrija
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu Parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo
	COM(2014) 477 final

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Raznolikost in celostni pristop do kulturne dediščine

1. z zadovoljstvom sprejema sporočilo z naslovom Na poti k celostnemu pristopu do kulturne dediščine za Evropo, ki ima dva cilja: oceniti gospodarske in družbene posledice kulturne dediščine ter poudariti dejstvo, da je Evropa na odločilnem razpotju, ko se lahko na izzive na področju kulturne dediščine odzove s strateškim, globalnim in celostnim pristopom. Odbor je posebej zadovoljen, da sporočilo poudarja pomen izkoriščanja možnosti, ki bodo prispevale k pametni, trajnostni in vključujoči rasti, ter da poziva k čim večjemu izkoriščanju evropskih skladov, ki se lahko uporabijo za kulturno dediščino. Evropski odbor regij se strinja s Komisijo, da je treba za izmenjavo dobrih praks in zamisli vzpostaviti tesnejše in usklajeno sodelovanje od lokalne pa vse do evropske ravni, pri čemer je pripravljen sodelovati;
2. priznava plodno delo, ki ga v dobro kulturne dediščine že vrsto let opravlja Svet Evrope, in se zavzema za ohranitev tesnega sodelovanja tako glede zakonodaje kot prakse. Glede na temo sporočila želi opozoriti na okvirno konvencijo o varstvu kulturne dediščine iz Fara, ki varuje vse oblike kulturne dediščine, ki obstajajo v Evropi in sestavljajo skupen temelj spomina, medsebojnega razumevanja, identitete, občutka pripadnosti in ustvarjalnosti⁽¹⁾. Hkrati pozorno spremlja svetovni forum Unesca o kulturi in kulturnih panogah, katerega cilji so skladni s stališčem Evropskega odbora regij, da je treba v okvir razvojnega načrta za obdobje po letu 2015 v celoti vključiti kulturo in kulturno dediščino, ob popolnem spoštovanju načela subsidiarnosti⁽²⁾;
3. poudarja pomen vloge, ki jo imajo vse ravni oblasti – z dejavnim povezovanjem vpletenih akterjev – pri varovanju in podpori evropske kulturne dediščine, glede na izzive 21. stoletja pa tudi pri izkoriščanju raznolikosti kulturne dediščine v prizadevanjih za oživitev gospodarstva. V skladu z Lizbonsko pogodbo Unija spoštuje svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter skrbi za varovanje in razvoj evropske kulturne dediščine⁽³⁾. Unija prispeva h kulturnemu razcvetu držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost in načelo subsidiarnosti, ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino⁽⁴⁾. Ravno iz kulturne, zgodovinske in socialne raznolikosti bodo izvirale prihodnje inovacije na gospodarskem, znanstvenem, umetniškem in političnem področju, kakor tudi v vsakdanjem življenju;

⁽¹⁾ Okvirna konvencija Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo, Faro, 27. oktober 2005.

⁽²⁾ Izjava iz Firenc „Kultura, ustvarjalnost in trajnostni razvoj. Raziskave, inovacije, priložnosti“ – 3. svetovni forum Unesca o kulturi in kulturnih panogah (FOCUS), 4. oktober 2014.

⁽³⁾ Člen 3(3) PEU.

⁽⁴⁾ Člen 167 PDEU.

4. poudarja, da je kulturna dediščina del kulturnega in ustvarjalnega sektorja, da gre za vsoto vseh materialnih ali nematerialnih in naravnih virov, dobrin in znanj, ki so zapuščina preteklosti, in da lahko pomaga oblikovati podobo občin, mest in regij ter pomembno prispeva k uresničevanju ciljev strategije Evropa 2020 in okrepitvi socialne kohezije. Kulturna dediščina je skupna vrednota, skupna dobrina, ki lahko – če priznamo njen pomen – pomaga pri izoblikovanju vizije prihodnosti. Ohranjanje dediščine, njeno vrednotenje in jamstvo njenega nadaljnega obstoja so skupna naloga, odgovornost in cilj. Glede zaščite in varovanja kulturne dediščine držav članic EU se Odbor strinja s sporočilom, ki poudarja pomen člena 36 Pogodbe o delovanju Evropske unije ⁽⁵⁾, Uredbe Sveta (ES) št. 116/2009 o izvozu predmetov kulturne dediščine ⁽⁶⁾ in Direktive 2014/60/EU o vračanju predmetov kulturne dediščine, ki so bili protipravno odstranjeni z ozemlja države članice;

5. ocenjuje, da je vloga kulturne dediščine še vedno podcenjena. Državna pomoč, ki je namenjena ciljem s področja kulturne dediščine, nenehno upada. Ob zavedanju dejstva, da ima kulturna dediščina več kot samo gospodarski pomen in da lahko nanjo vplivajo varčevalni ukrepi, je treba poiskati tudi nove načine financiranja za ohranjanje bogate kulturne dediščine Evropske unije. Odbor je zato zadovoljen z napredkom, ki ga je Evropska komisija dosegla pri zakonodajnih ukrepih in razširitvi – v okviru posodobitve pravil o državni pomoči – področja uporabe uredbe o splošnih skupinskih izjemah ⁽⁷⁾, ki zdaj velja tudi za pomoč za spodbujanje kulture in ohranjanja dediščine. S tem se priznavata tako pomen kulturne dediščine kot dejavnika ustvarjanja novih delovnih mest kot tudi njena vloga prenašalca identitete in vrednot, na katerih temelji družba, dveh značilnosti torej, ki ju je treba upoštevati pri dodeljevanju državne pomoči;

6. ugotavlja, da je naravna dediščina neločljiv del kulturne dediščine, in obžaluje, da v sporočilu ni omenjena. Zato izraža zadovoljstvo, da Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 ⁽⁸⁾ jasno navaja: „Ker je naravna dediščina pogosto ključna za oblikovanje umetnostne in kulturne dediščine, je treba ohranjanje dediščine v smislu te uredbe razumeti tako, da zajema tudi naravno dediščino, povezano s kulturno dediščino ali uradno priznано s strani pristojnih javnih organov države članice.“;

7. je naklonjen temu, da je bila v nedavno revidirano direktivo 2014/52/EU o presoji vplivov na okolje ⁽⁹⁾ vključena ideja, da je treba upoštevati tudi vpliv nekaterih javnih in zasebnih projektov na kulturno dediščino. Te evropske določbe lahko spodbudno vplivajo na ukrepe, ki jih na kulturnem področju sprejemajo lokalne in regionalne oblasti, pa tudi na celosten razvoj in izvedljivost varstva in ohranjanja kulturne dediščine v njihovih zapletenih urbanističnih in prostorskih razvojnih načrtih;

8. opozarja, da tako uničevanje kulturnih dobrin kot nedovoljena izkopavanja in trgovanje s artefakti ogrožajo trajnost in varstvo kulturne dediščine ter so še naprej problem, ki zahteva skupno ukrepanje na evropski in mednarodni ravni. Za tako ukrepanje so potrebne odprte komunikacijske poti in tesno sodelovanje tako držav članic EU kot držav kandidatk in tretjih držav. Odbor pozdravlja uvedbo informacijskega sistema za notranji trg (IMI), ki je bil vzpostavljen z Uredbo (EU) št. 1024/2012, in pričakuje začetek delovanja modula sistema IMI, ki bo posebej namenjen kulturnim predmetom, kar bo olajšalo izvajanje Direktive 2014/60/EU;

⁽⁵⁾ Člen 36 PDEU dovoljuje prepovedi ali omejitve pri uvozu, izvozu ali blagu v tranzitu za varstvo nacionalnih bogastev z umetniško, zgodovinsko ali arheološko vrednostjo.

⁽⁶⁾ Uredba Sveta (ES) št. 116/2009 o izvozu predmetov kulturne dediščine vsebuje določbe, ki zagotavljajo, da za izvoz predmetov kulturne dediščine veljajo enotne kontrole na zunanjih mejah Unije. Za predmete kulturne dediščine med drugim veljajo neposredni rezultati izkopavanj, najdb ali arheoloških območij znotraj države članice.

⁽⁷⁾ Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgovom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (pomoč za naložbe v kulturo in ohranjanje kulturne dediščine: 100 milijonov EUR na projekt; pomoč za tekoče poslovanje za kulturo in ohranjanje kulturne dediščine: 50 milijonov EUR letno na podjetje).

⁽⁸⁾ Uvodna izjava 72.

⁽⁹⁾ Direktiva 2014/52/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o spremembi Direktive 2011/92/EU o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje.

9. meni, da bi morala Komisija učinkovito obravnavati problem pomanjkanja evropskih podatkov o prispevku kulturne dediščine h gospodarski rasti in socialni koheziji. Zato se zavzema za oblikovanje in delovanje evropske zbirke podatkov, h kateri bi lahko prispevali različni že pripravljene tovrstni projekti⁽¹⁰⁾. Spodbuja tudi razvoj standardov, ki se lahko uporabijo kot podlaga za izvedbo analiz stroškov in koristi, s katerimi se lahko ugotovi obseg gospodarskega in socialnega prispevka kulturne dediščine ter s tem poudari dejanska korist dediščine, kar bi pomenilo podlago za dodatne ohranitvene ukrepe.

10. podpira odprto metodo koordinacije v okviru evropske agende za kulturo, saj se tako kulturno sodelovanje strukturira okrog strateških ciljev, lažje pa je tudi komuniciranje med državami članicami, razširjanje dobrih praks in vzajemno učenje. Priporoča, da se v sodelovanju z Evropsko komisijo preuči možnost, da bi od leta 2015 Odbor sodeloval tudi v delovnih skupinah, ki jih predvideva nov delovni načrt za kulturo. Ponovno poudarja, da bi se morali nacionalni predstavniki sistematično posvetovati z lokalnimi in regionalnimi akterji, da bi bila lahko vprašanja čim bolj pripravljena⁽¹¹⁾, hkrati pa se zagotovi, da se z razširjanjem dobrih praks izkoristijo strokovno znanje, sposobnosti in izkušnje, pridobljeni na lokalni in regionalni ravni, pa tudi ustvarjalni in inovativni predlogi glede rezultatov na ključnih področjih;

Kulturna dediščina in identiteta

11. poudarja, da je kulturna dediščina temeljni kamen lokalne, regionalne, nacionalne in evropske identitete. Njeno ohranjanje in varovanje ter okrepitev družbene identitete na lokalni in regionalni ravni so bistveni dejavniki trajnosti, ki bodo poskrbeli za ohranitev skupnih vrednot za prihodnje rodove in za obstoj tradicionalnih posebnosti in znanj. Kulturna dediščina se osredotoča na družbo in ima glavno vlogo v boju proti revščini in socialni izključenosti, saj je vir gospodarskega razvoja in socialne kohezije. Hkrati bi moralo biti seznanjanje s kulturno dediščino na lokalni in regionalni ravni sestavni del vseh uradnih učnih načrtov;

12. poudarja, da so lokalne kulturne vrednote – umetniško, literarno, avdiovizualno in arhitekturno ustvarjanje, ustvarjalno delo, sodobna kultura, obrt, folklor, arheološka, zgodovinska, verska in etnografska dediščina, narečja, glasba, živila in kuhinja, krajina in naravne posebnosti, tradicionalno tehnično znanje in izkušnje, strokovno znanje, žive tradicije ipd. – tesno povezane z identiteto, ki je ukoreninjena v materialni, nematerialni in naravni dediščini skupnosti. Opozarja, da razvoj kulture na lokalni ravni krepi lokalno identiteto in prepoznavnost, preplet različnih identitet v medsebojnem spoštovanju pa pomaga ustvarjati skupno kulturno dediščino. Tako ustvarjene kulturne dobrine ustvarjajo edinstveno vrednost prostora. Ti kulturni dejavniki so pomembni tudi na evropski ravni⁽¹²⁾;

13. poudarja, da je nematerialna kulturna dediščina tista, ki določa identiteto neke regije, in da njeno upoštevanje pospešuje regionalni razvoj. Pri čezmejnem in meddržavnem sodelovanju lahko opazimo številne dobre prakse oblikovanja strategij, ki se opirajo na nematerialne kulturne vire. Z osredotočanjem na to, kar je edinstveno in posebno, pritegnejo pozornost na nekaj, na kar smo lahko ponosni, hkrati pa povečajo privlačnost lokalne ali regionalne skupnosti z vidika konkurenčnosti podjetij in prispevajo k ustvarjanju delovnih mest⁽¹³⁾;

14. opozarja, da varstvo kulturne dediščine prispeva k razvoju občutka identitete, saj gre za ozaveščanje o podedovanih vrednotah, spodbujanje občutka pripadnosti, povezovanje s koncepti oblikovanja prostora in za njihovo spoštovanje. To lahko pripomore k razvoju socialnega partnerstva in struktur javno-zasebnega partnerstva, trajna prizadevanja za ohranjanje kulturne dediščine pa lahko pomagajo ustvariti delovna mesta in spodbudijo socialno gospodarstvo. V zvezi s tem meni, da je pomembna izmenjava izkušenj z drugimi državami članicami na področju popisa in celovitega varstva lokalne dediščine;

⁽¹⁰⁾ Projekt z naslovom Kulturna dediščina je pomembna za Evropo: na poti k evropskemu indeksu za vrednotenje kulturne dediščine, ki ga Komisija omenja v sporočilu, bi lahko pripomogel k zbiranju podatkov s teh področij na evropski ravni, in v okviru popisa na evropski ravni ocenil rezultate raziskav na nacionalni, regionalni, lokalni oziroma sektorski ravni.

⁽¹¹⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹²⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹³⁾ Tako na primer na področju meddržavnega sodelovanja projekt „Cultural Capital Counts“ (2011–2014) povezuje deset skupnosti iz šestih držav srednje Evrope s skupnim ciljem pospeševati razvoj regije ob upoštevanju tradicij, znanja in strokovnega znanja ter v okviru tega sodelovanja prikazati svojo kulturno dediščino. Projekt, ki ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj, se izvaja v okviru programa „CENTRAL EUROPE“.

Kulturna dediščina kot gospodarski vir

15. meni, da je pomembno, da ima politika trajnostnega razvoja kulturne dediščine kratko-, srednje- in dolgoročne pozitivne učinke na izboljšanje gospodarskih razmer in kakovosti življenja v določeni regiji. Kulturna dediščina je lahko gibalno načrtovanja vključujočega lokalnega in regionalnega razvoja ter razvoja ustvarjalnih panog, poleg tega lahko z večjim dostopom do kulturnih dobrin prispeva h gospodarski rasti. Pomemben vidik konkurenčnosti so inovativne rešitve pri ohranjanju kulturne dediščine, ki se izvajajo tudi z javno-zasebnimi partnerstvi;

16. vztraja, da je treba v revidirano strategijo Evropa 2020 bolje vključiti področje kulturne dediščine, kulture, ustvarjalnosti in s tem povezane vodilne pobude ter da je treba poskrbeti, da strategija upošteva prispevek kulturne dediščine v gospodarstvu;

17. meni, da je treba kulturnim in ustvarjalnim panogam, povezanim s kulturno dediščino, v proračunu novih skladov (na primer ESRR, ESS, EKSRP in ESR) in programov (kot sta Ustvarjalna Evropa in Sedmi okvirni program) nameniti več sredstev in da mora biti kulturna dediščina bolje vključena v novi finančni cikel EU (2014–2020); zlasti je zadovoljen z razporeditvijo ukrepov na področju kulturne dediščine v politikah in programih EU⁽¹⁴⁾; priporoča, da se v celoti izkoristijo viri EU za pripravo in izvajanje lokalne in regionalne strategije z ustvarjalnimi in inovativnimi cilji. Še vedno je nujno poskrbeti za čim večje sinergije med evropskimi skladi in programi, da se zagotovi njihova uspešnost in učinkovitost. Evropska komisija k temu prispeva s smernicami glede usklajevanja, sinergij in dopolnjevanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov, Obzorja 2020 in drugih programov Unije, ki jih na področju raziskav, inovacij in konkurenčnosti neposredno upravlja Komisija;⁽¹⁵⁾

18. poudarja, da je v okviru razvoja regionalnega gospodarstva ter strategij in programov regionalnega, teritorialnega in mestnega razvoja zelo priporočljivo upoštevati ohranjanje kultur in kulturnih virov, ki so nosilci vrednot, raven obremenitev, ki jih okolje in regije še lahko prenesejo, ter vprašanja, povezana z varovanjem okolja. Okolju in naravi prijazni ter energetske učinkoviti ukrepi, posegi in sredstva – ki lahko preprečijo posledice naravnih nesreč (npr. poplav) ali nesreč, ki jih povzroči človek – imajo pomembno vlogo pri ublažitvi posledic podnebnih sprememb in pri učinkovitosti razvoja, ki temelji na lokalnih in regionalnih adutih;

19. meni, da je pomembno izkoristiti razvoj stavbne dediščine, ki bi lahko objektom naravne in kulturne dediščine v okviru obnove mest zagotovil novo funkcijo ter s pomočjo malih in srednjih podjetij prispeval k zaposlovanju in ustvarjanju delovnih mest. Strokovnost obnove stavb se poveča, če je ta opravljena ne le s tradicionalnimi materiali, ampak tudi s tradicionalnimi in sodobnimi tehnikami. Tako znanje je treba enako kot sam spomenik ohraniti in v okviru poklicnega usposabljanja predajati naprej. Usposobljena in specializirana delovna sila bo na trgu namreč vedno iskana. Na lokalni in regionalni ravni obstajajo številni zgledni praktični primeri podpore in pospeševanja ustvarjalnega okolja, izkoriščanja kulturne raznolikosti in vključevanja kulturnih strategij v lokalni in regionalni razvoj z namenom uresničevanja ciljev strategije Evropa 2020. Evropski odbor regij prispeva k razširjanju teh znanj in izmenjavi izkušenj s tega področja. Ti pristopi in praktični modeli spodbujajo oblikovanje trajnega kulturnega ekosistema, saj spodbujajo ustvarjalno podjetništvo;

20. z naklonjenostjo sprejema dejstvo, da Komisija pri gospodarski vrednosti kulturne dediščine opozarja na evropsko gradbeno industrijo in naložbe v zgodovinsko okolje, ki ustvarjajo delovna mesta in prispevajo k nastajanju novih gospodarskih dejavnosti; spodbuja lokalne in regionalne oblasti, naj sodelujejo pri upravljanju arhitekturne dediščine in zgodovinskih stavb, ki so pogosto v javni lasti, ter poskrbi za različne načine njihovega izkoriščanja, da bi ustvarile prihodek in zagotovile njihovo vzdrževanje in vzdržnost; opozarja, da je tudi program evropskih prestolnic kulture pomemben prispevek Unije k ohranjanju in spremembi namembnosti arhitekturne dediščine, pri katerem bi lahko oživili kar nekaj zgodovinskih objektov in mestnih četrti, vzporedno z upravljanjem industrijske dediščine in degradiranih industrijskih območij ter premislekom o njih;

⁽¹⁴⁾ Evropska komisija – Mapping of Cultural Heritage actions in European Union policies, programmes and activities, http://ec.europa.eu/culture/library/reports/2014-heritage-mapping_en.pdf

⁽¹⁵⁾ Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes – Guidance for policy-makers and implementing bodies, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

21. poudarja, da morajo lokalne in regionalne oblasti, ki so prebivalcem najbližja raven upravljanja, prevzeti glavno vlogo pri razvoju odgovornosti za varovanje grajenega in naravnega okolja, pri spreminjanju miselnosti na bolje in pri pridobivanju podpore prebivalstva za ta cilj. Redno spremljanje stanja stavbne dediščine bi moralo postati običajna praksa, oblasti pa bi morale spodbujati tudi širjenje vzdrževalnih praks ter usposabljanje uradnikov in lastnikov spomenikov;

22. znova izraža prepričanje, da bi morala politika v zvezi z malimi in srednje velikimi podjetji na vseh ravneh upoštevati različne poslovne modele in jih uporabljati, da bi čim bolj spodbudili ustvarjanje delovnih mest in trajnostno gospodarsko rast (na primer kulturne in ustvarjalne panoge) ⁽¹⁶⁾;

23. na vseh področjih kulturne dediščine je priporočljivo pospeševati uporabo zasebnega kapitala, za kar so potrebne tako davčne spodbude kot oblikovanje odgovornega javnega mnenja o ohranjanju materialne in nematerialne dediščine; ponavlja, da ima zasebni sektor pogosto pomembno vlogo pri promociji kulture v okviru družbene odgovornosti podjetij, in sicer prek donacij ali drugih oblik podpore, da pa lahko po drugi strani lokalne in regionalne oblasti prispevajo k ustvarjanju okolja, ki je naklonjeno čim boljši uporabi te pomoči ⁽¹⁷⁾;

Kulturni turizem

24. izraža prepričanje, da je kulturna dediščina močno gonilo lokalnega in regionalnega razvoja za vse prebivalstvo ter da s spodbujanjem trajnostnega, odgovornega in kakovostnega kulturnega turizma, katerega razvoj temelji na materialni in nematerialni dediščini, ustvarja pomembne materialne dobrine. Evropski odbor regij meni, da je že zdaj ključnega pomena ustvarjati sinergije med strategijami trajnostnega turizma ter lokalnimi in regionalnimi ustvarjalnimi in kulturnimi panogami, da se podpira rast gospodarstva in zaposlovanja ter lajša dostop do kulture;

25. vendar poudarja, da je treba najti pravo ravnovesje med širitvijo kulturnega turizma in varstvom kulturne dediščine;

26. glede izkoriščanja večnamenskega potenciala kulturne dediščine opozarja na kulturne poti, ki lahko potekajo znotraj posamezne države in tudi prek meja ter ob sodelovanju prebivalstva in vseh vpletenih akterjev dragoceno prispevajo k razširjanju lokalnih in regionalnih kulturnih vrednot, obenem pa večplastno prispevajo k zaposlovanju in ustvarjanju delovnih mest ter tudi k poslovanju podjetij (na primer na področju proizvodnje in prevoza lokalnih proizvodov, nočitev in restavracij). Poti, ki so zasnovane tematsko ⁽¹⁸⁾ – imajo rdečo nit – pogosto povezujejo manj znane kraje, občine in vasi ter tako prispevajo k raznolikosti turistične ponudbe in prepoznavnosti kulturne (arhitekturne, krajinske, kulinarčne in nematerialne) dediščine. Kulturne poti (pešpoti, kolesarske poti itd.) pomembno prispevajo tudi k izboljšanju zdravja prebivalcev;

27. opozarja, da v okviru kulturnega turizma, povezanega s kulinariko, lokalne specialitete veljajo za pomemben del kulture, ki z lokalnimi in tradicionalnimi živili in kmetijskimi proizvodi pritegne turiste. Poudarja, da tudi trajnostna proizvodnja hrane in ukrepi za varstvo raznolikosti lokalne in regionalne kulinarične dediščine prispevajo k ustvarjanju trajnostnih novih delovnih mest, ki so lahko ključna za lokalno in regionalno rast in kohezijo;

⁽¹⁶⁾ CdR 151/2011 fin.

⁽¹⁷⁾ CdR 401/2011 fin.

⁽¹⁸⁾ Na primer „pot Sissi“ (Avstrija, Nemčija, Madžarska in Italija), ki povezuje gradove, dvorce, parke in kavarne, povezane z avstrijsko cesarico in madžarsko kraljico Elizabeto Bavarsko.

28. poudarja visoko dodano vrednost programov evropskega teritorialnega sodelovanja za čezmejno varstvo in podporo kulturne dediščine: z odpravo meja v okviru lokalnega in regionalnega sodelovanja prispevajo k večji prepoznavnosti Evrope in njenih regij, mest in občin; na področju kulturnega turizma spodbujajo trgovino z lokalnimi proizvodi, v ustvarjalni panogi pa omogočajo izmenjavo spretnosti in znanj, krepitev regionalnega gospodarstva in odprtje novih poslovnih priložnosti. V povezavi z demografsko problematiko pomagajo preprečevati izumiranje tradicionalnih spretnosti in obrti⁽¹⁹⁾. Po mnenju Odbora je pomembno, da lahko tudi strategije makroregionalnega razvoja v okviru čeznacionalnega sodelovanja s spreminjanjem vrednot evropske kulturne dediščine v turistični produkt in uporabo inovativnih in ustvarjalnih rešitev prispevajo k socialni, gospodarski in teritorialni koheziji;

Kulturna dediščina v informacijski družbi

29. priznava, da je eden od izzivov Evropske digitalne agende digitalizacija evropske kulturne dediščine in zgodovinskih spomenikov, njihova spletna dostopnost in ohranitev za prihodnje rodove. Na tem področju je bil napredek že dosežen⁽²⁰⁾. Ob ponovnem razmisleku o splošnem pristopu h kulturni dediščini in njeni vlogi si je treba prizadevati za to, da bi z izkoriščanjem prednosti tehnologije in uporabo novih komunikacijskih orodij, ki spodbujajo oblikovanje skupnosti, izmenjavo in krepitev znanj, kulturne dejavnosti, učenje in raziskave, dosegli čim večje in novo občinstvo; meni, da digitalizacija in nove tehnologije hkrati ustvarjajo inovativne možnosti za večjo konkurenčnost; ustvarjalne in inovativne panoge ter digitalizirano kulturno gradivo, ki je prvim dano na voljo, pa se medsebojno krepijo;

30. poudarja, da imajo muzeji, knjižnice in arhivi pomembno vlogo pri krepitevi povezanosti v skupnostih na področju kulturne dediščine. V informacijski družbi 21. stoletja je, kar zadeva dostopnost in razširjanje znanj o kulturni dediščini, treba razmišljati o vlogi in prihodnosti lokalnih knjižnic, ki jih v številnih državah članicah financirajo in upravljajo lokalne skupnosti. Pri snovanju vsebin novih storitev in digitalnih medijev ne bi smeli upoštevati le ekonomskih meril, marveč tudi socialne in kulturne potrebe⁽²¹⁾. K izmenjavi izkušenj o iskanju sodobnih rešitev in dobrih praks bi lahko prispevali konference, usposabljanja in študijski obiski v okviru pobratenih mest;

31. meni, da je vloga projektov EU pri spodbujanju digitalizacije bistvena, in poudarja pomen kulturne platforme Europeana, ki združuje spletne vsebine knjižnic, muzejev in arhivov in katere cilj je vsakomur omogočiti spletni dostop do kulturne in znanstvene dediščine Evrope. Priznava, da vprašanja avtorskih pravic in razjasnjevanje vprašanja pravic na spletu ostajajo izziv, in se zavzema za opredelitev pravnega okvira za digitalizacijo;

32. priznava, da je filmska dediščina, filmsko ustvarjanje kot vir informacij o zgodovini evropske družbe, sestavni del evropske kulturne dediščine; v tem okviru je zaželeno bolj izkoristiti njen industrijski in kulturni potencial. Še vedno obstajajo ovire za digitalizacijo filmov in njihovo dostopnost na internetu⁽²²⁾; kinematografi imajo vsekakor pomembno vlogo pri predstavljanju kulture in civilizacije, ki je značilna za vsak narod. Glede na digitalno revolucijo in finančno breme, ki bi lahko povzročila trajne spremembe za lokalno in regionalno industrijo, OR ponavlja poziv k skupnim prizadevanjem in sodelovanju, da bi preprečili zapiranje majhnih kinematografov⁽²³⁾, ter spodbuja lokalne in regionalne skupnosti, naj uporabljajo sredstva Unije, namenjena posodabljanju lokalnih kinematografov;

⁽¹⁹⁾ Na primer Rokodelska akademija (Madžarska-Slovenija): projekt je nastal zaradi zapostavljenosti rokodelskih poklicev; v tovrstno usposabljanje se je vključevalo čedalje manj učencev, nekatere poklicne in obrtne šole pa so zaprli. S projektom, v katerem je sodelovalo okoli tisoč podjetnikov, se je ta trend obrnil, odprle so se nove možnosti za mlade, projekt pa je prispeval k varstvu kulturne dediščine.

⁽²⁰⁾ Survey Report on Digitisation in European Cultural Heritage Institutions 2014 – tematska mreža ENUMERATE (januar 2014).

⁽²¹⁾ CdR 104/2010 fin.

⁽²²⁾ Četrto poročilo o izvajanju priporočila Evropskega parlamenta in Sveta o filmski dediščini in konkurenčnosti z njo povezanih industrijskih dejavnosti (Komisija – poročilo o napredku 2012–2013), 1. oktober 2014.

⁽²³⁾ CdR 293/2010 fin.

33. poudarja, kako pomembno je pridobivanje digitalnih spretnosti že od zgodnjega otroštva, v okviru šolskega sistema, tako da lahko mlajše generacije v celoti izkoristijo nove oblike dostopa do kulture in se bolje pripravijo na prihodnje zaposlitve; zlasti je tej generaciji in tudi širši javnosti treba pomagati pri spopadanju s posledicami prehoda na digitalno tehnologijo ⁽²⁴⁾;

Družbeno vključevanje kulturne dediščine

34. izraža zadovoljstvo, da sporočilo priznava dosežke programov in pobud EU za ozaveščanje javnega mnenja o družbeni vrednosti kulturne dediščine in spodbujanju medkulturnega dialoga. Soglaša, da sta znak evropske dediščine in evropske prestolnice kulture pobudi, ki opozarjata na bogastvo, raznolikost in skupne značilnosti evropskih kultur ⁽²⁵⁾, in poudarja, da morajo mesta, ki kandidirajo, na podlagi razpoložljivih lokalnih in regionalnih virov pripraviti poseben kulturni program, ki mora imeti močno evropsko razsežnost in dolgoročne pozitivne učinke za kulturni sektor in za mesto, ki projekt organizira ⁽²⁶⁾. Velja spomniti, da družbeno dojetje vrednosti evropske kulturne dediščine kot dejavnika pri razvoju lahko pomaga vzpostaviti standardizirane kazalnike na evropski ravni za merjenje vpliva tega sektorja na gospodarstvo lokalnih in regionalnih skupnosti ter na ustvarjanje in ohranjanje delovnih mest;

35. meni, da bi uvedba evropskega leta kulturne dediščine, kot je to predlagal Svet Evropske unije ⁽²⁷⁾, prispevala k večjemu poznavanju kulturne dediščine med širšim občinstvom;

36. priznava pomen nagrade Evropske unije za kulturno dediščino/nagrade Europa Nostra kot priznanja za odlike na področju varstva dediščine in razširjanja izjemnih tehničnih dosežkov, ki dejavne državljane, civilno družbo, lokalne in regionalne skupnosti, zasebne fundacije in podjetja spodbuja k oživljanju spomenikov in zgodovinskih objektov, k čemur prispeva tudi novi program Ustvarjalna Evropa, ki poseben poudarek namenja meddržavnim dejavnostim kulturne in ustvarjalne panoge ⁽²⁸⁾;

37. meni, da je treba poostriiti kaznovanje vandalizma nad spomeniki, okoljem in njegovimi umetniškimi prvinami ter arheološkimi najdišči;

38. soglaša s stališčem, da raziskave na področju kulturne dediščine prispevajo k varstvu, razvoju in promociji kulturne dediščine. Sedmi okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj, pobude za skupno načrtovanje programov in program Obzorje 2020 lahko s spodbujanjem raziskovalnih in inovativnih dejavnosti za boj proti podnebnim spremembam ter naravnim grožnjam in nesrečam zagotavljajo dinamičnost in obstojnost evropske kulturne dediščine; pozitivno sprejema akcijski program in okvir za ukrepanje za raziskave in razvoj na področju kulturne dediščine, ki se bo začel v kratkem, in poziva k izvajanju mehanizma sodelovanja v partnerstvu z lokalnimi in regionalnimi oblastmi;

39. poudarja potrebo po splošni dostopnosti kulturnih dobrin in storitev ter zmanjševanju neenakih možnosti med bogatimi in revnimi, prebivalci mest in podeželja, mladimi in starimi ter invalidi. Ukrepi za zmanjševanje neenakosti bodo obrodili sadove le, če se bodo izvajali ob vključenosti in sodelovanju prizadetih oseb in če bodo širili možnosti dostopa do znanj. Enakost možnosti je nujen pogoj za kulturno demokracijo;

40. meni, da je pomembno, da mlada generacija spoznava lastno materialno in nematerialno dediščino, razume pomen njenega varstva in sodeluje pri promoviranju kulturnih dobrin (na primer v okviru dni evropske kulturne dediščine); meni, da bo s pomočjo tega znanja mogoče vzpostaviti partnerstva za trajnostno uporabo kulturne dediščine in zavestno rabo okolja; priporoča, da se v okviru dni evropske kulturne dediščine vsebina tematskega tedna opredeli tako, da bo možno ustvariti mrežo med kulturnimi dejavnostmi lokalnih skupnosti;

⁽²⁴⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽²⁵⁾ CdR 191/2011 fin.

⁽²⁶⁾ CdR 2077/2012 fin.

⁽²⁷⁾ Sklepi Sveta o participativnem upravljanju kulturne dediščine (2014/C 463/01), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XG1223%2801%29&from=SL>

⁽²⁸⁾ CdR 401/2011 fin.

41. meni, da je prostovoljno delo obetavna oblika sodelovanja lokalnega prebivalstva in razvoja odnosov z javnostjo, ima pomembno vlogo pri pridobivanju znanj in prebujanju zanimanja za kulturo ter pomaga preprečevati marginalizacijo zapostavljenih družbenih skupin;

Sodelovanje in participativni pristop

42. meni, da je za utrjevanje obstojnosti, razvoja in prepoznavnosti kulturne dediščine pomembno, da se realna vrednost verige kulturne dediščine zaščiti in uporablja trajnostno ter da lokalne in regionalne oblasti, izobraževalne in kulturne ustanove ter ustanove za varstvo kulturne dediščine po možnosti sistematično sodelujejo in razvijajo svoje dejavnosti, kar bi se lahko izkazalo kot koristno za razumljivo obveščanje prebivalstva. Sodelovanje je sinonim za vzpostavitev zaupanja, navezovanje stikov med narodi in jamstvo za odkrivanje skupnih rešitev za skupne izzive;

43. opozarja na pomembno vlogo čezmejnih pobratenj med mesti pri medsebojnem, interaktivnem in v izkušnje usmerjenem spoznavanju lokalne in regionalne kulturne dediščine in njene raznolikosti s pomočjo aktivnega sodelovanja državljanov. V zvezi s tem poudarja dodano vrednost programa Evropa za državljane na ravni EU pri izvajanju programov pobratenj in mrež mest; s pomočjo spominskih projektov z evropsko razsežnostjo ta program spodbuja strpnost ter boljše razumevanje zgodovine in raznolikosti, ustvarja pa tudi vez med Evropo in državljani. OR odobrava nadaljevanje tega programa v novem finančnem okviru EU ⁽²⁹⁾;

44. priporoča, da se najboljše prakse na področju varstva kulturne dediščine, ki izvirajo iz partnerstev in sodelovanja med lokalnimi in regionalnimi skupnostmi, nagradijo, kar bo prav tako prispevalo h krepitvi identitete Evropske unije;

45. poudarja pomen aktivnega tematskega sodelovanja na področju kulturne dediščine na ravni podeželskih občin in mest ter spodbujanja dejavnega sodelovanja vseh vključenih akterjev pri odločanju, tako da se krepi učinkovito participativno upravljanje. Opozarja na vrednost in pomen upravljanja na več ravneh ⁽³⁰⁾, ki med drugim omogoča razširjanje najboljših praks na področju politike kulturne dediščine, razvoja participativne demokracije, medsebojnega učenja, pojava novih oblik partnerstva in dialoga ter učinkovitost in skladnost sektorskih politik v zvezi s kulturno dediščino;

46. meni, da je prevrednotenje pomena kulture in kulturne dediščine dolgotrajen proces, ki zadeva vse akterje v družbi. Po mnenju OR bo do spremembe miselnosti lahko prišlo le, če bomo poskrbeli, da se bo še večji del prebivalstva čutil vključenega, na primer z zmanjšanjem socialnih razlik, razvojem lokalnih skupnosti, več možnostmi družbene udeležbe, večjo odprtostjo za novosti in razvijanjem spretnosti, potrebnih za snovanje, spoznavanje in cenjenje spretnosti na področju inovacij in kulturnih vrednot; meni, da je skupna odgovornost skrbeti – ob sodelovanju vseh akterjev – za usvajanje konkurenčnih znanj in razgledanosti, ki so nujno potrebni za spoprijemanje z izzivi, s katerimi se sooča Evropska unija. V zvezi s tem OR pozdravlja in podpira točko 28 Sklepov Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport z dne 25. novembra 2014, v kateri so ministri pozvali, naj se preuči možnost evropskega leta kulturne dediščine. S tem bi namreč spodbudili uresničevanje skupnih ciljev v vsej Evropi;

47. poudarja, da ima v zunanjih odnosih kultura lahko pomembno vlogo pri premagovanju razlik in priznavanju vrednot, ki so skupne narodom. Zato poziva k skrbi za večjo prepoznavnost kulturnih odnosov na visoki ravni in se v zvezi s tem seznanja z nedavnimi prizadevanji za vključitev kulturne diplomacije v zunanje odnose Evropske unije, zlasti v okviru pripravljalnega ukrepa Kultura v zunanjih odnosih EU;

48. poudarja, da je treba okrepiti tudi sodelovanje v boju proti nedovoljeni trgovini s kulturnimi dobrinami in predmeti kulturne dediščine. Zato poziva države članice, naj ratificirajo Konvencijo Unesca iz leta 1970 in Konvencijo UNIDROIT iz leta 1995 ter zagotovijo njuno učinkovito izvajanje prek ustreznega prenosa v nacionalno zakonodajo ter s krepitvijo policijskega in carinskega nadzora na mejah EU.

V Bruslju, 16. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

⁽²⁹⁾ Uredba Sveta (EU) št. 390/2014 z dne 14. aprila 2014 o uvedbi programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2014–2020.

⁽³⁰⁾ Listina o upravljanju na več ravneh v Evropi.

Mnenje Evropskega odbora regij – Za boljše izvajanje Teritorialne agende Evropske unije 2020

(2015/C 195/05)

Poročevalec: **Marek Woźniak (PL/EPP)**, predsednik Velikopoljskega vojvodstva**I. POLITIČNA PRIPOROČILA**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. poudarja, da je bil v Teritorialni agendi Evropske unije že na začetku določen politični okvir za ukrepe, namenjene podpori policentričnega teritorialnega razvoja EU, pri čemer so za politične ukrepe odgovorne predvsem lokalne in regionalne oblasti, države članice in evropske institucije;
2. opominja, da so cilji teritorialne agende določitev strateških smernic teritorialnega razvoja, podpora vključevanju teritorialne razsežnosti v različna politična področja na vseh ravneh upravljanja ter zagotovitev uresničevanja strategije Evropa 2020 v skladu z načeli teritorialne kohezije ⁽¹⁾;
3. izraža obžalovanje, ker je teritorialna agenda za nekaj let izginila s političnega prizorišča, vendar pozdravlja dejstvo, da je sedanja trojka predsedstev, to so Italija, Latvija in Luksemburg, pokazala interes za to vprašanje;
4. poudarja, da je teritorialni (angl. *place-based*) pristop edini pravi politični model, s katerim lahko Unija izpolni pričakovanja evropskih državljanov ⁽²⁾, vendar pa mora tudi sama – ob aktivni udeležbi Odbora regij, lokalnih in regionalnih oblasti ter drugih zainteresiranih akterjev – imeti večjo vlogo pri razvijanju pristopa, usmerjenega v konkretna območja, kar bo izboljšalo izvajanje Teritorialne agende EU;
5. opozarja, da je na območju Evrope potrebno skupno strateško načrtovanje, oprto na splošno vizijo prihodnjega razvoja, da se zagotovi boljše usklajevanje politik Unije in ustvarijo sinergije med sektorji. Poleg tega je treba jasno opredeliti, katere institucije so odgovorne za izvajanje teritorialne agende na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni;
6. pri tem sta za bolj uravnotežen razvoj, ki spodbuja vključevanje, poleg mehanizmov načrtovanja in usklajevanja potrebna krepitev ozavešenosti ter zagotavljanje informacij in sistematične pomoči lokalnim in regionalnim oblastem. V zvezi s tem je še vedno potrebna precej dela, da se zberejo primerljivi podatki na lokalni in podlokalni ravni v vsej EU;
7. zato poziva k pripravi strategije celostnega prostorskega razvoja na evropski ravni, pri čemer je treba zagotoviti, da se upoštevajo pristojnosti za načrtovanje na lokalni in regionalni ravni ⁽³⁾;
8. priporoča, da se okrepi teritorialna razsežnost strategije Evropa 2020 in drugih ukrepov, kar bo omogočilo učinkovitejše izvajanje, pri čemer bo posebej upoštevan učinek politik EU na posamezna območja. V ta namen priporoča, da se preveri učinek posameznih političnih področij na regije in da se ocena teritorialnega učinka kot sestavni del splošnih ocen učinka za stalno vključi v postopek sprejemanja zakonodajnih aktov na nekaterih političnih področjih EU, zlasti na področju kohezijske politike po letu 2020;

⁽¹⁾ Teritorialna agenda Evropske unije 2020 – Za vključujočo, pametno in trajnostno Evropo raznolikih regij.

⁽²⁾ Poročilo Barca, str. 108.

⁽³⁾ Making Europe Open and Polycentric, v: Scenarios and Vision for European Territory 2050, ESPON.

9. opozarja, da je treba spremljati nujne ukrepe, ki se zaradi krize sprejemajo na evropski ravni za preprečevanje vse večjih regionalnih razlik v celotni EU, saj te močno ogrožajo teritorialno kohezijo;

Splošne pripombe

10. meni, da EU potrebuje strategijo razvoja, prilagojeno posameznim območjem, in da je treba tovrstna prizadevanja v okviru novega zakonodajnega svežnja o kohezijski politiki še okrepiti. Z drugimi besedami, pri kohezijski politiki je treba upoštevati načeli pogojenosti in subsidiarnosti; zdaj je treba nameniti večjo pozornost;

11. opozarja, da je treba v teritorialni politiki EU upoštevati učinke različnih političnih strategij na regije, mesta in mestna območja ter omogočiti celovit odziv na aktualne izzive, ki ne pomeni zgolj uporabo strukturnih in investicijskih skladov, temveč upošteva tudi okolje, promet, notranji trg in digitalno agendo, če naštejemo zgolj nekatera politična področja EU, ki imajo jasen teritorialni učinek. Pri oblikovanju politik je treba upoštevati teritorialno razsežnost, da se ustvari čim večja sinergija, izkoristijo razvojne možnosti in preprečijo negativni učinki politik;

12. znova priporoča, da se ustanovi svet za kohezijsko politiko, ki bi ga sestavljali ministri za regionalni razvoj z upravne ravni, ki je v posamezni državi pristojna za to področje, in predstavnik Evropskega odbora regij kot koordinator sodelovanja. Cilj je okrepitev sistema nadzora in zagotovitev ravnovesja. Odbor izraža pripravljenost dejavno sodelovati v političnih razpravah o oblikovanju takšne strukture, da bi zagotovili dosledno upoštevanje stališč lokalnih in regionalnih oblasti;

13. poudarja, da je partnerstvo nujno za večjo učinkovitost kohezijske politike in da lahko samo sistem upravljanja na več ravneh zagotovi, da bodo strateške smernice Evropske unije ustrezno prilagojene lokalnim in regionalnim izzivom ⁽⁴⁾;

14. znova izraža podporo novim mehanizmom oziroma instrumentom za krepitev teritorialnega pristopa z ukrepi za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, ter s celostnimi teritorialnimi naložbami. Te za lokalne oblasti, mesta in regije ustvarjajo odlične možnosti za uporabo sredstev EU za gospodarski razvoj in blaginjo ter za povratek h konvergenci. Zato izraža obžalovanje, da njihovo uporabo – čeprav mnogo držav razmišlja o njihovem izvajanju v praksi – upočasnjujejo regulativne ovire, ki so še vedno prisotne v zakonodaji EU, in nepripravljenost organov upravljanja, da regionalni in lokalni ravni prepustijo pripravo politik;

15. glede na to, da se navedeni instrumenti v posameznih državah članicah uporabljajo v zelo različnem obsegu, je treba sistem upravljanja, izvajanja, spremljanja in nadzora teh instrumentov za regionalni razvoj čim bolj poenostaviti in ga usklajevati;

16. vendar opozarja, da teritorialni pristop k razvoju močno presega te instrumente in ga je treba upoštevati pri vseh vidikih kohezijske politike;

17. poziva k večjemu upoštevanju člena 174 Pogodbe o delovanju Evropske unije o teritorialni koheziji. Ta določa, da si Unija prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti različnih regij in zaostalost regij z najbolj omejenimi možnostmi, s poudarkom zlasti na podeželju, na območjih, ki jih je prizadela industrijska tranzicija, in v regijah, ki so hudo in stalno prizadete zaradi neugodnih naravnih ali demografskih razmer, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, ter otoške, čezmejne in gorske regije. Eden od načinov za dokončen uspeh Teritorialne agende 2020 bi bil tem ozemljem omogočiti, da premostijo strukturne ovire za razvoj;

⁽⁴⁾ CoR 2012/1683.

18. prav tako opozarja na poseben primer najbolj oddaljenih regij. Njihove posebnosti in omejitve so opredeljene v členu 349 PDEU in jih je treba upoštevati, da se tem ozemljem omogoči premagati strukturne ovire za razvoj, s čimer bodo postala še eden od ključnih dejavnikov uspeha Teritorialne agende 2020;

19. poleg tega se zavzema za to, da se upoštevajo tudi drugi demografski izzivi, kot so odseljevanje, staranje in nizka gostota prebivalstva, ki imajo zelo velike posledice za regije. Komisija poziva, naj pri izvajanju kohezijske politike nameni posebno pozornost območjem, ki so z geografskega in demografskega vidika najbolj prikrajšana ⁽⁵⁾;

20. poziva k ponovni razpravi o merjenju kakovosti življenja tudi s kazalniki, ki ne upoštevajo zgolj BDP (*angl. BDP and beyond*), in poudarja, da teritorialna kohezija dopolnjuje ekonomsko in socialno, zato se je ne da meriti samo z ekonomski kazalniki. Pametna, trajnostna in vključujoča gospodarska rast v EU je veliko več kot le rast BDP. Zajema tudi teritorialne, socialne, kulturne in zlasti okoljske vidike, ki so še posebno pomembni v podeželskih in manj poseljenih regijah. Z uvajanjem „zelene“ infrastrukture na podeželju in v mestih se poveča kakovost in zmanjša ranljivost posameznih regij. Pri izbiri kazalnikov je treba upoštevati, da so v vseh državah članicah na regionalni ravni na voljo le omejeni statistični podatki;

21. poziva k uvedbi primerljivih in zanesljivih kazalnikov in indeksov za merjenje, spodbujanje in spremljanje teritorialne kohezije, celovitega teritorialnega razvoja, strukturnih problemov, izzivov in priložnosti posameznih območij ter učinkov na različne geografske ravni in vrste regij ⁽⁶⁾. To bi nosilec odločanja omogočilo sprejemanje ozaveščenih odločitev na področju prostorskega načrtovanja, skladnih z načelom sorazmernosti;

22. meni, da je treba upoštevati tveganja, povezana s podnebjem in okoljem, ter njihove teritorialne posledice;

23. opozarja, da je treba začeti razpravo o prihodnosti kohezijske politike po letu 2020 in še zlasti preučiti, ali so prvotni cilji na tem področju, med katere sodi spodbujanje pristopa, usmerjenega v konkretna območja, doseženi. Razmisliti je treba tudi o tem, ali je sedanja metoda dodeljevanja sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov res skladna s političnimi cilji ter dovolj upošteva teritorialno raznolikost;

Policentrični teritorialni razvoj

24. ugotavlja, da je policentrični razvoj EU odločilen za uresničitev teritorialne kohezije, saj prispeva k bolj povezanim mrežam mest in boljši oskrbi z blagom in storitvami, ki povečujejo socialno kohezijo na celotnem ozemlju;

25. opozarja, da sta učinkovitost in kakovost Evrope odvisni od vzpostavitve mreže stikov med mesti različnih velikosti, od lokalne do globalne ravni, ter od krepitve položaja državljanov in izvajanja lokalnih ukrepov za promoviranje lastnih adutov v Evropi in po svetu;

26. poudarja, da je odprtost do sosedov in preostalega sveta nujen pogoj za vsa evropska mesta in regije, ki želijo izkoristiti razvojne možnosti, ki jih prinašata globalna rast in tehnološki napredek. Pri tem se je za učinkovit instrument izkazala podpora čezmejnemu sodelovanju predvsem na zunanjih mejah EU. Dolgoročni razvoj Evrope je odvisen od tega, ali se na globalni ravni cenijo in izkoriščajo konkurenčne prednosti posameznih mest in regij za dokončanje enotnega trga in pripravo učinkovitih skupnih razvojnih strategij, zlasti na področju evro-sredozemskega in vzhodnega partnerstva, pa tudi čezatlantskega partnerstva ⁽⁷⁾;

⁽⁵⁾ CoR 2014/4896.

⁽⁶⁾ Making Europe Open and Polycentric, v: Scenarios and Vision for European Territory 2050, ESPON.

⁽⁷⁾ Making Europe Open and Polycentric, v: Scenarios and Vision for European Territory 2050, ESPON.

27. opozarja, da ima sodelovanje najbolj razvitih mest in regij dodano vrednost in prispeva k razvoju njihove širše okolice. Zato poudarja, da je treba upoštevati vlogo lokalnih in regionalnih oblasti ter njihova stališča in predloge, saj evropske politike neposredno vplivajo na te organe;

Pomen srednje velikih mest, malih in srednje velikih mestnih območij ter podeželja

28. opozarja na prednosti policentričnega modela regionalnega razvoja in na pomen povezav med podeželskimi in mestnimi območji;

29. se zavzema za sprejetje političnega pristopa, ki spodbuja oblikovanje funkcionalnih regij tako znotraj posameznih držav kot med njimi, saj funkcionalna območja zajemajo mesta in regije ter so pomembna za ohranjanje kritične mase za razvoj in za zmanjšanje dovzetnosti za zunanje šoke, kar je bilo že večkrat poudarjeno v ekonomskih in teritorialnih analizah;

30. ugotavlja, da je na mestnih, obmestnih in podeželskih območjih veliko socialne izključenosti, čeprav so ta območja pogosto v bližini drugih, ki nudijo ustrezen življenjski standard. Za boljše izvajanje teritorialne agende je treba upoštevati posebnosti podregionalne ravni;

31. poziva k temu, naj EU sprejme več političnih ukrepov in da na voljo več sredstev za učinkovite in uspešne povezave med mestnimi regijami, pri čemer je treba upoštevati pojav širjenja mest in nove oblike rabe prostora, za dostop do znanja in izobrazbe ter za vzpostavitev mreže mest in funkcionalnih območij ⁽⁸⁾, ki bi omogočala izmenjavo najboljših praks, učinkovitih političnih rešitev in projektov;

32. pozitivno ocenjuje dejstvo, da so države, regije in mesta (tudi mala in srednje velika) v Teritorialni agendi 2020 pozvane, naj prispevajo k skupnim evropskim teritorialnim prednostnim nalogam, hkrati pa izraža obžalovanje, ker lokalne in regionalne oblasti v procesu odločanja na tem področju še vedno niso priznane kot enakovredni partnerji. Prizadevati si je treba, da se tem oblastem omogoči učinkovitejše odzivanje na najpomembnejše teritorialne izzive v Evropi;

33. meni, da sta učinkovito delovanje malih in srednje velikih mest ter diverzifikacija podeželskega gospodarstva odločilnega pomena za popolno izvajanje teritorialne agende. Strategije morajo biti osredotočene na pravičen dostop do storitev splošnega družbenega in gospodarskega pomena, razširitev funkcionalnih območij (na podlagi pobud za podeželski in mestni razvoj, ki se že pripravljajo) in spodbujanje dostopnosti ter povezanosti malih in srednje velikih mest ⁽⁹⁾;

34. opozarja na pomen malih in srednje velikih mestnih območij, ki so eden od dejavnikov za policentrični teritorialni razvoj. Zato izraža zadovoljstvo, da se je trojka predsedstev začela ukvarjati s skupno temo, povezano z malimi in srednje velikimi mesti, ki vključuje analizo povezav med mestnimi in podeželskimi območji ter predstavitev mehanizmov za sodelovanje med različnimi območji in za bolj uravnotežen razvoj regij. Bistveno je, da se okrepijo značilne vrednote posameznega območja (krajina, kulturna in okoljska dediščina), saj so njegova konkurenčna prednost, zaradi katere je prepoznavno na svetovnem trgu;

35. mala in srednje velika mesta so zelo pomembna za blaginjo in dobro počutje prebivalcev, tudi okoliških vasi, saj so središča zaposlovanja in storitev ter lokalna prometna vozlišča, ki povzročajo naraščajoče zahteve po mobilnosti. Zato so pomembna za zmanjševanje odseljevanja s podeželskih in mestnih območij. Poleg tega lahko pripomorejo k razvoju metropolitanskih območij s sodelovanjem v skupnem policentričnem omrežju ter k reševanju okoljskih problemov in problemov, povezanih s kakovostjo življenja, ki so posledica prevelike koncentracije prebivalstva v velikih mestih;

⁽⁸⁾ Poročilo *How to strengthen the Territorial dimension of Europe 2020 and the EU cohesion Policy* (Kako okrepiti teritorialno razsežnost strategije Evropa 2020 in kohezijsko politiko EU?)

⁽⁹⁾ Poročilo *How to strengthen the Territorial dimension of Europe 2020 and the EU cohesion Policy* (Kako okrepiti teritorialno razsežnost strategije Evropa 2020 in kohezijsko politiko EU?)

36. v zvezi s tem poziva k nadaljnemu razvoju in boljšem usklajevanju razsežnosti mest v kohezijski politiki z drugimi politikami, ki vplivajo na mesta v okviru celostne agende urbanih območij, ter k okrepitvi formalnega sodelovanja med evropskimi mestnimi območji in njihovim podeželskim zaledjem⁽¹⁰⁾; ponavlja svoj poziv k pripravi bele knjige o celostni agendi urbanih območij;

Povezovanje evropskih regij s teritorialnega vidika

37. meni, da sta evropsko teritorialno sodelovanje, ki temelji na pobudah na čezmejni, medregionalni in nadnacionalni ravni (kot je npr. EZTS), in razvoj makroregionalnih strategij temeljna instrumenta za boljše izvajanje teritorialne agende. Zato pozdravlja namero trojke predsedstev, da preuči, ali so za oblikovanje celostnih čezmejnih območij potrebni predpisi, ter ustanovitev delovne skupine Sveta za spremljanje napredka makroregionalnih strategij; opozarja, da je sodelovanje poddržavnih oblasti pri pripravi in izvajanju teh instrumentov ter v delovni skupini še vedno ključnega pomena za doseganje ciljev;

38. ugotavlja, da je nujno spodbujati policentrično rast, ki je enakomerno porazdeljena med različna območja, med drugim tudi z odločnimi ukrepi za odpravo digitalnega razkoraka in za sodelovanje na področjih energije, podnebja, okolja, raziskav, inovacij ter dostopnosti in privlačnosti območij ter z uravnoteženo prometno politiko na temelju strategije, prilagojene teritorialnim posebnostim;

39. poudarja pomen prometne infrastrukture kot instrumenta teritorialne kohezije, pri čemer geografsko in demografsko prikrajšane regije potrebujejo posebno pozornost⁽¹¹⁾. V zvezi s tem opozarja na možnost, da se evropska združenja za teritorialno sodelovanje izkoristijo za spodbujanje čezmejnih povezav, tudi s tretjimi državami, ter da se uporabijo tudi različni drugi finančni instrumenti, kot je instrument za povezovanje Evrope;

40. Komisijo poziva, naj si še naprej in še močneje prizadeva za dokončanje osrednjega omrežja TEN-T, zlasti za odstranitev ozkih grl in lajšanje čezmejnih povezav, ter zagotovi večje vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti v platforme za koridor;

41. kot je navedeno v 6. poročilu o koheziji, poudarja, da smernice za razvoj vseevropskega prometnega omrežja določajo cilj, da je treba na ravni EU zagotoviti resnično večmodalno omrežje, v katerega so vključene tudi železniške povezave; v ta namen je treba zgraditi novo in posodobiti sedanjo infrastrukturo. Pri tem je po mnenju Odbora nujno zagotoviti trajnostna, konkurenčna, energetska učinkovita in okolju prijaznejša prevozna sredstva, spodbujati intermodalnost in komplementarnost med njimi ter izpeljati infrastrukturne projekte v manj razvitih in čezmejnih regijah ter na območjih s fizičnimi ovirami pri dostopu do notranjega trga kakor tudi območjih, na katerih je težko doseči teritorialno kohezijo;

Teritorialna agenda in strategija Evropa 2020

42. ugotavlja, da Teritorialna agenda Evropske unije 2020 potrjuje pomen teritorialnega pristopa pri izvajanju strategije Evropa 2020. Pregled strategije bi bilo treba izkoristiti za to, da se vanjo vključi okrepljena teritorialna razsežnost. Zato je cilje iz te strategije mogoče uresničiti samo, če se upošteva teritorialni vidik, saj se razvojne možnosti posameznih regij razlikujejo⁽¹²⁾;

⁽¹⁰⁾ Policentrični teritorialni razvoj na evropski, nacionalni in regionalni ravni – okrogla miza na seji komisije COTER 10. julija 2014 v Fabrianu.

⁽¹¹⁾ Konkretna priporočila so v mnenju Odbora regij o mobilnosti v geografsko in demografsko prikrajšanih regijah (CdR 1691/2014).

⁽¹²⁾ Teritorialna agenda Evropske unije 2020 – Za vključujočo, pametno in trajnostno Evropo raznolikih regij.

43. ponavlja poziv k pripravi bele knjige o teritorialni koheziji, ki bi temeljila na analizi vzajemne odvisnosti med teritorialno agendo in strategijo Evropa 2020, s čemer bi preprečili nastajanje vse večjih teritorialnih razlik v EU ⁽¹³⁾;

44. se zavzema, da bi kohezijska politika EU, katere cilj je ekonomska, socialna in teritorialna kohezija, tudi v prihodnje bistveno pripomogla k uresničevanju ciljev strategije Evropa 2020. S tesnejšim povezovanjem ciljev glede rasti in konvergence bo kohezijska politika pomagala zmanjšati razlike v EU pri doseganju glavnih ciljev strategije ter tako zagotavljati večjo blaginjo v celi Evropi. Ta potencial je treba dosledno izkoristiti, tako da se na podlagi resničnega partnerskega pristopa kohezijske politike in strategije za posamezno regijo sprejmejo konkretni ukrepi, v katerih so upoštevane lokalne razmere in možnosti;

45. zato podpira zamisel, da se predlaga kodeks ravnanja za strategijo Evropa 2020 ⁽¹⁴⁾, ki bo temeljil na evropskem kodeksu ravnanja glede partnerstva in bo zagotovil, da so lokalne in regionalne oblasti ter drugi zainteresirani akterji vključeni v načrtovanje in izvajanje dolgoročnih strateških dokumentov, ki so pomembni za teritorialni razvoj;

Vizija za območja Evrope

46. opozarja na delo Evropskega omrežja za spremljanje prostorskega razvoja in kohezije (ESPON), povezano s pripravo niza kazalnikov in indeksov za evropski teritorialni razvoj, ki bi bili lahko nosilec odločanja v pomoč pri merjenju in spremljanju teritorialne kohezije. Izrecno poziva k razvoju kazalnikov, ki bodo pokazali, kako teritorialni in demografski izzivi (kot so razpršenost in nizka gostota prebivalstva, upadanje njegovega števila in staranje) vplivajo na trajnostno, pametno in vključujočo rast;

47. meni, da je treba nujno pripraviti primerljive statistične podatke o lokalnih in podlokalnih območjih ter klasifikacijo za mesta in podeželje, ki jo uporabljata OECD in Komisija, pretvoriti v kategorije Eurostata, ki bodo na temelju zanesljivih informacij s terena v pomoč pri pripravi in ocenjevanju politik EU;

48. ugotavlja, da je uresničitev odprte in policentrične Evrope najbolj koherentna teritorialna strategija, ki podpira gospodarsko rast, konkurenčnost, socialno kohezijo ter cilje trajnostnega razvoja iz strategije Evropa 2020 in Teritorialne agende za naslednje desetletje. ⁽¹⁵⁾ Odbor izraža podporo strategiji, ki povezuje razvoj in kohezijo ter ustvarja prijazno življenjsko okolje;

49. meni, da je za boljše usklajevanje evropskih politik za regionalni razvoj potrebno skupno strateško načrtovanje za celotno Evropo, ki bo temeljilo na splošni viziji prihodnjega razvoja ⁽¹⁶⁾.

V Bruslju, 17. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

⁽¹³⁾ CoR 2014/2333.

⁽¹⁴⁾ Osutek pregleda strategije Evropa 2020.

⁽¹⁵⁾ Making Europe Open and Polycentric, v: Scenarios and Vision for European Territory 2050, ESPON.

⁽¹⁶⁾ Making Europe Open and Polycentric, v: Scenarios and Vision for European Territory 2050, ESPON.

Mnenje Evropskega odbora regij – Priložnosti za učinkovito rabo virov v stavbnem sektorju

(2015/C 195/06)

Poročevalec:	Csaba Borboly (RO/EPP), predsednik regionalnega sveta Harghita
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Evropskemu odboru regij o priložnostih za učinkovito rabo virov v stavbnem sektorju, COM(2014) 445 final

I. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. v celoti podpira pobudo Evropske komisije za pripravo skupnih ciljev in kazalnikov kot podlago skupnih evropskih standardov za učinkovito rabo virov v stavbnem sektorju, da se okrepi usklajevanje med političnimi področji in skladnost. Lokalne in regionalne oblasti so ključni partnerji pri spodbujanju bolj učinkovite rabe virov, saj ta prispeva k trajnostnemu razvoju s pozitivnim učinkovanjem na okolje, podnebje, gospodarstvo in družbo. Te oblasti lahko poleg tega z instrumenti, kot so zelena javna naročila, spodbudijo trg za izdelke iz gradbenih odpadkov in odpadkov pri rušenju objektov;

2. zato izraža zaskrbljenost, da Komisija nikjer v sporočilu ne omenja vloge lokalnih in regionalnih oblasti, čeprav je na ta vidik že opozoril v mnenjih o podobnih temah. Odbor poudarja osrednjo vlogo lokalnih in regionalnih oblasti kot vlagateljev, ne le v gradbeništvu, marveč tudi pri javnih naročilih, izvajanju evropske in nacionalne zakonodaje o stavbah, podpori lokalnim podjetjem in inovacijam ter obveščanju vlagateljev in široke javnosti. Zato poziva Komisijo, naj preuči možnosti za vključitev Odbora ter lokalnih in regionalnih oblasti v posvetovanje, ki bo sledilo temu sporočilu;

3. poudarja, da morajo glede na obseg in zapletenost vprašanja trajnostne gradnje s političnega vidika ukrepi temeljiti na celostnem pristopu, ki upošteva vse vidike, povezane s potrebami in skrbmi posameznikov, skupnosti in institucij, ki jim bo ta koristila. Lokalne okoliščine in koristi za lokalno gospodarstvo je treba upoštevati kot pomembne vidike trajnosti, na primer – ob spoštovanju temeljnega načela prostega gibanja – s spodbujanjem rabe lokalnega gradbenega materiala, ki v številnih primerih velja za učinkovitejšega in ima lahko pozitiven učinek na lokalno gospodarstvo;

A. Temeljne težave

4. ocenjuje kot nesprejemljivo, da se gradbeni odpadki in odpadki pri rušenju terciarnih stavb, ki jih je mogoče reciklirati, pogosto odlagajo na odlagališčih, ne da bi se prej ocenila ekonomska upravičenost njihovega zbiranja in recikliranja. OR meni, da je treba nameniti prednost zapiranju zanke recikliranja, na primer z opredelitvijo posameznih ciljev o posebnih vrstah odpadkov ter obveznih določb o pregledu, razstavljanju in sortiranju gradbenih odpadkov pa tudi odpadkov pri rušenju objektov še pred rušenjem ali obnovo terciarnih stavb, kot je že določeno v nekaterih regionalnih in lokalnih zakonodajah;

5. meni, da morajo javni organi strankam, gradbenim izvajalcem in razvijalcem iz gradbenega sektorja zagotoviti okvir za prehod na bolj „ekološko“ (okolju bolj prijazno) gradbeništvu in manj potratne načine dela, saj je gradnja ključnega pomena za okoljsko učinkovitost stavbe v vsem njenem življenjskem ciklu. Tak prehod ne bi bil tako hiter brez skupnih kazalnikov in standardov EU ali brez ekonomsko učinkovitih poslovnih modelov za izbiro bolj ekoloških in z viri gospodarnih gradbenih tehnik in materialov v primerjavi z zdajšnjimi;

6. meni, da je treba pojasniti, da material od rušenja lahko izhaja iz popolnega zrušenja ali iz prenove stavbe, zato je treba natančno navesti, da pojem rušenja zajema tudi delno rušenje stavbe v teku prenove. V večini regij je skupna količina odpadkov, ki nastanejo ob prenovi stavb, večja od količine vseh odpadkov, ki nastanejo ob popolni zrušitvi stavb;

7. izreka priznanje Evropski komisiji za pripravljenost, da trg za reciklirane gradbene odpadke in odpadke pri rušenju objektov spodbudi s trdnejšo podporo raziskovalnim in predstavitvenim projektom. Namen takšnih projektov, tudi tistih znotraj okvirnega programa Obzorje 2020 in ki se izvajajo v tesnem sodelovanju z državami članicami, bi moralo biti razvijanje rešitev za to, kako okrepiti gospodarsko privlačnost recikliranja. OR se zavzema tudi za uvedbo ukrepov v podporo tržnemu uveljavljanju sekundarnih materialov, pridobljenih iz gradbenih odpadkov in odpadkov pri rušenju objektov;

B. Lokalne in regionalne oblasti in podpora politiki za učinkovito rabo virov

8. meni, da je z vidika lokalnih in regionalnih oblasti v vsej EU glavni cilj napredovati pri prizadevanjih za pripravo skupnih kazalnikov, ki so predpogoj za oblikovanje skupnih ciljev in standardov, s pomočjo katerih bi gradbeništvo postalo bolj ekološko. Poudarjanje pomena ekoloških in gospodarskih izzivov, ki jih prinaša proces povečanja učinkovitosti rabe virov v gradbeništvu, je v interesu lokalnih in regionalnih skupnosti;

9. v tem okviru poudarja, da lokalne in regionalne oblasti s pomočjo lokalnih ali regionalnih gradbenih predpisov že igrajo pomembno vlogo pri spodbujanju trajnostnih stavb za nizke stroške ali brez dodatnih stroškov. Najboljše prakse na podlagi izvajanja teh predpisov, kot so minimalne zahteve glede dnevne svetlobe, energetske učinkovitosti ali gradbenih materialov, bi lahko znatno prispevale k spodbujanju resnično trajnostnih stavb v Evropi in bi jih bilo zato treba razširjati;

10. opozarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti pri zmanjšanju vpliva stavb na okolje osrednjo vlogo; lokalne oblasti namreč v okviru svojih pristojnosti razvijajo ustrezne ukrepe in izvajajo strategije za učinkovito rabo virov, saj pozorno analizirajo lokalne posebnosti in vidike;

11. poziva lokalne in regionalne oblasti, naj pri oblikovanju trajnostne stavbne politike uporabijo tudi orodja in prakse prostorskega načrtovanja in urbanizma. Upoštevati bi bilo treba tudi vprašanja obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti, ravnanja z odpadki, delovanja in vzdrževanja;

12. v tem okviru poziva lokalne in regionalne oblasti, naj sprejmejo celovit pristop za celoten življenjski cikel stavbe, kar vključuje gradbene izdelke, zasnovo in gradnjo stavbe ter njeno vzdrževanje in obnovo, da bi spodbudili učinkovitejšo rabo materialov, energije in vode ter boljše ravnanje z odpadki;

13. meni, da so dosedanja prizadevanja lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi izjemno pomembna. Velja na primer omeniti strategijo energetske učinkovitosti v deželi Emilija-Romanja, podnebni načrt „Energija – Južna Tirolska 2050“ avtonomne pokrajine Bolzano, programe za opredeljevanje novih tehnologij in pristopov, ki temeljijo na lokalni tradicionalni arhitekturi v okrožju Harghita, in inovativne dejavnosti mesta Rakvere v Estoniji ter lokalne skupnosti Anavra v občini Almyros v Magnisii v Grčiji – te in druge podobne pobude so izjemne na področju učinkovite rabe virov in trajnostne gradnje;

14. ugotavlja, da bi morale industrijske dejavnosti, povezane z gradbenim materialom iz sektorja zelenih stavb in rušenja, ustvariti številna nova delovna mesta. S pripravo lokalnih in regionalnih akcijskih načrtov za te dejavnosti, ki vključujejo tudi ustrezno rabo človeških virov, se pomembno prispeva k uresničitvi ciljev za učinkovito rabo virov;

15. meni, da bi bila pobuda, kot je Konvencija županov, lahko koristna za spoprijemanje z izzivom učinkovite rabe virov. Odbor je prepričan, da bi bilo treba preučiti ustrezne načine za to, takoj ko bodo potrjeni cilji EU glede učinkovite rabe virov;

16. poleg tega opozarja, da na uporabo virov v veliki meri vplivajo odločitve v zvezi z zasnovo projekta ter izbira gradbenega materiala. Zato je treba, kakor je navedla Komisija, za zagotovitev učinkovitejše rabe virov inženirjem, načrtovalcem, proizvajalcem, gradbenim izvajalcem, organom in končnim uporabnikom zagotoviti uporabne in zanesljive informacije, da bodo pri odločanju upoštevali merilo trajnostne zasnove projekta. Zato in glede na dejstvo, da so lokalne in regionalne oblasti organi za izdajo dovoljenj, ki so najbližje vsem zainteresiranim stranem, morajo ti organi pripraviti konkretne informativne sestanke za ozaveščanje, pa tudi politike in mehanizme za podporo in spodbujanje uporabe teh virov, v ta namen pa jim mora biti omogočeno financiranje iz evropskih skladov. Te politike bi morale temeljiti na skupnem evropskem pristopu za ocenjevanje okoljske učinkovitosti stavb, ki bi moral zajemati vse ključne opredeljene dejavnike;

17. poziva Komisijo, naj dejavno vključi lokalne in regionalne oblasti v razvijanje okvira s temeljnimi kazalniki, namenjenimi ocenjevanju okoljske učinkovitosti stavb v njihovem celotnem življenjskem ciklu. Treba bi se bilo posvetovati z lokalnimi in regionalnimi oblastmi in jih vključiti v celoten postopek priprave teh kazalnikov;

18. opozarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti pomembno vlogo ne samo kot politična raven, ki izvaja finančne naložbe, namenjene trajnosti stavb, ampak tudi kot lastnice javnih stavb in stanovanj ter infrastrukturnih omrežij za javno rabo;

19. znova poudarja svoje nasprotovanje sistemu makroekonomskega pogojevanja, ki omogoča kaznovanje države članice, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti v skladu z zakonodajo EU (na primer v zvezi s cilji glede odpadkov ali energetske učinkovitosti), z delnim ali popolnim zadržanjem financiranja iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladov ESI). Tak sistem prinaša tveganje, da bodo sankcije prizadele lokalne in regionalne oblasti ne glede na to, koliko prispevajo k političnim ciljem;

20. lokalne in regionalne oblasti poziva, naj povečajo sodelovanje v okviru javnih naročil in s tem prispevajo k izboljšanju lokalnega in regionalnega okolja za izvajanje ambicioznih ciljev EU na področju trajnostnih stavb;

C. *Opredelitve, kazalniki, raziskave in razvoj*

21. opozarja, da je gradbena industrija instrument in da imajo stavbe lahko pozitivne in negativne učinke v določenem urbanističnem, arhitekturnem, socialnem, gospodarskem in okoljskem okviru. Vprašanju trajnosti v tem zapletenem sklopu medsebojnih povezav je zato treba posvetiti posebno pozornost;

22. želi spomniti, da se tehnične lastnosti določenih gradbenih materialov in njihova učinkovitost po izdelavi naglo spremenijo in da se ta proces v nekaterih primerih nadaljuje tudi po njihovi uporabi pri gradnji. Zato je zlasti pomembno analizirati, ali in pod kakšnimi pogoji so ti materiali po rušenju objektov še primerni za ponovno uporabo, in preučiti, ali bi bila potrebna uvedba ločenih sistemov certificiranja za tovrstne materiale;

23. hkrati opozarja na to, da je treba nadaljevati raziskave na področju ohranjanja in vzdrževanja stavb in njihovih inštalacij, saj se tudi s tem lahko podaljša njihov življenjski cikel; natančneje rečeno, spodbujati je treba pogodbe s podjetji za energetske storitve o oskrbi z energijo ter o izboljševanju in vzdrževanju inštalacij;

24. poudarja, da je treba uporabo gradbenega materiala po rušenju objektov v velikem obsegu, na primer za izgradnjo cest, obravnavati kot ključno področje za raziskave. Veliko gradbenega materiala namreč vsebuje številne škodljive, nevarne ali onesnažujoče sestavine in zaenkrat ni dokončnega odgovora ne o oceni njihovega učinka ne o morebitnem zmanjšanju tveganj za okolje in zdravje ljudi;

25. meni, da ima lahko ponovno odkrivanje tradicionalnih gradbenih tehnik in materiala precejšen potencial za evropski stavbni sektor: pogosto namreč kažejo, kako je mogoče lokalne vire uporabiti za učinkovite rešitve, prilagajene lokalnim pogojem, ne da bi to glede na rabo zemljišč pomenilo nove izkope, kjer ti niso umeščeni v skladno okolje;

26. znova opozarja, da bi bilo treba preučiti vprašanje, ali je obnova obstoječih stavb ustrezna rešitev v vseh primerih: v mnogih delih Evrope je namreč mogoče ustrezno udobje stavb, tudi poslovnih, stanovanjskih in javnih, zagotoviti le z obnovo, ki jo spremljajo visoki stroški. Ti primeri opozarjajo na to, da je obnova obstoječih stavb z vidika učinkovite rabe virov za posamezne stavbe sicer vedno boljša rešitev kot njihovo rušenje ali izgradnja novih stavb, da pa je estetska, arhitekturna in družbena vrednost nove stavbe zlasti z vidika uporabnika včasih veliko večja. Da se ugotovi, ali je obnova obstoječih stavb ustrezna rešitev, bi bilo zato treba poleg zgolj tehničnih vidikov upoštevati tudi arhitekturne, družbene, gospodarske in okoljske vidike ter tudi vidik uporabnika;

27. opozarja tudi na velik potencial področja trajnostne gradnje za ustvarjanje delovnih mest, zlasti v gospodarski panogi gradbeništva, ki jo je kriza močno prizadela. Z ustrezno podporo in izobraževanjem o novih okoljsko trajnostnih metodah gradnje bi se veliko brezposelnih gradbenih delavcev lahko ponovno vključilo na trg dela;

28. priporoča, da se pri razvoju skupnih meril za ocenjevanje okoljske trajnosti stavb (kot temeljnih kazalnikov) izrecno upoštevajo obnovljive surovine, po možnosti lokalne ali avtohtone, za katere se uporabijo mehanizmi sledljivosti; ponavlja, da lahko uporaba obnovljivih surovin odločilno vpliva na gospodarnost z viri pri stavbah: uporaba virov pri tem ni omejena zgolj na konstrukcijo (npr. leseno ogrodje) in izolacijo, ampak zajema tudi obloge (tla, stene, površine) itd. To zlasti velja za primer kaskadne uporabe obnovljivih surovin, tj. večkratno uporabo na več stopnjah. Prav tako lahko obnovljive surovine pri ogrevanju stavb nadomestijo fosilne vire energije in tako zmanjšajo vpliv na okolje;

29. opozarja na dejstvo, da dokument Komisije pri stavbah ne omenja uporabe energije iz obnovljivih virov, čeprav ta očitno prispeva k trajnostni naravi stavbe. Če se v stavbo vgradijo solarni, fotovoltaični in vetrni sistemi ter uporablja biomasa za ogrevanje stavbe oziroma vode, se lahko s tem precej zmanjša njen vpliv na okolje skozi ves življenjski cikel, zlasti kar zadeva emisije ogljikovega dioksida. Omeniti je treba tudi druge tehnologije, kot so geotermalna energija, možnosti centralizirane proizvodnje energije, učinkovita infrastruktura za daljinsko ogrevanje in hlajenje, obnovljivi viri energije, odpadna toplota ali soproizvodnja z visokim izkoristkom. Da bo ta ocena točna, je treba upoštevati tudi materiale in energijo, uporabljene pri proizvodnji enot električnega toka in energije;

30. meni, da je treba na ravni EU čim prej pojasniti razlike in najti skupne opredelitve pri pojmi, ki se pogosto uporabljajo kot sopomenke: pasivna hiša, okolju prijazna hiša, trajnostna hiša, nizkoenergijska hiša in ničenergijska hiša. Nujen je napredek s pomočjo ustreznih pobud na področju raziskav in razvoja ter posvetovanj, saj bodo te opredelitve v prihodnosti tvorile podlago za skupne standarde in politične ukrepe na tem področju;

31. poudarja, da poleg ponovne uporabe kovin in stekla, ki je v sporočilu podrobno obravnavana, raziskave prinašajo obetavne podatke glede betona in lesa. Beton in les sta kot gradbeni material primerna za ponovno uporabo, zlahka se ju sortira in reciklira oziroma uporabi. Torej bi morale imeti prednost lokalne in regionalne analize njune ponovne uporabe;

32. meni, da je pri uporabi lesa in drugih naravnih gradbenih materialov treba upoštevati, da bodo naraščajoče potrebe gradbene industrije povzročile neposredne ali posredne spremembe v rabi tal in ekosistemih. Pomembno je, da industrija ne ponovi napak iz preteklosti pri proizvodnji biomase v energetske namene, podrobno pa je treba tudi analizirati spremembe rabe tal in ekosistemov ter jih upoštevati pri oblikovanju skupnih ciljev in kazalnikov učinkovitosti rabe virov v stavbnem sektorju;

33. predlaga, da se pri usposabljanju inženirjev, arhitektov in ekonomistov poleg postopkov učinkovite rabe virov predvidijo tudi prakse za zmanjšanje rabe dodatnih materialov in ustvarjanje odpadkov zaradi spreminjanja prvotnega načrta;

34. meni, da je treba z vidika učinkovite rabe virov in zlasti v primeru recikliranja gradbenih odpadkov in odpadkov pri rušenju objektov upoštevati tudi stroške in posledice sortiranja in prevoza. Zato so potrebni v celoti standardizirani postopki analize; politični proces in proces raziskav in razvoja pa morata vključevati tudi primerjavo možnosti, ki jih dajeta prevoz in zmogljivosti za recikliranje na kraju samem ali v bližini;

D. Upravljanje, partnerstva, prenos znanja

35. izraža zadovoljstvo, ker je iz sporočila jasno razvidna pomembna vloga, ki jo ima izmenjava najboljših praks pri predvidenih ukrepih. Zato morajo imeti prednost projekti sodelovanja med skupinami regij, ki imajo podobne posebnosti. Na tem področju se ni mogoče odločiti za eno samo najboljšo prakso ali izvajanje: lokalni in regionalni akterji se morajo drug od drugega naučiti, katere so najbolj prilagojene rešitve, povezovanje lokalnega znanja iz različnih regij pa lahko ustvari dodano vrednost;

36. poudarja, da številne lokalne in regionalne oblasti ugotavljajo, da države članice jemljejo instrumente s področja predpisov energetske učinkovitosti kot nekaj čisto formalnega, kot sistem, ki je tuj kulturi zasnove v njihovih regijah ali državah. Odbor zato predlaga pripravo neke vrste vmesnega poročila o stanju glede izvajanja direktive o energetske učinkovitosti, pri čemer se ne smejo ustvariti nove obveznosti poročanja za lokalne in regionalne oblasti, ampak se te prostovoljno vključijo v pripravo poročila;

37. opominja, da več regij nima ne znanja ne ustreznih spretnosti, kar bi zlasti pri manj razvitih regijah lahko pomenilo še večji tehnološki zaostanek v primerjavi z razvitimi regijami. Za reševanje tega problema je treba tem regijam pomagati tudi z mehanizmi sodelovanja, ki so bolj usmerjeni v težave, povezane s prenosom znanja. Treba je razmisliti o možnosti optimizacije prenosa znanja na področju zasnove in gradbenih materialov v regije z neustreznim znanjem;

E. Mehanizem nadomestil

38. meni, da bi se morali politični voditelji zavedati, da sta za morebitno preoblikovanje stavbnega sektorja potrebna politična volja in trdno vodstvo na višjih ravneh lokalne in regionalne uprave; ne smejo tudi prezreti lokalnih in regionalnih težav z operativnimi proračuni, ki so vedno omejeni in dopuščajo le malo možnosti za naložbe v izboljšanje stavb, čeprav so donosne in se hitro amortizirajo;

39. opozarja ne le na okoljske, pač pa tudi na gospodarske in družbene koristi trajnostnih stavb v primerjavi s stroški gradnje in vzdrževanja ter poudarja, da so glede na podatke iz analize trga, ki jo navaja Komisija, stroški naložb v t. i. zelene stavbe le nekaj odstotkov višji od stroškov za standardne stavbe;

40. meni, da je treba posebno pozornost posvetiti specifičnim problemom podeželskih regij ter malih in srednje velikih mest: njihove značilnosti je treba priznati v opredelitvah standardov, ciljih ter drugih izvedbenih ukrepih, s tem pa preprečiti, da bi bili nesorazmerno prizadeti, ali jim po potrebi zagotoviti nadomestila. Zato bi se moralo prednostno raziskovalno področje „pametna mesta“ (angl. *Smart Cities*) v programu Obzorje 2020 imenovati „pametna mesta in regije“, določiti pa bi bilo treba tudi še dodatno prednostno področje, in sicer „pametne podeželske regije in mesta“.

V Bruslju, 17. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

III

(Pripravljalni akti)

ODBOR REGIJ

111. PLENARNO ZASEDANJE 16. IN 17. APRILA 2015

Mnenje Evropskega odbora regij – Naložbeni načrt in Evropski sklad za strateške naložbe

(2015/C 195/07)

Glavni poročevalec:	Claude Gewerc (FR/PES), predsednik regionalnega sveta Pikardije
Referenčna dokumenta:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Naložbeni načrt za Evropo (COM(2014) 903 final) Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za strateške naložbe ter spremembi Uredbe (EU) št. 1291/2013 in Uredbe (EU) št. 1316/2013 (COM(2015) 10 final)

I. PREDLOGI SPREMEMB

Predlog spremembe 1

Uvodna izjava 1

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(1) Zaradi gospodarske in finančne krize se je raven naložb v Uniji znižala. Od leta 2007, ko je dosegel najvišjo raven, se je obseg naložb znižal za približno 15 %. Pomanjkanje naložb v Uniji je zlasti posledica negotovosti na trgih glede prihodnjih gospodarskih gibanj in javnofinančnih omejitev v državah članicah. Nezadostne naložbe upočasnjujejo gospodarsko okrevanje in negativno vplivajo na ustvarjanje delovnih mest, dolgoročne obete za rast in konkurenčnost.	(1) Zaradi gospodarske in finančne krize se je raven naložb v Uniji znižala. Od leta 2007, ko je dosegel najvišjo raven, se je obseg naložb znižal za približno 15 %, kar je prizadelo vse evropske regije . Pomanjkanje naložb v Uniji je zlasti posledica negotovosti na trgih glede prihodnjih gospodarskih gibanj in javnofinančnih omejitev v državah članicah. Nezadostne naložbe upočasnjujejo gospodarsko okrevanje in negativno vplivajo na ustvarjanje delovnih mest, dolgoročne obete za rast in konkurenčnost. Zaradi tega ne bodo doseženi cilji strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast.

Predlog spremembe 2

Uvodna izjava 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(2) Potrebno je celostno ukrepanje, da se ustavi začarani krog, ki ga ustvarja pomanjkanje naložb. Za spodbujanje naložb so potrebne strukturne reforme in javnofinančna disciplina . Poleg ponovnega zagona pri financiranju naložb lahko to dvoje prispeva k vzpostavitvi kroga pozitivnih učinkov, v katerem bodo naložbeni projekti podpirali zaposlovanje in povpraševanje ter omogočili trajno povečanje potenciala za rast.	(2) Potrebno je celostno ukrepanje, da se ustavi začarani krog, ki ga ustvarja pomanjkanje naložb. Za dolgoročno spodbujanje naložb so potrebne strukturne reforme, usmerjene v povezovanje trajnostne rasti, javnofinančne discipline in večje učinkovitosti javnih ukrepov . Poleg ponovnega zagona pri financiranju naložb lahko to dvoje prispeva k vzpostavitvi kroga pozitivnih učinkov, v katerem bodo naložbeni projekti podpirali zaposlovanje in povpraševanje ter omogočili trajno povečanje potenciala za rast.

Predlog spremembe 3

Uvodna izjava 8

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(8) EFSI je del celovitega pristopa k obravnavi negotovosti, povezanih z javnimi in zasebnimi naložbami. Strategija temelji na treh stebrih: mobilizaciji financiranja za naložbe, zagotavljanju financiranja za realni sektor gospodarstva in izboljšanju naložbenega okolja v Uniji.	(8) EFSI je del celovitega pristopa k obravnavi negotovosti, povezanih z javnimi in zasebnimi naložbami. Strategija temelji na treh stebrih: mobilizaciji financiranja za naložbe, zagotavljanju financiranja za realni sektor gospodarstva, izboljšanju naložbenega okolja v Uniji . Hkrati bi morala dopolnjevati cilj gospodarske, socialne in teritorialne kohezije v vsej Uniji .

Predlog spremembe 4

Uvodna izjava 10

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(10) Namen EFSI bi moral biti prispevati k reševanju težav pri financiranju in izvajanju produktivnih naložb v Uniji ter zagotavljanju večjega dostopa do financiranja. Večji dostop do financiranja naj bi koristil zlasti malim in srednjim podjetjem. Poleg tega je primerno, da se koristi večjega dostopa do financiranja razširijo tudi na podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, tj. podjetja z do 3 000 zaposlenimi. Premagovanje trenutnih težav na področju naložb v Evropi naj bi pripomoglo h krepitvi gospodarske, socialne in teritorialne kohezije .	(10) Namen EFSI bi moral biti prispevati k reševanju težav pri financiranju in izvajanju produktivnih naložb gospodarskega in družbenega pomena v Uniji ter zagotavljanju večjega dostopa do financiranja. Večji dostop do financiranja naj bi koristil zlasti malim in srednjim podjetjem (MSP). Poleg tega je primerno, da se koristi večjega dostopa do financiranja razširijo tudi na podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, tj. podjetja z do 3 000 zaposlenimi. Da se zagotovi čim večji dostop MSP in podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo do predlaganih naložb, se je treba izogibati zapletenosti in si prizadevati za enostavnost .

Predlog spremembe 5

Uvodna izjava 11

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(11) EFSI bi moral podpirati strateške naložbe z visoko ekonomsko dodano vrednostjo, ki prispevajo k doseganju ciljev politik Unije.</p>	<p>(11) EFSI bi moral podpirati tako obsežne kot manj obsežne strateške naložbe, ki prispevajo k doseganju ciljev ekonomske, socialne in teritorialne kohezije Evropske unije in so del strategije Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Dopolnjevati bi moral obstoječe programe EU, zlasti evropske strukturne in investicijske sklade, ter spodbujati in pospeševati bolj tvegane projekte, ki lahko izboljšajo splošno učinkovitost gospodarstva Unije in sprožijo dinamiko ustvarjanja dodane vrednosti za EU. Posebno pozornost bi moral posvečati bolj odročnim in manj razvitim regijam, da se ne bi še povečevale razlike v naložbah, ter spodbujati čezmejne in nadnacionalne naložbe. V večji meri bi moral tudi vključevati lokalne in regionalne oblasti ter poudarjati in razvijati njihovo sposobnost inovacij.</p>

Predlog spremembe 6

Uvodna izjava 14

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(14) EFSI bi moral podpirati projekte z visoko družbeno in ekonomsko vrednostjo. Zlasti bi se moral usmeriti v projekte, ki spodbujajo ustvarjanje delovnih mest, dolgoročno rast in konkurenčnost. EFSI bi moral podpirati široko paleto finančnih produktov, vključno s kapitalskimi in dolžniškimi instrumenti ter jamstvi, da bi čim bolje pokrili potrebe posameznega projekta. Taka široka paleta produktov naj bi EFSI omogočila prilagajanje potrebam trga, hkrati pa spodbujala zasebne naložbe v projekte. EFSI ne bi smel biti nadomestilo za zasebno financiranje, pridobljeno na trgu, temveč bi moral spodbuditi zasebno financiranje z odpravo nedelovanja trga ter tako zagotoviti najučinkovitejšo in najbolj strateško porabo javnih sredstev. Zahteva po skladnosti z načeli o državni pomoči bi morala prispevati k takšni učinkoviti in strateški porabi.</p>	<p>(14) EFSI bi moral podpirati projekte z visoko družbeno in ekonomsko dodano vrednostjo. Zlasti bi se moral usmeriti v projekte, ki spodbujajo ustvarjanje delovnih mest, dolgoročno in trajnostno rast, inovacije ter konkurenčnost. Izoblikovati bi bilo treba jasen sklop meril za izbor projektov ter postopke za spremljanje. EFSI bi moral podpirati široko paleto finančnih produktov, vključno s posojili, kapitalskimi in dolžniškimi instrumenti ter jamstvi, da bi čim bolje pokrili potrebe posameznega projekta. Taka široka paleta produktov naj bi EFSI omogočila prilagajanje potrebam trga, hkrati pa spodbujala zasebne naložbe v projekte. EFSI ne bi smel biti nadomestilo za zasebno financiranje, pridobljeno na trgu, temveč bi moral spodbuditi zasebno financiranje z odpravo nedelovanja trga ter tako zagotoviti najučinkovitejšo in najbolj strateško porabo javnih sredstev, moral pa bi tudi še bolj okrepiti gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo v Uniji. Zahteva po skladnosti z načeli o državni pomoči bi morala prispevati k takšni učinkoviti in strateški porabi.</p>

Predlog spremembe 7

Uvodna izjava 15

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(15) EFSI bi moral biti usmerjen v projekte z višjim profilom tveganja in donosa, kot ga imajo obstoječi instrumenti EIB in Unije, da se zagotovi dodana vrednost glede na obstoječe operacije. EFSI bi moral financirati projekte po celotni Uniji, vključno z državami, ki jih je finančna kriza najbolj prizadela. EFSI bi bilo treba uporabiti le v primerih, ko ni na voljo financiranje po razumnih pogojih iz drugih virov.	(15) EFSI bi moral biti usmerjen v projekte z višjim profilom tveganja in donosa, kot ga imajo obstoječi instrumenti EIB in Unije, da se zagotovi dodana vrednost glede na obstoječe operacije. EFSI bi moral financirati projekte po celotni Uniji, vključno z državami, ki jih je finančna kriza najbolj prizadela. EFSI bi bilo treba uporabiti le v primerih, ko ni na voljo financiranje iz drugih virov. Najvišjo stopnjo tveganja je treba upravičiti z učinkom naložbe na raven zaposlenosti, lokalno gospodarstvo, zlasti v krajih, ki so jih prizadele gospodarske spremembe, ter s posledicami za celotno dinamiko naložb, inovacij in okolja. Ta merila je treba pri preučitvi vlog prilagajati, da se prispeva k sektorski in geografski uravnoteženosti.

Predlog spremembe 8

Uvodna izjava 16

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(16) EFSI bi moral podpirati naložbe, za katere se pričakuje, da bodo ekonomsko upravičene in tehnično izvedljive, kar pomeni, da lahko vključujejo določeno stopnjo ustreznega tveganja, vendar še vedno izpolnjujejo posebne pogoje za pridobitev financiranja iz EFSI.	(16) EFSI bi moral podpirati naložbe, za katere se pričakuje, da bodo ekonomsko upravičene in tehnično izvedljive, kar pomeni, da lahko vključujejo določeno stopnjo ustreznega tveganja, ki bi bilo brez podpore EFSI za zasebne vlagatelje preveliko , vendar še vedno izpolnjujejo posebne pogoje za pridobitev financiranja iz EFSI.

Obrazložitev

Gre za pogoj dodatnosti naložb, ki ga vključuje naložbeni načrt.

Predlog spremembe 9

Uvodna izjava 20 a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	(20 a) Če so izpolnjeni ustrezni pogoji, lahko države članice za prispevanje k financiranju upravičenih projektov, podprtih z jamstvom EU, uporabijo druge finančne instrumente ter evropske strukturne in investicijske sklade (ESIF), v skladu s cilji, jamstvi in pravili pravnega okvira, ki velja zanje. Takšen prožen pristop bi omogočil kar največ sinergije med instrumenti EU in zmožnostjo pritegnitve investitorjev na naložbenih področjih, ki jih podpira EFSI. ESIF in EFSI bi se morali dopolnjevati in, kolikor je le mogoče, bi se bilo treba izogibati učinku izrivanja.

Obrazložitev

To je način za krepitev skladnosti med EFSI in strukturnimi skladi ter izogibanje tveganju medsebojnega izrivanja.

Predlog spremembe 10

Uvodna izjava 20 b (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>(20b) EFSI bi lahko zlasti podpiral naložbene platforme na teritorialni ravni, ki bi kot regionalna središča z možnostjo mobilizacije vseh razpoložljivih virov zagotavljale dosledne in celovite razvojne strategije na regionalni ravni.</i>

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 11

Uvodna izjava 21

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<i>(21) Če so izpolnjena vsa ustrezna merila za upravičenost, lahko države članice za prispevanje k financiranju upravičenih projektov, podprtih z jamstvom EU, uporabijo evropske strukturne in investicijske sklade. Prožnost tega pristopa naj bi omogočila kar največji potencial za pritegnitev investitorjev na naložbenih področjih, ki jih podpira EFSI.</i>	

Obrazložitev

Nepotrebno zaradi predloga spremembe št. 9.

Predlog spremembe 12

Uvodna izjava 22

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<i>(22) Infrastrukturne in projektne naložbe, ki jih podpira EFSI, bi morale biti v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije skladne s pravili o državni pomoči. Komisija je v ta namen napovedala, da bo oblikovala niz temeljnih načel za oceno skladnosti s pravili o državni pomoči, ki jih bo moral projekt izpolnjevati, da bo upravičen do podpore iz EFSI. Če projekt izpolnjuje ta merila in prejme podporo iz EFSI, je Komisija napovedala, da bo vsaka nacionalna dopolnilna podpora ocenjena po poenostavljeni in pospešeni oceni skladnosti s pravili o državni pomoči, pri čemer bo Komisija dodatno preverila tudi sorazmernost državne podpore (odstotnost čezmerne nadomestila). Komisija je napovedala tudi, da bo pripravila nadaljnje smernice glede teh temeljnih načel, da bi zagotovila učinkovito uporabo javnih sredstev.</i>	<i>(22) Infrastrukturne in projektne naložbe, ki jih podpira EFSI, bi morale biti v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije skladne s pravili o državni pomoči. Komisija je v ta namen napovedala, da bo oblikovala niz temeljnih načel za oceno skladnosti s pravili o državni pomoči, ki jih bo moral projekt izpolnjevati, da bo upravičen do podpore iz EFSI. Če projekt izpolnjuje ta merila in prejme podporo iz EFSI, je Komisija napovedala, da bo vsaka nacionalna dopolnilna podpora ocenjena po poenostavljeni in pospešeni oceni skladnosti s pravili o državni pomoči, pri čemer bo Komisija dodatno preverila tudi sorazmernost državne podpore (odstotnost čezmerne nadomestila). Komisija je napovedala tudi, da bo pripravila nadaljnje smernice glede teh temeljnih načel, da bi zagotovila učinkovito uporabo javnih sredstev. Na podlagi tega se Komisija</i>

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>zavezuje k usklajeni uporabi poenostavljenega postopka, kadar se pravila o državni pomoči lahko uporabijo za financiranje infrastrukture.</i>

Obrazložitev

Izogibati se je treba neenaki obravnavi naložbenih projektov, ki jih podpira EFSI, in projektov, ki jih sofinancirajo države članice/regije na področju infrastrukture, da se zagotovijo enak časovni okvir in postopki za odobritev, saj zakonodaje o državni pomoči ni mogoče uporabljati brezpogojno.

Predlog spremembe 13

Uvodna izjava 25

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(25) EIB bi morala redno ocenjevati dejavnosti, ki jih podpira EFSI, da bi ocenila njihovo ustreznost, uspešnost in učinek ter opredelila načine za izboljšanje prihodnjih dejavnosti. Takšne ocene bi morale prispevati k odgovornosti in analizi trajnosti.	(25) EIB in Komisija bi morali redno ocenjevati dejavnosti, ki jih podpira EFSI, da bi ocenili njihovo ustreznost, uspešnost in učinek ter njihovo skladnost in usklajenost z drugimi politikami in instrumenti Unije ter predvsem s podporo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter da bi opredelili načine za izboljšanje prihodnjih dejavnosti. Takšne ocene bi morale prispevati k odgovornosti in analizi trajnosti.

Predlog spremembe 14

Uvodna izjava 25 a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<i>(25a) UO spremlja politiko financiranja EFSI, saj mu ta pošilja polletne povzetke svojih ukrepov. UO pripravi mnenje in oblikuje priporočila glede meril za upravičenost, tematsko in geografsko porazdelitev naložb ter njihovo dodatnost kakor tudi njihovega socialnega in okoljskega učinka. V njem so enakopravno zastopani predstavniki OR in Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO).</i>

Obrazložitev

Ekonomске in socialne sile ter lokalne in regionalne oblasti so pravi naslov za presojo dejanskega učinka financiranih naložb.

Predlog spremembe 15

Uvodna izjava 26

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(26) Poleg operacij financiranja, ki se bodo izvajale prek EFSI, bi bilo treba vzpostaviti tudi Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (v nadaljnjem besedilu: EIAH). Vozlišče naj bi zagotavljalo okrepljeno podporo pri razvoju in pripravi projektov v celotni Uniji, pri čemer bo gradilo na strokovnem	(26) Poleg operacij financiranja, ki se bodo izvajale prek EFSI, bi bilo treba vzpostaviti tudi Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe (v nadaljnjem besedilu: EIAH). Vozlišče naj bi zagotavljalo okrepljeno podporo pri razvoju in pripravi projektov v celotni Uniji, pri čemer bo gradilo na strokovnem

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>znanju Komisije, EIB, nacionalnih spodbujevalnih bank ter organov upravljanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov. S tem bi bila vzpostavljena enotna vstopna točka za vprašanja, povezana s tehnično pomočjo za naložbe v Uniji.</p>	<p>znanju Komisije, EIB, nacionalnih spodbujevalnih bank ter organov upravljanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov. S tem bi bila vzpostavljena enotna vstopna točka za vprašanja, povezana s tehnično pomočjo za naložbe v Uniji. Vozlišče EIAH bi moralo državam članicam in regijam po vsej Uniji omogočati, da izkoristijo brezplačno strokovno znanje in zagotovijo pravičen dostop do finančnih sredstev EFSI. Regije bi lahko EIAH predlagale ciljno usmerjene pobude za usklajevanje tehnične pomoči na regionalni ali nadregionalni ravni in tako optimizirale razpoložljiva finančna sredstva.</p>

Predlog spremembe 16

Uvodna izjava 29

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(29) Za delno financiranje prispevka iz proračuna Unije bi bilo treba zmanjšati razpoložljiva sredstva za program Obzorje 2020 – Okvirni program za raziskave in inovacije 2014–2020, določen z Uredbo (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, ter za Instrument za povezovanje Evrope, določen z Uredbo (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾. Cilji navedenih programov se s skladom EFSI ne podvajajo. Vendar se pričakuje, da bo zmanjšanje sredstev za navedena programa zaradi financiranja jamstvenega sklada omogočilo večje naložbe na nekaterih področjih obeh programov, kot bi jih bilo mogoče zagotoviti prek obstoječih programov. EFSI naj bi z jamstvom EU ustvaril finančni vzvod, tako da bi se finančni učinek na navedenih področjih raziskav, razvoja in inovacij ter prometne, telekomunikacijske in energetske infrastrukture multipliciral v primerjavi s scenarijem, ko bi bila sredstva porabljena v obliki nepovratnih sredstev v okviru načrtovanih programov Obzorje 2020 in Instrument za povezovanje Evrope. Zato je primerno preusmeriti del financiranja, ki je trenutno predvideno za navedena programa, v korist EFSI.</p> <p>⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) – Obzorje 2020 in razveljavitvi Sklepa št. 1982/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 104).</p> <p>⁽²⁾ Uredba (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope, spremembi Uredbe (EU) št. 913/2010 in razveljavitvi uredb (ES) št. 680/2007 in (ES) št. 67/2010 (UL L 348, 20.12.2013, str. 129).</p>	<p>(29) Prispevek iz proračuna Unije bosta postopno odobrila Evropski parlament in Svet v okviru letnih proračunskih postopkov do leta 2020. Zlasti sredstva iz proračuna Unije, ki so ob koncu proračunskega leta neporabljena, bi bilo treba sistematično prenašati v jamstveni sklad. V ta namen bi moral proračunski organ po potrebi uporabiti vse razpoložljive mehanizme prilagodljivosti in druge ustrezne določbe iz Uredbe Sveta (EU, Euratom) št. 1311/2013.</p>

Predlog spremembe 17

Uvodna izjava 29 (nova)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	<p>(29a) <i>Do zmanjševanja sredstev, ki so na razpolago za program Obzorje 2020 in instrument za povezovanje Evrope (IPE), ne bi smelo priti, dokler se ne izčrpajo vse možnosti glede prožnosti proračuna EU.</i></p> <p><i>Če je zmanjševanje sredstev za Obzorje 2020 zares neizogibno, ga je treba izvesti tako, da ne bo ogroženo celovito izvajanje programa Obzorje 2020 in da ne bo postavljen pod vprašaj pomen temeljnih raziskav. V tem primeru bi bilo k financiranju EFSI treba pomembno prispevati tudi v okviru program-skega razdelka „dostop do tveganega kapitala“. Sredstva programa Obzorje 2020 bi bilo – če je njihova uporaba v okviru sklada nujna – treba uporabiti za prvotni namen, morala pa bi obstajati tudi možnost sodelovanja univerz in raziskovalnih ustanov.</i></p> <p><i>Zmanjševanje razpoložljivih sredstev za instrument za povezovanje Evrope (IPE) v nobenem primeru ne vpliva na znesek, prenesen s kohezijskega sklada in namenjen prometnim projektom v državah članicah, ki so upravičeni do sredstev iz tega sklada.</i></p>

Obrazložitev

Raziskovalni in inovacijski projekti, financirani v okviru programa Obzorje 2020, že danes neposredno in pomembno prispevajo k inovativnosti in konkurenčnosti, zato tega uveljavljenega programa ne bi smeli oslabiti. Če je poseg EFSI v program Obzorje 2020 zares neizbežen, je treba z merili zagotoviti, da bo EFSI okrepil evropski potencial na področju inovacij.

Predlog spremembe 18

Uvodna izjava 31

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(31) V Uniji obstaja precejšnje število potencialno izvedljivih projektov, ki se zaradi pomanjkanja gotovosti in preglednosti pri takih projektih ne financirajo. Pogosto je razlog v tem, da zasebni vlagatelji ne vedo za projekte ali pa nimajo dovolj informacij, da bi lahko ocenili naložbena tveganja. Komisija in EIB bi morali ob podpori držav članic spodbujati vzpostavitev preglednega dinamičnega seznama sedanjih in prihodnjih projektov v Uniji, primernih za naložbe. Ta „dinamični seznam projektov“ bi moral zagotavljati, da so informacije o naložbenih projektih redno na voljo javnosti v strukturirani obliki in se tako vlagateljem zagotovijo zanesljive informacije, na podlagi katerih lahko sprejemajo naložbene odločitve.</p>	<p>(31) V Uniji obstaja precejšnje število potencialno izvedljivih projektov, ki se zaradi pomanjkanja gotovosti in preglednosti pri takih projektih ne financirajo. Pogosto je razlog v tem, da zasebni vlagatelji ne vedo za projekte ali pa nimajo dovolj informacij, da bi lahko ocenili naložbena tveganja. Komisija in EIB bi morali ob podpori držav članic ter njihovih lokalnih in regionalnih oblasti spodbujati vzpostavitev preglednega dinamičnega seznama sedanjih in prihodnjih projektov v Uniji, primernih za naložbe. Ta „dinamični seznam projektov“ bi moral zagotavljati, da so informacije o naložbenih projektih redno na voljo javnosti v strukturirani obliki in se tako vlagateljem zagotovijo zanesljive informacije, na podlagi katerih lahko sprejemajo naložbene odločitve.</p>

Predlog spremembe 19

Uvodna izjava 31 a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	(31 a) <i>Če se projekti v dinamični seznam dodajajo zaradi večje prepoznavnosti, bi seznam poleg informacij o ekonomski vzdržnosti projektov moral vsebovati informacije o upoštevanju socialnih in okoljskih zahtev ter usklajenosti projektov s cilji regionalnih razvojnih strategij. Njihov polletni povzetek se pošlje usmerjevalnemu odboru.</i>

Predlog spremembe 20

Uvodna izjava 32

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(32) Države članice so začele tudi delo na nacionalni ravni na področju opredeljevanja in spodbujanja dinamičnega seznama projektov nacionalnega pomena. Informacije, ki jih pripravlja Komisija in EIB, bi morale vključevati povezave na ustrezne nacionalne sezname projektov.	(32) Države članice so začele tudi delo na nacionalni ravni na področju opredeljevanja in spodbujanja dinamičnega seznama projektov nacionalnega, regionalnega in lokalnega pomena. To delo je bilo opravljeno tudi za čezmejne projekte s sodelovanjem med različnimi državami članicami. Te sodelujejo z lokalnimi in regionalnimi oblastmi v skladu z načelom subsidiarnosti. Informacije, ki jih pripravlja Komisija in EIB, bi morale vključevati povezave na ustrezne nacionalne in čezmejne sezname projektov. Regionalne in lokalne oblasti, vključno z regionalnimi platformami za inovacije, agencijami za regionalni razvoj in organi upravljanja evropskih strukturnih in investicijskih skladov, so bistveni vir informacij o sedanjih in prihodnjih naložbenih priložnostih.

Obrazložitev

Bistveno je, da pri opredeljevanju dinamičnih seznamov projektov sodelujejo organi na regionalni in lokalni ravni.

Treba je poudariti, da so se države članice začele usklajevati pri predložitvi obsežnih čezmejnih projektov v okviru EFSI.

Predlog spremembe 21

Uvodna izjava 34

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
(34) Da se zagotovi odgovornost do evropskih državljanov, bi morala EIB redno poročati Evropskemu parlamentu in Svetu o napredku in učinku EFSI.	(34) Da se zagotovi odgovornost do evropskih državljanov, bi morali Komisija in EIB redno poročati Evropskemu odboru regij , Evropskemu parlamentu in Svetu o napredku in učinku EFSI ter o njegovem dopolnjevanju z drugimi politikami in instrumenti EU.

Obrazložitev

Regionalne in lokalne oblasti so blizu evropskim državljanom in to krepi odgovornost.

Predlog spremembe 22

Člen 1 – odstavek 1a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	1a. Komisija in Evropska investicijska banka (EIB) skrbita, da je podpora EFSI skladna z drugimi politikami in instrumenti Unije ter da jih dopolnjuje.

Predlog spremembe 23

Člen 1 – odstavek 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
K sporazumu o EFSI lahko pristopijo države članice. Če se s tem strinjajo obstoječi vplačniki, lahko k sporazumu o EFSI pristopijo tudi tretje osebe, vključno z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali javnimi agencijami, ki so v lasti ali pod nadzorom držav članic, ter subjekti zasebnega sektorja.	K sporazumu o EFSI lahko pristopijo države članice. Če se s tem strinjajo obstoječi vplačniki, lahko k sporazumu o EFSI pristopijo tudi tretje osebe, vključno z nacionalnimi ali regionalnimi spodbujevalnimi bankami ali javnimi agencijami, ki so v lasti ali pod nadzorom držav članic ali lokalnih in regionalnih oblasti , kot tudi regionalne spodbujevalne agencije ter subjekti zasebnega sektorja.

Obrazložitev

Predlog zakonodaje bi moral regionalnim in lokalnim oblastem omogočati dostop do sporazuma EFSI.

Udeležba regij pri upravljanju teh novih instrumentov.

Predlog spremembe 24

Člen 1 a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	V tej uredbi se uporablja naslednja opredelitev: (1) „nacionalne spodbujevalne banke ali institucije“ pomenijo pravne subjekte, ki poslujejo na področju finančne dejavnosti in imajo javno pooblastilo države članice, da bodisi na državni, regionalni ali lokalni ravni opravljajo nekomercialne dejavnosti javnega razvoja ali promocijske dejavnosti, katerih namen je odprava tržnih pomanjkljivosti;

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	(2) „naložbena platforma“ je sredstvo za sofinanciranje, delitev tveganja ali kak drug mehanizem finančne podpore, namenjen financiranju enega projekta ali skupine projektov. Naložbena platforma je lahko regionalna, nacionalna, čezmejna ali sektorska, njen cilj pa je zagotavljati skladnost z lokalnimi in regionalnimi naložbenimi strategijami ter po potrebi z operativnimi programi evropskih strukturnih in investicijskih skladov.

Obrazložitev

Da bi zagotovili dejansko dodatnost financiranja, se je treba opreti na mreže lokalnih in strokovnih akterjev, da bi spodbudili, spremljali in sofinancirali projekte po zaslugi boljšega poznavanja priložnosti ter boljše ocene tveganja. Gre tudi za to, da bi lahko manjše projekte obravnavali v svežnjih, če so del naložbene politike, ki jo sklad odobrava.

Predlog spremembe 25

Člen 2 – odstavek 2 – pododstavek 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Za doseg tega cilja EIAH uporablja strokovno znanje EIB, Komisije, nacionalnih spodbujevalnih bank ter upravnih organov evropskih strukturnih in investicijskih skladov.	Za doseg tega cilja EIAH uporablja strokovno znanje: <ul style="list-style-type: none"> — EIB; — Komisije; — nacionalnih spodbujevalnih bank; — regionalnih spodbujevalnih bank in/ali agencij; — upravnih organov evropskih strukturnih in investicijskih skladov. <p>Zlasti lahko regije zaprosijo EIAH za tehnično podporo v zvezi z izvedbo ukrepov na regionalni ali nadregionalni ravni.</p>

Obrazložitev

V okviru EIAH je treba zaščititi strokovno znanje na regionalni ravni.

Regije, ki imajo celovit pregled potreb po naložbah na svojem ozemlju, bi morale imeti možnost, da same ali v sodelovanju z drugimi regijami neposredno pridobijo tehnično pomoč za optimizacijo pobud in s tem povezanih virov.

Predlog spremembe 26

Člen 3 – odstavek 5 – pododstavek 1a (novo)

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
	Investicijski odbor mora upoštevati cilj ekonomske, socialne in teritorialne kohezije Unije.

Predlog spremembe 27

Člen 4

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Člen 4</p> <p>Jamstvo EU</p> <p>Unija zagotovi EIB jamstvo za operacije financiranja ali naložbene operacije, ki se izvajajo v Uniji in spadajo na področje te Uredbe (v nadaljnjem besedilu: jamstvo EU). Za instrumente iz člena 6 se jamstvo EU zagotovi kot garancija na prvi poziv.</p>	<p>Člen 4</p> <p>Jamstvo EU</p> <p>Unija zagotovi nepreklicno in brezpogojno jamstvo za operacije financiranja ali naložbene operacije, ki se izvajajo v Uniji, vključno s čezmejnimi sodelovanjem med državami članicami in tretjo državo, in ki spadajo na področje te Uredbe (v nadaljnjem besedilu: jamstvo EU). Za instrumente iz člena 6 se jamstvo EU zagotovi kot garancija na prvi poziv.</p>

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 28

Člen 5 – odstavek 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>2. Jamstvo EU se dodeli za operacije financiranja in naložbene operacije EIB, ki jih odobri investicijski odbor iz člena 3(5), ali za financiranje EIS, da bi ta lahko izvajal operacije financiranja in naložbene operacije EIB v skladu s členom 7(2). Zadevne operacije so skladne s politikami Unije in podpirajo katerega koli od naslednjih splošnih ciljev:</p> <p>(a) razvoj infrastrukture, vključno s področjem prometa, zlasti v industrijskih središčih; energijo, zlasti energetske povezave; in digitalno infrastrukturo;</p> <p>(b) naložbe v izobraževanje in usposabljanje, zdravje, raziskave in razvoj, informacijsko in komunikacijsko tehnologijo ter inovacije;</p> <p>(c) povečanje obnovljivih virov energije ter energijske učinkovitosti in učinkovite rabe virov;</p> <p>(d) infrastrukturne projekte na področjih okolja, naravnih virov, razvoja mest in na socialnem področju;</p>	<p>2. Jamstvo EU se dodeli za operacije financiranja in naložbene operacije EIB, ki jih odobri investicijski odbor iz člena 3(5), ali za financiranje EIS, da bi ta lahko izvajal operacije financiranja in naložbene operacije EIB v skladu s členom 7(2). EFSI je usmerjen v projekte, ki zagotavljajo dodatnost glede na obstoječe operacije. Komisija, EIB in države članice zagotovijo, da se pri vseh naložbah s podporo EFSI upošteva njihov vpliv po sektorjih na gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo na lokalni in regionalni ravni. Zadevne operacije so skladne s politikami Unije in podpirajo katerega koli od naslednjih splošnih ciljev:</p> <p>(a) razvoj infrastrukture, odporne proti naravnim nesrečam, vključno s področjem prometa; energijo, zlasti energetske povezave; in digitalno infrastrukturo;</p> <p>(b) naložbe v izobraževanje in usposabljanje, zdravje, raziskave in razvoj, digitalizacijo javnih storitev, uporabo digitalnih storitev ter inovacije;</p> <p>(c) povečanje obnovljivih virov energije ter energijske učinkovitosti in učinkovite rabe virov;</p> <p>(d) infrastrukturne projekte na področjih okolja, naravnih virov, razvoja mest in na socialnem področju;</p>

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>(e) zagotavljanje finančne podpore za podjetja iz člena 1 (1), vključno s financiranjem tveganja v zvezi z obratnim kapitalom.</p> <p>Poleg tega se jamstvo EU prek EIB dodeli za podporo namenskim naložbenim platformam in nacionalnim spodbujevalnim bankam, ki vlagajo v operacije, ki ustrezajo zahtevam iz te uredbe. V tem primeru usmerjevalni odbor določi politiko v zvezi z upravičenimi naložbenimi platformami.</p>	<p>(e) zagotavljanje finančne podpore za podjetja iz člena 1 (1), vključno s financiranjem tveganja v zvezi z obratnim kapitalom.</p> <p>Poleg tega se jamstvo EU prek EIB dodeli za podporo namenskim naložbenim platformam in nacionalnim ter/ali regionalnim spodbujevalnim bankam, ki vlagajo v operacije, ki ustrezajo zahtevam iz te uredbe. V tem primeru usmerjevalni odbor določi politiko v zvezi z upravičenimi naložbenimi platformami.</p>

Predlog spremembe 29

Člen 9 – odstavek 1

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Komisija in EIB ob podpori držav članic spodbujata vzpostavitev preglednega dinamičnega seznama sedanjih in potencialnih prihodnjih naložbenih projektov v Uniji. Dinamični seznam ne vpliva na končno izbiro projektov, ki bodo prejeli podporo v skladu s členom 3(5).</p>	<p>Komisija in EIB ob podpori držav članic ter v tesnem sodelovanju in partnerstvu z regionalnimi in lokalnimi oblastmi spodbujata vzpostavitev preglednega dinamičnega seznama sedanjih in potencialnih prihodnjih naložbenih projektov v Uniji z informacijami o ekonomski vzdržnosti projektov, njihovem učinku z vidika trajnostnega razvoja, njihovem upoštevanju socialnih in okoljskih zahtev in njihovi usklajenosti s cilji regionalnih spodbujevalnih strategij. Dinamični seznam ne vpliva na končno izbiro projektov, ki bodo prejeli podporo v skladu s členom 3(5).</p>

Predlog spremembe 30

Člen 9 – odstavek 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Komisija in EIB redno in strukturirano pripravljata, posodabljata in razširjata informacije o sedanjih in prihodnjih naložbah, ki znatno prispevajo k doseganju ciljev politik EU.</p>	<p>Komisija in EIB redno in strukturirano pripravljata, posodabljata in razširjata informacije o sedanjih in prihodnjih naložbah, ki znatno prispevajo k doseganju ciljev politik EU v zvezi z gospodarsko, socialno in teritorialno kohezijo.</p>

Predlog spremembe 31

Člen 9 – odstavek 3

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Države članice redno in strukturirano pripravljajo, posodablajo in razširjajo informacije o sedanjih in prihodnjih naložbenih projektih na svojem ozemlju.</p>	<p>Države članice v tesnem sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi redno in strukturirano pripravljajo, posodablajo in razširjajo informacije o sedanjih in prihodnjih naložbenih projektih na svojem ozemlju.</p>

Predlog spremembe 32

Člen 10 – odstavek 1

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
EIB, po potrebi v sodelovanju z EIS, vsako polletje poroča Komisiji o operacijah financiranja in naložbenih operacijah EIB, ki se izvajajo na podlagi te uredbe. Poročilo vključuje oceno skladnosti z zahtevami o uporabi jamstva EU in ključne kazalnike uspešnosti, določene v skladu s členom 2 (1)(g). Poročilo vključuje tudi statistične, finančne in računovodske podatke o vsaki posamezni operaciji financiranja in naložbeni operaciji EIB ter o vseh operacijah skupaj .	EIB, po potrebi v sodelovanju z EIS, vsako polletje poroča Komisiji o operacijah financiranja in naložbenih operacijah EIB, ki se izvajajo na podlagi te uredbe. Poročilo vključuje oceno skladnosti z zahtevami o uporabi jamstva EU in ključne kazalnike uspešnosti, določene v skladu s členom 2 (1)(g). Poročilo vključuje tudi statistične, finančne in računovodske podatke o vsaki posamezni operaciji financiranja in naložbeni operaciji EIB ter o njihovem socialnem in okoljskem učinku. Podrobno navaja projekte, pri katerih podpora evropskih strukturnih in investicijskih skladov dopolnjuje podpora EFSI, ter skupni znesek prispevka iz posameznega vira. Povzetek tega poročila se pošlje UO, ki o tem poda mnenje (glej predlog spremembe 14).

Predlog spremembe 33

Člen 10 – odstavek 6

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija vsako leto do 30. junija pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Računskemu sodišču letno poročilo o stanju jamstvenega sklada in njegovem vodenju v preteklem koledarskem letu.	Komisija vsako leto do 30. junija pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu odboru regij in Računskemu sodišču letno poročilo o stanju jamstvenega sklada in njegovem vodenju v preteklem koledarskem letu. To poročilo se objavi.

Obrazložitev

Ta amandma z vključitvijo regionalnih in lokalnih oblasti zagotavlja večjo odgovornost do evropskih državljanov.

Predlog spremembe 34

Člen 12 – odstavek 1 – pododstavek 1

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
EIB najpozneje [OP vstaviti datum: 18 mesecev po začetku veljavnosti te uredbe] oceni delovanje EFSI. EIB oceno predloži Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji.	EIB najpozneje [OP vstaviti datum: 18 mesecev po začetku veljavnosti te uredbe] oceni delovanje EFSI. EIB oceno predloži Evropskemu parlamentu, Svetu, Komisiji in Evropskemu odboru regij .

Obrazložitev

Lokalne in regionalne oblasti bi morale imeti dostop do ocene EFSI, ki jo pripravi EIB.

Predlog spremembe 35

Člen 12 – odstavek 1 – pododstavek 2

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija najpozneje [OP vstaviti datum: 18 mesecev po začetku veljavnosti te uredbe] oceni uporabo jamstva EU in delovanje jamstvenega sklada, vključno z vplačili v skladu s členom 8 (9). Komisija oceno predloži Evropskemu parlamentu in Svetu.	Komisija najpozneje [OP vstaviti datum: 18 mesecev po začetku veljavnosti te uredbe] oceni uporabo jamstva EU in delovanje jamstvenega sklada, vključno z vplačili v skladu s členom 8 (9). Komisija oceno predloži Evropskemu parlamentu in Svetu. V okviru vmesnega pregleda večletnega finančnega okvira je treba podati ustrezne predloge za preusmeritev morebitnih razpoložljivih sredstev iz programov, razen tistih iz uvodnih izjav 18 in 19 te uredbe, v jamstveni sklad.

Obrazložitev

Evropska komisija bi morala razen instrumenta za povezovanje Evrope in Obzorja 2020 poiskati še druge možnosti financiranja.

Predlog spremembe 36

Člen 12 – odstavek 4

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
EIB in EIS redno pošiljata Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji vsa svoja neodvisna poročila, v katerih ocenjujeta rezultate, dosežene v praksi pri dejavnostih EIB in EIS, ki se izvajajo na podlagi te uredbe.	EIB in EIS redno pošiljata Evropskemu parlamentu, Svetu, Komisiji in Evropskemu odboru regij vsa svoja neodvisna poročila, v katerih ocenjujeta rezultate, dosežene v praksi pri dejavnostih EIB in EIS, ki se izvajajo na podlagi te uredbe.

Obrazložitev

Regionalne in lokalne oblasti bi morale imeti možnost dostopa do neodvisnih poročil o oceni EFSI.

Predlog spremembe 37

Člen 12 – odstavek 5

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
Komisija najpozneje [OP vstaviti datum: tri leta po začetku veljavnosti te uredbe] Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o uporabi te uredbe, ki mu po potrebi priloži ustrezne zakonodajne predloge.	Komisija najpozneje [OP vstaviti datum: tri leta po začetku veljavnosti te uredbe] Evropskemu parlamentu, Svetu in Odboru regij predloži poročilo o uporabi te uredbe, vključno z oceno dodane vrednosti EFSI in njegove dodatnosti glede na obstoječe instrumente financiranja EU , ki mu po potrebi priloži ustrezne zakonodajne predloge.

Obrazložitev

Obrazložitev je razvidna iz besedila.

Predlog spremembe 38

Člen 18

Predlog Komisije	Predlog spremembe OR
<p>Uredba (EU) št. 1291/2013 se spremeni:</p> <p>1) V členu 6 se odstavki 1, 2 in 3 nadomestijo z naslednjim:</p> <p>„1. Finančna sredstva za izvajanje programa Obzorje 2020 znašajo 74 328,3 milijona EUR v tekočih cenah; od tega se največ 71 966,9 milijona EUR dodeli za dejavnosti iz naslova XIX PDEU.</p> <p>Evropski parlament in Svet odobrita letna proračunska sredstva v okviru omejitev iz večletnega finančnega okvira.</p> <p>2. Znesek za dejavnosti iz naslova XIX PDEU se razporedi med prednostne naloge iz prvega pododstavka člena 5(2) te uredbe, kot sledi:</p> <p>a) Odlična znanost: 23 897 milijona EUR v tekočih cenah;</p> <p>b) Vodilni položaj v industriji: 16 430,5 milijona EUR v tekočih cenah;</p> <p>c) Družbeni izzivi: 28 560,7 milijona EUR v tekočih cenah.</p> <p>Najvišji skupni znesek finančnega prispevka Unije iz programa Obzorje 2020 za posebne cilje iz člena 5(3) in za nejedrske neposredne ukrepe Skupnega raziskovalnega središča znaša, kot sledi:</p> <p>i) spodbujanje odličnosti in povečevanje udeležbe: 782,3 milijona EUR v tekočih cenah;</p> <p>ii) znanost z in za družbo: 443,8 milijona EUR v tekočih cenah;</p> <p>iii) neposredni nejedrski ukrepi Skupnega raziskovalnega središča, 1 852,6 milijonov EUR v tekočih cenah.</p> <p>Okvirna razčlenitev za prednostne naloge in posebne cilje iz člena 5(2) in (3) je določena v Prilogi II.</p> <p>3. EIT se financira z najvišjim prispevkom iz programa Obzorje 2020 v višini 2 361,4 milijona EUR v tekočih cenah, kakor je določeno v Prilogi II.“</p> <p>2) Priloga II se nadomesti z besedilom v Prilogi I k tej uredbi.</p>	

Obrazložitev

Ta amandma je usklajen s četrtem odstavkom političnih priporočil sedanjega osnutka mnenja in s predlogom spremembe 75 osnutka Bullmannovega in Fernandesovega poročila Evropskega parlamenta.

II. POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. pozdravlja Naložbeni načrt za Evropo in uredbo o EFSI, ki ju je predlagala Evropska komisija, da bi v Uniji spodbudila naložbe;
2. poudarja, da je Evropski sklad za strateške naložbe le en del naložbenega načrta; za uspeh načrta so potrebni tudi dinamični seznam projektov, svetovalno vozlišče za naložbe in strukturne reforme, ki imajo pozitiven družbeno-ekonomski učinek ter prispevajo k izboljšanju upravnih zmogljivosti; zato poziva Evropsko komisijo, naj po sporočilu COM(2015)12 z dne 13. januarja 2015 o tem „Kako čim bolje izkoristiti prožnost v okviru obstoječih pravil Pakta za stabilnost in rast“ še natančno opredeli obseg strukturnih reform, ki jih želi spodbuditi na evropski ravni ob spoštovanju načela subsidiarnosti;
3. ugotavlja, da gre pri mehanizmu naložbenega načrta v glavnem za uvedbo jamstvenega sklada, namenjenega kritju bolj tveganih financiranj;
4. izraža zaskrbljenost, ker je bilo 16 milijard EUR jamstva pridobljenih s prerazporeditvijo sredstev, ki so bila sprva namenjena instrumentu za povezovanje Evrope (IPE) ter Obzorju 2020, zato opozarja Komisijo, da bo to imelo uničujoče posledice za tekoče projekte, ki dejansko spadajo med prednostne naloge Evropske unije, in poudarja, da posojila ali jamstva niso primerna pomoč za številne projekte temeljnih raziskav in mednarodno priznane raziskovalne inštitute;
5. zato zahteva, naj se naložbeni načrt prednostno financira iz neporabljenih sredstev iz proračuna EU, ki bi se sicer vrnila državam članicam. Do zmanjševanja sredstev, ki so na razpolago za Obzorje 2020 in IPE, ne bi smelo priti, dokler se ne izčrpajo vse možnosti glede prožnosti proračuna EU;
6. poziva Evropsko komisijo, naj v okviru vmesnega pregleda večletnega finančnega okvira preuči možnosti znotraj proračuna Unije, da se v jamstvo EU preusmerijo razpoložljiva sredstva iz programov, razen iz Obzorja 2020 in IPE;
7. meni, da je pomembno jamčiti za visoko kakovost projektov in zagotoviti, da bodo od EFSI imeli korist tudi lokalni projekti manjšega obsega; pri tem je bistvenega pomena tehnična pomoč in svetovanje lokalnim oblastem;
8. želi biti polno vključen v spremljanje in izvajanje naložbenega načrta za Evropo. Lokalne in regionalne oblasti imajo namreč bistveno vlogo pri prepoznavanju potreb po dodatnih naložbah na svojih ozemljih ter njihovem načrtovanju in spremljanju. Uskladitev EFSI z lokalnimi in regionalnimi naložbenimi strategijami ter operativnimi programi evropskih strukturnih in investicijskih skladov je s tega vidika bistvena; Glavni pripomoček za konkretno vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti, držav članic ter državnih in/ali regionalnih spodbujevalnih bank in ustanov v uspešno izvajanje EFSI je geografska ali tematska osnova za financiranje, za katero je treba določiti raven delegiranja ter načine financiranja;
9. ugotavlja, da bi si bilo treba pri naložbenem načrtu zelo prizadevati za obvladanje številnih izzivov: zagotoviti, da bo sklad po svoji zasnovi podjetjem prijazen, da bi privabil zasebna sredstva; zagotoviti, da se z razvojem dinamičnega seznama projektov Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) v okviru naložbenega načrta ne bo obravnaval kot subvencija EU za nevzdržne nacionalne projekte; zagotoviti usklajevanje med obstoječimi skladi, kot je Obzorje 2020, in EFSI, ki sta oba namenjena raziskavam in inovacijam;
10. ugotavlja, da bo za premostitev teh težav moralo biti tekoče programsko obdobje (2014–2017) bolj usmerjeno v rezultate – to bo mogoče doseči s sodelovanjem z lokalnimi in regionalnimi oblastmi. Da bodo projekti, izbrani za EFSI, dosegali predvidene rezultate na lokalni ravni, mora biti njegov investicijski odbor, ki bo pristojen za izbor projektov, odprt za posvetovanja z lokalnimi in regionalnimi oblastmi. V rezultate usmerjen pristop bo zahteval tudi večje črpanje sredstev EU s povečanjem sinergij med različnimi razpoložljivimi skladi EU in z zagotavljanjem, da bodo skladi uporabniku prijaznejši.

11. meni, da je drugi predpogoj za uspeh naložbenega načrta to, da sofinanciranj ne bi zaviral Pakt za stabilnost in rast (PSR). Zato zahteva, da so državna sofinanciranja izvzeta iz izračunov PSR, ne glede na položaj države članice v razmerju do PSR. Ta zahteva je del širše zahteve OR, da se državna sofinanciranja evropskih strukturnih skladov izvzamejo iz pravil PSR;
12. poudarja, da morajo biti infrastrukturne naložbe EFSI odporne proti naravnim nesrečam. Takojšnje ukrepanje je namreč stroškovno veliko učinkovitejše kot naknadna obnova nevarnih stavb ⁽¹⁾;
13. predlaga tudi, da bi za koristno spremljanje naložbenega načrta ustanovili usmerjevalni odbor, sestavljen iz članov EESO in OR, ki bi oblikoval priporočila Komisiji glede naložbene politike sklada;
14. poziva države članice, naj v opredeljevanje in spodbujanje dinamičnih seznamov projektov tesno vključijo lokalne in regionalne oblasti, da se izboljša dobro upravljanje EFSI;
15. poziva Evropsko komisijo in EIB, naj v sodelovanju z njim pripravita sklop določenih meril za izbor projektov in postopke za spremljanje, ter poudarja, da bi morala biti kakovost projektov pomembnejša od hitrosti;
16. poziva Evropsko komisijo in EIB, naj ga kot opazovalca vključita v usmerjevalni odbor in investicijski odbor;
17. ugotavlja, da se predlog uredbe dotika področij, na katerih si Evropska unija in države članice delijo pristojnosti, ali področij, na katerih je EU pristojna za podpiranje, usklajevanje ali dopolnjevanje ukrepov držav članic ⁽²⁾. Ker je glavni cilj uredbe prispevati k ponovnemu zagonu naložb na evropski ravni z jasnimi nadnacionalnimi vidiki, OR meni, da je predlog uredbe skladen z načelom subsidiarnosti. V zvezi z načelom sorazmernosti meni, da je predlog uredbe primeren pravni akt, saj se morajo njene finančne določbe neposredno uporabljati v vseh državah članicah;
18. meni, da bi lokalne in regionalne oblasti morale prejeti poročilo o oceni in delovanju EFSI ter prispevati k izboljšanju načrta, saj so v najboljšem položaju, da odkrijejo težave in predlagajo rešitve, glede na različne okoliščine na terenu;
19. poudarja, da je v določbah o uporabi jamstva EU treba upoštevati področji okolja in naravnih virov. Področje uporabe v predlogu uredbe in navedene splošne cilje bi bilo treba razširiti na podnebne spremembe in trajnostni razvoj;
20. poudarja, da je bistveno, da naložbene smernice EFSI zagotavljajo, da bo sklad dostopen manj obsežnim projektom, zlasti tistim, ki prispevajo k ustvarjanju delovnih mest in gospodarski rasti, ter tistim, ki obravnavajo regionalne razlike, ter da upravljalvske strukture sklada priznavajo, da so lahko v nekaterih regijah projekti manjšega obsega enakovredni strateškim naložbam, saj imajo lahko precejšen učinek vzvoda.

V Bruslju, 16. aprila 2015

Predsednik
Evropskega odbora regij
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Glej mnenje OR 2014/02646.

⁽²⁾ [1] Členi 172 (Vseevropska omrežja), 173 (Industrija), 175(3) (Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija) in 182(1) (Raziskave, tehnološki razvoj in vesolje)

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL